

DEN EUROPÆISKE UNION

EUROPA-PARLAMENTET

RÅDET

**Bruxelles, den 8. maj 2019
(OR. en)**

2016/0380 (COD)

PE-CONS 10/19

**ENER 16
ENV 43
CLIMA 19
COMPET 37
CONSOM 19
FISC 33
CODEC 99**

LOVGIVNINGSMÆSSIGE RETSAKTER OG ANDRE INSTRUMENTER

Vedr.: **EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV om fælles regler for det indre marked for elektricitet og om ændring af direktiv 2012/27/EU (omarbejdning)**

**EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS
DIREKTIV (EU) 2019/...**

af ...

**om fælles regler for det indre marked for elektricitet
og om ændring af direktiv 2012/27/EU
(omarbejdning)**

(EØS-relevant tekst)

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —
under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 194, stk. 2,
under henvisning til forslag fra Europa-Kommissionen,
efter fremsendelse af udkast til lovgivningsmæssig retsakt til de nationale parlamenter,
under henvisning til udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg¹,
under henvisning til udtalelse fra Regionsudvalget²,
efter den almindelige lovgivningsprocedure³, og
ud fra følgende betragtninger:

¹ EUT C 288 af 31.8.2017, s. 91.

² EUT C 342 af 12.10.2017, s. 79.

³ Europa-Parlamentets holdning af 26.3.2019 (endnu ikke offentliggjort i EUT) og Rådets afgørelse af

- (1) Der skal foretages en række ændringer i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/72/EF¹. Direktivet bør af klarhedshensyn omarbejdes.
- (2) Formålet med det indre marked for elektricitet, som siden 1999 gradvis er blevet gennemført i hele Unionen, er at tilrettelægge konkurrenceprægede grænseoverskridende elektricitetsmarkeder og derved give alle slutkunder i Unionen, hvad enten der er tale om privatpersoner eller erhvervsdrivende, reelle valgmuligheder, nye forretningsmuligheder, konkurrencedygtige priser, effektive investeringssignaler og højere servicestandarder samt at bidrage til forsyningssikkerhed og bæredygtighed.
- (3) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/54/EF² og direktiv 2009/72/EF har bidraget væsentligt til skabelsen af et sådant indre marked for elektricitet. Imidlertid er Unionens energisystem ved at gennemgå en gennemgribende forandring. Det fælles mål om at dekarbonisere energisystemet skaber nye muligheder og udfordringer for alle markedsdeltagere. Samtidig åbner den teknologiske udvikling mulighed for nye former for forbrugerdeltagelse og samarbejde på tværs af landegrænserne. Det er derfor nødvendigt at tilpasse reglerne for EU-markedet til den nye markedsrealitet.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/72/EF af 13. juli 2009 om fælles regler for det indre marked for elektricitet og om ophævelse af direktiv 2003/54/EF (EUT L 211 af 14.8.2009, s. 55).

² Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/54/EF af 26. juni 2003 om fælles regler for det indre marked for elektricitet og om ophævelse af direktiv 96/92/EF (EUT L 176 af 15.7.2003, s. 37), ophævet og erstattet med virkning fra den 2. marts 2011 af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/72/EF af 13. juli 2009 om fælles regler for det indre marked for elektricitet og om ophævelse af direktiv 2003/54/EF (EUT L 211 af 14.8.2009, s. 55).

- (4) Kommissionens meddelelse af 25. februar 2015 med titlen "En rammestrategi for en modstandsdygtig energiunion med en fremadskuende klimapolitik" sigter mod at skabe en energiunion, hvor borgerne er i centrum, og hvor de tager energiomstillingen til sig, drager fordel af nye teknologier, der gør deres regninger mindre, og deltager aktivt i markedet, samtidig med at sårbare forbrugere beskyttes.

- (5) Kommissionens meddelelse af 15. juli 2015 med titlen "En ny aftale for energiforbrugere" fremlægger Kommissionens plan om et detailmarked, der tjener energiforbrugerne bedre, bl.a. ved at skabe bedre sammenhæng mellem engros- og detailmarkederne. Ved hjælp af ny teknologi bør nye og innovative energitjenesteselskaber gøre det muligt for alle forbrugere at deltage fuldt ud i energiomstillingen, idet de styrer deres forbrug og opnår energieffektive løsninger, som sparer dem penge og bidrager til den samlede reduktion af energiforbruget.

- (6) Kommissionens meddelelse af 15. juli 2015 med titlen "Lancering af den offentlige høring om en ny udformning af energimarkedet" fremhævede, at udviklingen væk fra elektricitetsproduktion i store centrale produktionsanlæg og hen imod en decentral elproduktion fra vedvarende energikilder og hen imod dekarboniserede markeder kræver en tilpasning af de gældende regler for handel med elektricitet samt ændringer i de eksisterende roller på markedet. Meddelelsen understregede behovet for at tilrettelægge elektricitetsmarkederne på en mere fleksibel måde og for at integrere alle markedsdeltagere fuldt ud, herunder producenter baseret på vedvarende energi, nye energitjenesteleverandører, energilagring og fleksibelt forbrug. Lige så vigtigt for Unionen er det hurtigst muligt at investere i sammenkobling på europæisk plan med henblik på overførsel af energi gennem højspændingstransmissionssystemer.
- (7) Med henblik på etableringen af et indre marked for elektricitet bør medlemsstaterne fremme integrationen af deres nationale markeder og samarbejde mellem systemoperatører på EU-plan og regionalt plan, og de bør inkludere isolerede elektricitetsøer, som fortsat findes i Unionen.
- (8) Ud over at imødegå disse nye udfordringer er det direktivets mål at imødegå de vedvarende hindringer for virkeliggørelsen af det indre marked for elektricitet. Det tilpassede regelsæt skal medvirke til at overvinde de nuværende problemer med opsplittede nationale markeder, der stadig ofte er kendetegnet af en høj grad af regulerende indgreb. Sådanne indgreb har medført hindringer for elektricitetslevering på lige vilkår samt højere omkostninger set i forhold til løsninger, der bygger på grænseoverskridende samarbejde og markedsbaserede principper.

- (9) Unionen ville mest effektivt kunne opfylde sine mål for vedvarende energi ved at tilvejebringe markedsrammer, som belønner fleksibilitet og innovation. Et velfungerende elektricitetsmarkedsdesign er en nøgelfaktor for udbredelsen af vedvarende energi.
- (10) Forbrugerne har en afgørende rolle i bestræbelserne på at opnå den fleksibilitet, der er nødvendig for at tilpasse elektricitetssystemet til en variabel og decentral elektricitetsproduktion baseret på vedvarende energi. Teknologiske fremskridt inden for netstyring og produktion af vedvarende elektricitet har skabt mange nye muligheder for forbrugerne. Sund konkurrence på detailmarkederne er afgørende for at sikre en markedsstyret indførelse af nye tjenesteydelser, der imødekommer forbrugernes skiftende behov og muligheder, samtidig med at fleksibiliteten i systemet øges. Imidlertid har forbrugernes mangel på realtid eller næsten realtid information om deres energiforbrug forhindret dem i at være aktive deltagere på energimarkedet og i energiomstillingen. Ved at forbrugerne i højere grad får mulighed for og redskaber til at deltage mere i energimarkedet, herunder at deltage på nye måder, er det hensigten, at det indre marked for elektricitet kommer borgerne i Unionen til gode, og at Unionens mål for vedvarende energi nås.
- (11) De rettigheder, der er sikret unionsborgerne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF), herunder fri bevægelighed for varer og tjenesteydelser og fri etableringsret, kan kun udøves i et helt åbent marked, hvor alle forbrugere frit kan vælge leverandør, og alle leverandører frit kan levere til deres kunder.

- (12) Det er vigtigt, at medlemsstaterne lægger særlig vægt på at fremme fair konkurrence og let adgang for forskellige leverandører for at sikre, at forbrugerne kan drage fuld fordel af et liberaliseret indre marked for elektricitet. Der kan ikke desto mindre stadig forekomme markedssvigt i perifere små elektricitetssystemer og i systemer, der ikke er forbundet med andre medlemsstater, hvor elpriserne ikke giver det rette signal til fremme af investeringer, og hvor der derfor er behov for specifikke løsninger for at sikre et tilstrækkeligt forsyningssikkerhedsniveau.
- (13) For at fremme konkurrence og sikre elektricitetslevering til den mest konkurrencedygtige pris bør medlemsstaterne og de regulerende myndigheder lette grænseoverskridende adgang for nye leverandører af elektricitet fra forskellige energikilder samt for nye leverandører af produktion, energilagring og fleksibelt elforbrug.
- (14) Medlemsstaterne bør sikre, at der på det indre marked for elektricitet ikke findes unødige hindringer for adgang til, drift på og udtræden af markedet. Samtidig bør det præciseres, at denne forpligtelse ikke berører den beføjelse, som medlemsstaterne bevarer i forhold til tredjelande. Denne præcisering bør ikke fortolkes således, at en medlemsstat kan udøve en beføjelse, som alene tilkommer Unionen. Det bør også præciseres, at markedsdeltagere fra tredjelande, der opererer på det indre marked, skal overholde gældende EU-ret og national ret på samme måde som alle andre markedsdeltagere.

- (15) Markedsreglerne giver producenter og leverandører mulighed for at indtræde på og udtræde af markedet ud fra deres vurdering af deres aktiviteter økonomiske og finansielle levedygtighed. Dette princip er ikke til hinder for, at medlemsstaterne ud fra hensynet til den almene økonomiske interesse kan pålægge virksomheder i elektricitetssektoren offentlige serviceforpligtelser, når dette sker i overensstemmelse med traktaterne, navnlig artikel 106 i TEUF, og med dette direktiv og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 2019/...¹⁺.
- (16) Det Europæiske Råd den 23. og 24. oktober 2014 fastslog i sine konklusioner, at Kommissionen med støtte fra medlemsstaterne skal træffe hasteforanstaltninger med henblik på at sikre opnåelsen af et minimumsmål på 10 % for eksisterende elsammenkoblinger hurtigst muligt og senest i 2020, i det mindste for medlemsstater, der endnu ikke har opnået et minimumsniveau af integration på det indre marked for energi, dvs. de baltiske stater, Portugal og Spanien, og for medlemsstater, som udgør disses vigtigste adgangspunkt til det indre energimarked. Det Europæiske Råd fastslog endvidere, at Kommissionen også regelmæssigt skal aflægge rapport til Det Europæiske Råd med det formål at nå frem til et mål på 15 % senest i 2030.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/... (EUT...).

⁺ EUT: indsæt venligst nummeret på forordningen i teksten og nummeret, datoen, den fulde titel og EUT-publikationsoplysningerne i fodnote for dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

- (17) En tilstrækkelig fysisk sammenkobling med nabolandene er vigtig, for at medlemsstater og nabolande får mulighed for at nyde godt af de positive virkninger af det indre marked som understreget i Kommissionens meddelelse af 23. november 2017 med titlen "Meddelelse om styrkelse af Europas energinet" og som afspejlet i medlemsstaternes integrerede nationale energi- og klimaplaner inden for rammerne af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/1999¹.
- (18) Elektricitetsmarkeder adskiller sig fra andre markeder såsom naturgasmarkeder, f.eks. fordi de involverer handel med en vare, der på nuværende tidspunkt vanskeligt lader sig lagre, og som produceres i en lang række forskellige produktionsanlæg, herunder ved decentral produktion. Dette afspejles i forskellige tilgange til den lovgivningsmæssige behandling af samkøringslinjer inden for el- og gassektoren. Integreringen af elektricitetsmarkederne kræver en høj grad af samarbejde mellem systemoperatører, markedsdeltagere og regulerende myndigheder, navnlig når elektricitet handles via markedskobling.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/1999 af 11. december 2018 om forvaltning af energiunionen og klimaindsatsen, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 663/2009 og (EF) nr. 715/2009, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 94/22/EF, 98/70/EF, 2009/31/EF, 2009/73/EF, 2010/31/EU, 2012/27/EU og 2013/30/EU, Rådets direktiv 2009/119/EF og (EU) 2015/652 og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 525/2013 (EUT L 328 af 21.12.2018, s. 1).

- (19) Sikring af fælles regler for et egentligt europæisk indre marked og en bred elektricitetslevering, der er tilgængelig for alle, bør også være et af hovedmålene for dette direktiv. Med henblik herpå vil ikkeforvredne markedspriser udgøre et incitament til grænseoverskridende sammenkoblinger og investeringer i ny elektricitetsproduktion og samtidig på længere sigt føre til priskonvergens.
- (20) Markedspriserne bør skabe de rette incitamenter til udvikling af nettet og til investering i ny elektricitetsproduktion.
- (21) Der er forskellige former for organisation af markederne i det indre marked for elektricitet. De foranstaltninger, som medlemsstaterne kan træffe for at sikre ensartede vilkår, bør være begrundet i tvingende almene hensyn. Kommissionen bør høres om disse foranstaltningers forenelighed med TEUF og med anden EU-ret.

(22) Medlemsstaterne bør fortsat have vide skønsbeføjelser til at pålægge elektricitetsvirksomheder forpligtelser til offentlig service for at forfølge mål af almen økonomisk interesse. Medlemsstaterne bør sikre, at husholdningskunder og, når medlemsstaterne anser det for hensigtsmæssigt, små virksomheder nyder samme ret til at få leveret elektricitet af en bestemt kvalitet til klart sammenlignelige, gennemsigtige og konkurrencedygtige priser. Ikke desto mindre udgør forpligtelser til offentlig service i form af fastsættelse af priserne for elektricitetslevering en grundlæggende forvridende foranstaltning, der ofte fører til akkumulering af tarifunderskud, begrænsning af forbrugernes valgmuligheder, ringere incitamenter til energibesparelser og investeringer i energieffektivitet, lavere serviceniveau, ringere forbrugerengagement og -tilfredshed, og konkurrencebegrænsning samt færre innovative produkter og tjenesteydelser på markedet. Derfor bør medlemsstaterne anvende andre politiske foranstaltninger, navnlig målrettede socialpolitiske foranstaltninger, for at sikre borgerne en prismæssigt overkommelig elektricitetslevering. Offentlige indgreb i fastsættelse af priserne for elektricitetslevering bør kun gennemføres som en forpligtelse til offentlig service og bør være underlagt specifikke betingelser, der fastsættes i dette direktiv. Et fuldt liberaliseret og velfungerende detailmarked for elektricitet vil fremme både prismæssig konkurrence og anden konkurrence mellem eksisterende leverandører og være et incitament for nye markedsdeltagere og vil dermed forbedre forbrugernes valgmuligheder og deres tilfredshed.

- (23) Forpligtelse til offentlig service i form af fastsættelse af priserne for elektricitetslevering bør anvendes uden at påvirke princippet om åbne markeder i klart fastlagte tilfælde og for klart fastlagte begunstige og bør være af begrænset varighed. Sådanne tilfælde kunne f.eks. opstå, når udbuddet er stærkt begrænset, hvilket medfører markant højere elpriser end normalt, eller i tilfælde af markedssvigt, hvor indgreb fra regulerende myndigheder og konkurrencemyndigheder har vist sig at være virkningsløse. Dette ville få uforholdsmæssige store virkninger for husstande og navnlig sårbare forbrugere, som typisk bruger en større del af deres disponible indkomst på energiregninger i forhold til forbrugere med høj indkomst. For at afbøde de forvridende virkninger, som forpligtelser til offentlig service har på fastsættelse af prisen på elektricitetsleveringen, bør medlemsstater, der benytter sig af denne form for indgreb, træffe yderligere foranstaltninger, herunder foranstaltninger til forebyggelse af forvridninger i prisfastsættelsen på engrosmarkedet. Medlemsstaterne bør sikre, at alle, der begunstiges af regulerede priser, kan drage fuldt nytte af de tilbud, der er tilgængelige på konkurrencemarkedet, efter eget valg. Med henblik herpå bør de udstyres med intelligente målersystemer og have adgang til dynamiske elpriskontrakter. Endvidere bør de informeres direkte og regelmæssigt om tilbuddene og de mulige besparelser på konkurrencemarkedet, navnlig vedrørende dynamiske elpriskontrakter, og de bør tilbydes bistand til at besvare og udnytte markedsbaserede tilbud.

- (24) Den omstændighed, at de, der begunstiges af regulerede priser, har ret til at modtage individuelle intelligente målere uden ekstra udgift, bør ikke forhindre medlemsstaterne i at ændre de intelligente målersystemers funktionsmåde, hvis der ikke findes en infrastruktur for intelligente målere, fordi cost-benefit-analysen vedrørende indførelse af intelligente målersystemer var negativ.
- (25) Offentlige indgreb i fastsættelse af priserne for elektricitetslevering bør ikke føre til direkte krydssubsidiering mellem forskellige kategorier af kunder. I henhold til dette princip må prissystemer ikke eksplicit pålægge visse kategorier af kunder at bære omkostningerne ved prisindgreb, der berører andre kategorier af kunder. F.eks. bør fastsættelse af priserne, hvis omkostninger bæres af leverandører eller andre operatører på en ikkeforskelsbehandlende måde, ikke anses som direkte krydssubsidiering.
- (26) For at sikre at der opretholdes høje standarder for offentlig service i Unionen, bør alle foranstaltninger truffet af medlemsstaterne med henblik på at opfylde målsætningen for dette direktiv regelmæssigt meddeles Kommissionen. Kommissionen bør regelmæssigt offentliggøre en rapport, der analyserer de foranstaltninger, der er truffet på nationalt plan for at opfylde målsætningerne for offentlig service, og sammenligner deres effektivitet med henblik på at fremsætte anbefalinger vedrørende foranstaltninger på nationalt plan for at opnå høje standarder for offentlig service.
- (27) Det bør være muligt for medlemsstaterne at udpege en leveringspligtig leverandør. Denne leverandør kan være salgsafdelingen i en vertikalt integreret virksomhed, der også varetager distributionsfunktioner, såfremt det opfylder dette direktivs krav om adskillelse.

- (28) Foranstaltninger, der træffes af medlemsstaterne med henblik på at opfylde målsætningerne om social og økonomisk samhørighed, bør navnlig kunne omfatte relevante økonomiske incitamer, eventuelt ved at benytte alle eksisterende ordninger i medlemsstaterne og i Unionen. Sådanne ordninger kan omfatte mekanismer til sikring af den nødvendige investering.
- (29) I det omfang foranstaltninger truffet af medlemsstaterne til opfyldelse af offentlige serviceforpligtelser er statsstøtte i henhold til artikel 107, stk. 1, i TEUF, skal Kommissionen underrettes i henhold til artikel 108, stk. 3, i TEUF.
- (30) Tværsektoriel ret udgør et solidt grundlag for forbrugerbeskyttelse for en lang række eksisterende energitjenesteydelser og kan udvikle sig. Ikke desto mindre bør der fastsættes visse klare grundlæggende kontraktlige rettigheder for kunder.
- (31) Forbrugerne bør råde over letforståelige og utvetydige oplysninger om deres rettigheder inden for energisektoren. Kommissionen har efter høring af de relevante interessenter, herunder medlemsstaterne, regulerende myndigheder, forbrugerorganisationer og elektricitetsvirksomheder forelagt en tjekliste for energiforbrugere, der giver forbrugerne praktiske oplysninger om deres rettigheder. Denne tjekliste bør holdes ajour, uddeles til alle forbrugere og være offentlig tilgængelig.

- (32) Der er flere faktorer, der afholder forbrugerne fra at tilgå, forstå og reagere på de forskellige kilder til markedsoplysninger, der er til rådighed. Derfor bør tilbuddenes sammenlignelighed forbedres, og hindringerne for at skifte leverandør bør minimeres i videst muligt omfang, uden at forbrugernes valgmuligheder begrænses unødigt.
- (33) Mindre kunder pålægges stadig, direkte eller indirekte, et bredt udvalg af gebyrer for at skifte leverandør. Disse gebyrer gør det vanskeligere at afgøre, hvilket produkt eller hvilken ydelse der er den bedste, og begrænser de umiddelbare økonomiske fordele ved at skifte leverandør. Selv om ophævelsen af sådanne gebyrer kan begrænse forbrugernes valgmuligheder, fordi produkter baseret på belønning af forbrugerloyalitet udgår, burde en yderligere begrænsning af brugen af gebyrer forbedre forbrugernes velfærd og engagement samt konkurrencen på markedet.
- (34) Kortere skiftetider vil sandsynligvis tilskynde forbrugere til at søge bedre energiaftaler og skifte leverandør. Med øget anvendelse af informationsteknologi bør det senest i 2026 være muligt, at den tekniske skifteproces med registrering af en ny leverandør ved et målepunkt hos markedsoperatøren typisk kan afsluttes inden for 24 timer på enhver hverdag. Uanset andre trin i skifteprocessen, som skal afsluttes, inden en teknisk skifteproces indledes, vil sikring af, at det senest på det nævnte tidspunkt er muligt, at den tekniske proces med at skifte leverandør finder sted inden for 24 timer, minimere skiftetiden og bidrage til at øge forbrugerdeltagelsen og konkurrencen på detailmarkedet. Under alle omstændigheder bør hele skifteprocessen ikke tage mere end tre uger fra datoen for kundens anmodning.

- (35) Uafhængige sammenligningsværktøjer, herunder websteder, er et effektivt middel for mindre kunder til at kunne vurdere forskellige energitilbud på markedet. Sådanne værktøjer nedbringer omkostningerne ved at søge information, da forbrugerne ikke længere skal indsamle oplysninger fra de enkelte leverandører og tjenesteudbydere. Sådanne værktøjer kan skabe den rette balance mellem behovet for oplysninger, der er klare og kortfattede, og oplysninger, der er fuldstændige og dækkende. De bør sigte mod at omfatte det bredest mulige udvalg af tilbud og mod at dække markedet så fuldstændigt som muligt for at give kunderne et repræsentativt overblik. Det er afgørende, at mindre kunder har adgang til mindst ét sammenligningsværktøj, og at de oplysninger, som sådanne værktøjer giver, er troværdige, upartiske og gennemsigtige. Med henblik herpå kan medlemsstaterne sikre dette med et sammenligningsværktøj, der drives af en national myndighed eller af en privat virksomhed.
- (36) Effektive, uafhængige ordninger til udenretslig bilæggelse af tvister, der er tilgængelige for alle forbrugere såsom en energiombudsmand, et forbrugerorgan eller en regulerende myndighed, sikrer en øget forbrugerbeskyttelse. Medlemsstaterne bør indføre procedurer for en hurtig og effektiv behandling af klager.

- (37) Alle forbrugere bør kunne drage fordel af at deltage direkte i markedet, navnlig ved at tilpasse deres forbrug efter markedssignalerne og til gengæld nyde godt af lavere elektricitetspriser eller andre incitamentskabende betalinger. Fordelene ved sådan aktiv deltagelse vil sandsynligvis blive større med tiden, når ellers passive forbrugeres bevidsthed øges om deres muligheder som aktive kunder, og når informationen om mulighederne ved aktiv deltagelse bliver mere tilgængelig og bedre kendt. Forbrugerne bør have mulighed for at deltage i alle former for fleksibelt elforbrug. De bør derfor have mulighed for at drage fordel af den fulde indførelse af intelligente målersystemer og i de tilfælde, hvor en sådan indførelse er blevet vurderet negativt, for at vælge at have et intelligent målersystem og en dynamisk elpriskontrakt. Dette bør gøre det muligt for dem at tilpasse deres forbrug til realtid prissignaler, som afspejler værdien af og omkostningerne ved elektricitet eller transport på forskellige tidspunkter, samtidig med at medlemsstaterne bør sikre, at forbrugernes eksponering over for engrosprisisikoen er rimelig. Forbrugerne bør oplyses om fordele og potentielle prisrisici ved dynamiske elpriskontrakter. Medlemsstaterne bør også sikre, at de forbrugere, der vælger ikke at deltage aktivt i markedet, ikke straffes. I stedet bør de på den måde, der er bedst muligt afpasset efter de indenlandske markedsvilkår, sættes i stand til på et velinformeret grundlag at vælge blandt de muligheder, som de har til rådighed.

- (38) For at maksimere fordelene og effektiviteten ved dynamisk prissætning af elektricitet bør medlemsstaterne vurdere potentialet for at gøre faste komponenter i elregningerne mere dynamiske eller mindske andelen heraf, og medlemsstaterne bør træffe passende foranstaltninger, såfremt der findes et sådant potentiale.
- (39) Alle kundegrupper (industri, erhverv og husstande) bør have adgang til elektricitetsmarkederne for at kunne handle med deres fleksibilitet og egenproducerede elektricitet. Kunderne bør til fulde kunne udnytte fordelene ved aggregering af produktion og levering i større områder og nyde godt af grænseoverskridende konkurrence. Markedsdeltagere, der er aktive inden for aggregering, vil sandsynligvis spille en væsentlig rolle som mellemed mellem kundegrupper og markedet. Medlemsstaterne bør frit kunne vælge den bedst egnede gennemførelsesmodel og tilgang til forvaltning for uafhængig aggregering under overholdelse af de generelle principper i dette direktiv. En sådan model eller tilgang kan omfatte valg af markedsbaserede eller reguleringsmæssige principper, der giver løsninger, som overholder dette direktiv, såsom modeller, hvor ubalancer afregnes, eller hvor der indføres perimeterkorrektioner. Den valgte model bør omfatte gennemsigtige og retfærdige regler, der tillader uafhængige aggregatorer at udfylde deres rolle som mellemed, og sikre, at slutkunden i tilstrækkelig grad får gavn af deres aktiviteter. På alle elektricitetsmarkeder, herunder markeder for systemydelse og kapacitetsmarkeder, bør produkterne defineres, således at markedsdeltagere i fleksibelt elforbrug fremmes.

- (40) Kommissionens meddelelse af 20. juli 2016 med titlen "Den europæiske strategi for lavemissionsmobilitet" understreger behovet for dekarbonisering af transportsektoren og reduktion af dens emissioner, især i byområder, og fremhæver den vigtige rolle, som elektromobilitet kan spille ved at bidrage til opfyldelsen af disse målsætninger. Desuden er indførelsen af elektromobilitet et vigtigt element i energiomstillingen. De markedsregler, der fastsættes i dette direktiv, bør derfor bidrage til at skabe gunstige betingelser for elektriske køretøjer af enhver art. De bør navnlig sikre en effektiv udbygning med offentligt tilgængelige og private ladestandere til elektriske køretøjer, og de bør sikre, at køretøjsopladning integreres effektivt i systemet.
- (41) Fleksibelt elforbrug er afgørende for at muliggøre intelligent opladning af elektriske køretøjer og dermed en effektiv integration af disse i elektricitetsnettet, hvilket er særdeles vigtigt for dekarbonisering af transport.

- (42) Forbrugerne bør kunne forbruge, lagre og sælge egenproduceret elektricitet til markedet og deltage på alle elektricitetsmarkeder ved at give systemet fleksibilitet, f.eks. ved lagring af energi såsom lagring ved hjælp af elektriske køretøjer, ved fleksibelt elforbrug eller ved energieffektivitetsordninger. Den teknologiske udvikling vil lette disse aktiviteter i fremtiden. Der er imidlertid retlige og handelsmæssige hindringer, herunder urimeligt høje gebyrer for internt forbrugt elektricitet, forpligtelser til at levere egenproduceret elektricitet til energisystemet og administrative byrder såsom behovet for, at forbrugere, der selv producerer elektricitet og sælger det til systemet, skal opfylde kravene til leverandører osv. Sådanne hindringer, der afholder forbrugerne fra selv at producere elektricitet og fra at forbruge, lagre eller sælge egenproduceret elektricitet, bør fjernes, men samtidig bør det sikres, at forbrugere, der selv producerer elektricitet, bidrager tilstrækkeligt til systemomkostningerne. Medlemsstaterne bør i deres nationale ret kunne have forskellige bestemmelser vedrørende skatter og afgifter for aktive kunder, der handler individuelt eller i fællesskab, samt for husholdningskunder og andre slutkunder.

(43) Takket være teknologi til decentral energiproduktion og forbrugerindflydelse er energifællesskaber blevet et virkningsfuldt og omkostningseffektivt middel til at opfylde borgernes behov og forventninger vedrørende energikilder, tjenesteydelser og lokal deltagelse. Energifællesskaber giver alle forbrugere mulighed for at have en direkte interesse i produktion, forbrug eller deling af energi. Energifællesskabsinitiativer lægger navnlig vægt på at levere billig energi af en bestemt slags, f.eks. vedvarende energi, til deres medlemmer eller partshavere, snarere end på at give overskud, sådan som det er tilfældet for en traditionel elektricitetsvirksomhed. Ved direkte at inddrage forbrugerne viser energifællesskabsinitiativer deres potentiale for at fremme brugen af ny teknologi og nye forbrugsmønstre, herunder intelligente net og fleksibelt elforbrug, på en integreret måde. Energifællesskaber kan også fremme energieffektiviteten på husstandsniveau og bidrage til at bekæmpe energifattigdom ved at reducere forbruget og sikre lavere leveringspriser. Energifællesskaber giver desuden visse grupper af husholdningskunder, der ellers ikke ville være i stand til at deltage i elektricitetsmarkedet, mulighed for at gøre dette. Vellykkede initiativer af denne art har skabt økonomiske, sociale og miljømæssige fordele for lokalsamfundet, der rækker ud over selve leveringen af energiydelser. Dette direktiv har til formål at anerkende visse kategorier af borgerenergiinitiativer på EU-plan som "borgerenergifællesskaber" for at give dem en befordrende ramme, retfærdig behandling, lige vilkår og et klart defineret katalog over rettigheder og forpligtelser. Husholdningskunder bør have mulighed for frivilligt at deltage i energifællesskabsinitiativer såvel som til at trække sig ud igen uden at miste adgang til det net, der drives af energifællesskabet, eller at miste deres rettigheder som forbrugere. Der bør gives adgang til et borgerenergifællesskabs net på retfærdige og omkostningsægte vilkår.

- (44) Medlemskab af et borgerenergifællesskab bør være åbent for alle kategorier af enheder. Beslutningsbeføjelserne i et borgerenergifællesskab bør dog begrænses til de medlemmer eller partshavere, som ikke deltager i omfattende kommercielle aktiviteter, og for hvem energisektoren ikke er et primært område for økonomisk aktivitet. Borgerenergifællesskaber anses som en kategori for samarbejde mellem borgere eller lokale aktører, der bør være omfattet af anerkendelse og beskyttelse i EU-retten. Bestemmelserne om borgerenergifællesskaber udelukker ikke, at andre borgerinitiativer kan eksistere, f.eks. borgerinitiativer i henhold til privatretlige aftaler. Det bør derfor være muligt for medlemsstaterne at fastsætte, at borgerenergifællesskaber antager en hvilken som helst form for enhed, f.eks. form af en sammenslutning, en andelsforening, et partnerskab, en nonprofitorganisation eller en lille eller mellemstor virksomhed, forudsat at enheden i eget navn har ret til at udøve rettigheder og være omfattet af forpligtelser.
- (45) Dette direktivs bestemmelser om borgerenergifællesskaber fastsætter rettigheder og forpligtelser, som kan udledes af andre gældende regler og forpligtelser, som f.eks. aftalefrihed, retten til at skifte leverandør, distributionssystemoperatørers ansvar, reglerne om netgebyrer og balanceringsforpligtelser.

- (46) Borgerenergifællesskaber er en ny type enhed på grund af deres medlemsstruktur, ledelseskrav og formål. De bør have mulighed for at agere på markedet på lige vilkår, uden at forvride konkurrencen, og de samme rettigheder og forpligtelser som dem, der gælder for andre elektricitetsvirksomheder på markedet, bør gælde for borgerenergifællesskaber på en ikkeforskelsbehandlende og forholdsmæssig måde. Disse rettigheder og forpligtelser bør finde anvendelse i henhold til de roller, der udfyldes, f.eks. rollen som slutkunde, producent, leverandør eller distributionssystemoperatør. Borgerenergifællesskaber bør ikke pålægges reguleringsmæssige restriktioner, når de anvender eksisterende eller fremtidig informations- og kommunikationsteknologi til deling af elektricitet fra produktionsanlæg inden for borgerenergifællesskabet mellem deres medlemmer eller partshavere baseret på markedsprincipper, f.eks. ved at modregne energikomponenten for medlemmer eller partshavere, der anvender den produktion, der er tilgængelig inden for fællesskabet, selv hvis det foregår over det offentlige net, forudsat at begge målepunkter tilhører fællesskabet. Med deling af elektricitet kan medlemmerne eller partshaverne forsynes med elektricitet fra produktionsanlæggene inden for fællesskabet uden at være i direkte fysisk nærhed af produktionsanlægget og uden at være bag et fælles målepunkt. Hvis der deles elektricitet, bør delingen ikke berøre opkrævningen af netgebyrer, -tariffer eller afgifter i forbindelse med elektricitetsstrømme. Deling bør lettes i henhold til forpligtelserne og korrekte tidsrammer for balancering, måling og afregning. Dette direktivs bestemmelser om borgerenergifællesskaber griber ikke ind i medlemsstaternes kompetence til at udforme og gennemføre deres politikker for energisektoren vedrørende netgebyrer og -tariffer eller til at udforme og gennemføre finansieringssystemer inden for energipolitik og omkostningsdeling, forudsat at disse politikker er ikkeforskelsbehandlende og lovlige.

- (47) Dette direktiv giver medlemsstaterne beføjelse til at tillade, at borgerenergifællesskaber bliver distributionssystemoperatør i henhold til enten den generelle ordning eller som "lukkede distributionssystemoperatører". Når et borgerenergifællesskab gives status som distributionssystemoperatør, bør det behandles som en distributionssystemoperatør og være omfattet af en distributionssystemoperatørs forpligtelser. Dette direktivs bestemmelser om borgerenergifællesskaber præciserer kun de aspekter vedrørende drift af distributionssystemer, der kan være relevante for borgerenergifællesskaber, mens andre aspekter vedrørende drift af distributionssystemer finder anvendelse i henhold til reglerne vedrørende distributionssystemoperatører.
- (48) Elregninger er en vigtig kilde til oplysning af slutkunderne. Ud over information om forbrug og omkostninger kan de også indeholde andre oplysninger, der gør det nemmere for forbrugerne at sammenligne deres aktuelle ordninger med andre tilbud. Tvister vedrørende regninger er imidlertid en meget almindelig kilde til forbrugerklager og en faktor, som bidrager til vedvarende lav forbrugertilfredshed og lavt forbrugerengagement i elektricitetssektoren. Det er derfor nødvendigt at gøre regningerne klarere og lettere at forstå samt at sikre, at regningerne og faktureringsoplysningerne tydeligt fremhævet viser et begrænset antal vigtige oplysninger, der er nødvendige for at sætte forbrugerne i stand til at styre deres energiforbrug, sammenligne tilbud og skifte leverandør. Andre oplysninger bør gøres tilgængelige for slutkunderne, sammen med eller ved hjælp af henvisninger på deres regninger. Sådanne oplysninger bør angives på regningen eller i et særskilt dokument, der ledsager denne, eller regningen bør indeholde en henvisning til et sted, hvor slutkunden nemt kan finde oplysningerne på et websted, i en mobilapplikation eller på anden vis.

- (49) Regelmæssig levering af nøjagtige faktureringsoplysninger baseret på faktisk elektricitetsforbrug, som lettes af intelligent måling, er vigtig for at hjælpe forbrugerne med at styre deres elektricitetsforbrug og -udgifter. Kunderne, navnlig husholdningskunder, bør alligevel have adgang til fleksible ordninger for den konkrete betaling af deres regninger. F.eks. kunne det være muligt for kunderne at få hyppige faktureringsoplysninger, mens de kun betaler kvartalsvis, eller der kunne være produkter, for hvilke kunderne uafhængigt af det faktiske forbrug betaler det samme beløb hver måned.
- (50) Bestemmelserne om fakturering i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/27/EU¹ bør ajourføres, strømlines og flyttes til nærværende direktiv, hvor de passer bedre ind i sammenhængen.
- (51) Medlemsstaterne bør tilskynde til modernisering af distributionsnettene, f.eks. ved at indføre intelligente net, der bør indrettes, så de fremmer decentral produktion og energieffektivitet.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/27/EU af 25. oktober 2012 om energieffektivitet, om ændring af direktiv 2009/125/EF og 2010/30/EU samt om ophævelse af direktiv 2004/8/EF og 2006/32/EF (EUT L 315 af 14.11.2012, s. 1).

- (52) Inddragelse af forbrugerne kræver passende incitamenter og teknologier såsom intelligente målersystemer. Intelligente målersystemer styrker forbrugerne, da de giver dem nøjagtige og næsten realtid tilbagemeldinger om deres energiforbrug eller produktion, så forbrugerne bedre kan styre deres forbrug, udnytte fordelene ved fleksibelt elforbrug og andre ydelser og nedbringe deres elregninger. Intelligente målersystemer giver også distributionssystemoperatørerne et bedre overblik over deres net og som følge heraf mulighed for at reducere drifts- og vedligeholdelsesudgifterne og lade de opnåede besparelser gå videre til forbrugerne i form af lavere distributionstariffer.
- (53) Når det på nationalt plan besluttet, om der skal indføres intelligente målersystemer, bør det være muligt at basere beslutningen på en økonomisk vurdering. Denne økonomiske vurdering bør tage hensyn til de langsigtede fordele ved indførelsen af intelligente målersystemer for forbrugere og hele værdikæden såsom bedre netværksadministration, nøjagtigere planlægning og identifikation af nettab. Hvis det fremgår af vurderingen, at indførelsen af disse målersystemer kun er omkostningseffektiv for kunder med et vist elektricitetsforbrug, bør medlemsstaterne kunne tage hensyn til denne konklusion, når de indfører intelligente målersystemer. Denne vurdering bør dog i betragtning af den hurtige teknologiske udvikling gennemgås jævnlige som reaktion på væsentlige ændringer i de underliggende antagelser eller mindst hvert fjerde år.

- (54) Medlemsstater, der ikke systematisk indfører intelligente målersystemer, bør give forbrugerne mulighed for at få installeret en intelligent måler efter anmodning og på rimelige vilkår og bør forsyne dem med alle relevante oplysninger. Forbrugere, der ikke har intelligente målere, bør have ret til målere, der som minimum kan give dem de faktureringsoplysninger, der er specificeret i dette direktiv.
- (55) For at bidrage til forbrugernes aktive deltagelse i elektricitetsmarkederne bør de intelligente målersystemer, som medlemsstaterne indfører på deres område, være interoperable og bør være i stand til at levere de oplysninger, der er nødvendige til forbrugerenergistyresystemer. I den forbindelse bør medlemsstaterne tage behørigt hensyn til anvendelsen af foreliggende relevante standarder, herunder standarder, der muliggør interoperabilitet på datamodel- og applikationslagsniveau, samt til bedste praksis og vigtigheden af at udvikle dataudveksling, fremtidige og innovative energitjenesteydelser, til udbredelsen af intelligente net og til det indre marked for elektricitet. De intelligente målersystemer, som indføres, bør endvidere ikke udgøre en hindring for skift af leverandør og være udstyret med formålstjenlige funktioner, som gør det muligt for forbrugerne at få næsten realtid adgang til deres forbrugsdata, tilpasse deres energiforbrug og i det omfang, den understøttende infrastruktur tillader det, tilbyde fleksibilitet til nettet og til elektricitetsvirksomheder, blive belønnet for det og opnå besparelser på deres elregninger.

- (56) For at kunne forsyne kunderne er det vigtigt, at der gives adgang til objektive og gennemsigtige forbrugsdata. Forbrugerne bør således have adgang til deres forbrugsdata og til priser og tjenesteydelsesomkostninger i forbindelse med deres forbrug, så de kan opfordre konkurrerende virksomheder til at give et tilbud på grundlag af disse oplysninger. Forbrugerne bør også have ret til at få fyldestgørende oplysninger om deres energiforbrug. Forudbetalinger bør ikke stille brugerne uforholdsmæssigt ugunstigt, og de forskellige betalingssystemer bør være ikkeforskelsbehandlende. Tilstrækkeligt hyppigt meddelte oplysninger til kunderne om deres energiudgifter, vil give dem incitament til energibesparelser, fordi de vil få direkte feedback om virkningerne af investeringer i energieffektiv teknik og af adfærdsændringer. I den sammenhæng vil en fuldstændig gennemførelse af direktiv 2012/27/EU bidrage til, at forbrugerne kan reducere deres energiudgifter.
- (57) Forskellige modeller for forvaltning af data er blevet udviklet eller er under udvikling i medlemsstaterne efter indførelse af intelligente målersystemer. Uafhængigt af dataforvaltningsmodellen er det vigtigt, at medlemsstaterne indfører gennemsigtige regler om adgang til data på ikkeforskelsbehandlende vilkår, sikrer det højeste niveau af cybersikkerhed og databeskyttelse og sikrer, at de enheder, der behandler data, er upartiske.

- (58) Medlemsstaterne bør træffe de nødvendige foranstaltninger til at beskytte sårbare og energifattige kunder i forbindelse med det indre marked for elektricitet. Sådanne foranstaltninger kan være forskellige alt efter de særlige omstændigheder i den pågældende medlemsstat og kan eventuelt omfatte social- eller energipolitiske foranstaltninger vedrørende betaling af elregninger, investering i energieffektivitet i boligbyggeri eller forbrugerbeskyttelse, f.eks. sikkerhedsforanstaltninger mod afbrydelse af energileveringen. Såfremt leveringspligten også omfatter små virksomheder, kan foranstaltninger til at sikre, at en sådan leveringspligt varetages, være forskellige afhængig af, om disse foranstaltninger er rettet mod husholdningskunder eller små virksomheder.
- (59) Energitjenesteydelser er afgørende for at sikre unionsborgernes velfærd. Tilstrækkelig opvarmning, afkøling og belysning samt energi til husholdningsapparater er en forudsætning for at sikre en ordentlig levestandard samt borgernes sundhed. Disse tjenesteydelser sætter desuden unionsborgere i stand til at udnytte deres potentiale og styrker den sociale inklusion. Energifattige husstande har ikke råd til disse energitjenesteydelser som følge af en kombination af lav indkomst, høje energiudgifter og ringe energieffektivitet i deres boliger. Medlemsstaterne bør indsamle passende oplysninger for at holde øje med, hvor mange husstande der er berørt af energifattigdom. Præcise målinger bør hjælpe medlemsstaterne med at identificere husstande, der er berørt af energifattigdom, så der kan ydes målrettet støtte. Kommissionen bør aktivt støtte gennemførelsen af dette direktivs bestemmelser om energifattigdom ved at fremme udveksling af god praksis mellem medlemsstaterne.

- (60) Hvis medlemsstater er berørt af energifattigdom og ikke har udarbejdet nationale handlingsplaner eller andre hensigtsmæssige rammer til at bekæmpe energifattigdom, bør de gøre dette med henblik på at mindske antallet af energifattige kunder. Lav indkomst, høje energiudgifter og ringe energieffektivitet i boliger er relevante faktorer i fastlæggelsen af kriterier for måling af energifattigdom. Medlemsstaterne bør under alle omstændigheder sikre sårbare og energifattige kunder den nødvendige levering. I denne forbindelse kunne der anvendes en integreret tilgang, f.eks. i forbindelse med energi- og socialpolitik, og foranstaltningerne kunne omfatte sociale politikker eller energieffektivitetsforbedringer på boligområdet. Dette direktiv bør styrke nationale politikker til fordel for sårbare og energifattige kunder.

- (61) Distributionssystemoperatørerne skal på en omkostningseffektiv måde integrere nye former for elektricitetsproduktion, navnlig anlæg, der producerer elektricitet fra vedvarende energikilder, og nye belastninger, som f.eks. belastninger fra varmepumper og elektriske køretøjer. Derfor bør distributionssystemoperatørerne have mulighed for og gives incitamentter til at gøre brug af ydelser fra distribuerede energiressourcer såsom fleksibelt elforbrug og energilagring, baseret på markedsprocedurer, for at kunne drive deres net effektivt og undgå omkostningstunge udvidelser af nettet. Medlemsstaterne bør iværksætte passende foranstaltninger, f.eks. nationale netregler og markedsregler, og bør skabe incitamentter for distributionssystemoperatørerne ved hjælp af nettariffer, der ikke skaber hindringer for fleksibiliteten eller for forbedring af energieffektiviteten i nettet. Medlemsstaterne bør også indføre netudviklingsplaner for distributionssystemer for at støtte integrationen af anlæg, der bruger vedvarende energikilder, fremme udviklingen af energilageranlæg og elektrificering af transportsektoren samt forsyne systembrugerne med tilstrækkelige oplysninger om de planlagte udvidelser eller opgraderinger af nettet, hvilket i dag kun sker i et fåtal af medlemsstaterne.

- (62) Systemoperatører bør ikke eje, udvikle, forvalte eller drive energilageranlæg. I den nye udformning af elektricitetsmarkedet bør energilagringssydelser være markedsbaserede og konkurrencedygtige. Derfor bør krydssubsidiering mellem energilagring af og den regulerede distributions- eller transmissionsfunktion undgås. Sådanne restriktioner for ejerskab af energilageranlæg skal forhindre konkurrenceforvridning, fjerne risikoen for forskelsbehandling, sikre retfærdig adgang til energilagringssydelser for alle markedsdeltagere og fremme effektiv brug af energilageranlæg ud over drift af distributions- og transmissionssystemer. Dette krav bør fortolkes og anvendes i overensstemmelse med de rettigheder og forpligtelser, der er fastsat i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder ("chartret"), navnlig friheden til at oprette og drive egen virksomhed og ejendomsretten, som sikres af chartrets artikel 16 og 17.
- (63) Hvor energilageranlæg er fuldt integrerede netkomponenter, der ikke anvendes til balancering eller til håndtering af kapacitetsbegrænsninger, bør de, med forbehold af den nationale regulerende myndigheds godkendelse, ikke være underlagt de samme strenge begrænsninger som systemoperatørerne med hensyn til at eje, udvikle, forvalte eller drive disse anlæg. Sådanne fuldt integrerede netkomponenter kan omfatte energilageranlæg som kondensatorer eller svinghjul, som leverer vigtige ydelser til netsikkerhed og netpålidelighed og bidrager til synkronisering af forskellige dele af systemet.

- (64) Med henblik på fremskridt i retning af en fuldstændig dekarboniseret elsektor, der er helt fri for emissioner, er det nødvendigt at gøre fremskridt med hensyn til sæsonmæssig energilagring. Sådant energilagring er et element, der vil fungere som et værktøj for driften af elektricitetssystemet såvel i et kortfristet som et sæsonmæssigt perspektiv med hensyn til at kunne håndtere den varierende produktion af elektricitet fra vedvarende energikilder og de dermed forbundne risici i forhold til disse perspektiver.
- (65) Ikkeforskelsbehandlende adgang til distributionsnettet er afgørende for downstream-adgangen til detailkunderne. For at sikre lige vilkår i detailledet bør distributionssystemoperatørernes aktiviteter derfor overvåges, så distributionssystemoperatørerne hindres i at udnytte deres vertikale integration til at styrke deres stilling i konkurrencen på markedet, i særdeleshed i forhold til husholdningskunder og små ikkehusholdningskunder.
- (66) Anvendes der et lukket distributionssystem til at sikre optimal effektivitet af en integreret levering, som kræver særlige operationelle standarder, eller opretholdes et lukket distributionssystem primært til brug for ejeren af systemet, bør det være muligt at undtage distributionssystemoperatøren for forpligtelser, som ville udgøre en unødvendig administrativ byrde, på grund af det særlige forhold mellem distributionssystemoperatøren og systembrugerne. Industrielle, kommercielle eller delte serviceområder, som f.eks. jernbanestationers bygninger, lufthavne, hospitaler, store campingpladser med integrerede faciliteter og kemiske industrianlæg, kan omfatte lukkede distributionssystemer som følge af den særlige karakter af deres drift.

- (67) Uden effektiv adskillelse mellem net på den ene side og produktions- og leveringsvirksomhed på den anden side ("effektiv adskillelse") er der risiko for forskelsbehandling, ikke kun hvad angår netdriften, men også hvad angår incitamentet for vertikalt integrerede virksomheder til at investere tilstrækkeligt i deres net.
- (68) Effektiv adskillelse kan kun sikres ved at fjerne de vertikalt integrerede virksomheders incitament til at forskelsbehandle konkurrenter, hvad netadgang og investeringer angår. Ejerskabsmæssig adskillelse, der indebærer udpegning af netejeren som systemoperatør og dennes uafhængighed af alle leverings- og produktionsinteresser, er klart en effektiv og stabil måde at løse den iboende interessekonflikt på og sikre forsyningssikkerheden. Derfor betegnede Europa-Parlamentet i sin beslutning af 10. juli 2007 om udsigterne for det indre gas- og elektricitetsmarked ejerskabsmæssig adskillelse på transmissionsniveauet som det mest effektive middel til at fremme investeringer i infrastruktur på en ikkeforskelsbehandlende måde, fair netadgang for nytilkomne virksomheder og markedsgennemsigtighed. Medlemsstaterne bør derfor i forbindelse med ejerskabsmæssig adskillelse forpligtes til at sikre, at den eller de samme personer ikke har ret til at udøve kontrol over en producent eller leverandør, samtidig med at vedkommende udøver kontrol eller rettigheder over en transmissionssystemoperatør eller et transmissionssystem. Omvendt bør kontrol over en transmissionssystemoperatør eller et transmissionssystem udelukke muligheden for at udøve kontrol eller rettigheder over for en producent eller leverandør. En producent eller leverandør bør inden for disse grænser have mulighed for at have en minoritetskapitalandel i en transmissionssystemoperatør eller et transmissionssystem.

- (69) Ethvert krav om adskillelse bør effektivt kunne løse eventuelle interessekonflikter hos producenter, leverandører og transmissionssystemoperatører for at skabe incitamenter til de nødvendige investeringer og sikre nye markedsdeltagere adgang under en gennemsigtig og effektiv reguleringsordning og må ikke føre til en for kostbar reguleringsordning for de regulerende myndigheder.
- (70) Da ejerskabsmæssig adskillelse kræver, at virksomhederne i nogle tilfælde omstruktureres, bør de medlemsstater, der beslutter sig for ejerskabsmæssig adskillelse, indrømmes ekstra tid til at gennemføre de relevante bestemmelser. Da der er vertikale forbindelser mellem elektricitets- og gassektoren, bør bestemmelserne om adskillelse gælde på tværs af de to sektorer.
- (71) For at sikre at netdriften foregår i fuld uafhængighed af leverings- og produktionsinteresser og for at hindre, at der udveksles fortrolige oplysninger, bør den samme person i forbindelse med ejerskabsmæssig adskillelse ikke være medlem af både det ledende organ for en transmissionssystemoperatør eller et transmissionssystem og det ledende organ for en virksomhed, der varetager produktions- eller leveringsopgaver. Af samme grund bør den samme person ikke have ret til at udpege medlemmer til en transmissionssystemoperatørs eller et transmissionssystems ledende organer og samtidig at udøve kontrol eller rettigheder over en producent eller leverandør.

- (72) Ved at oprette en systemoperatør eller transmissionsoperatør, der er uafhængig af leverings- og produktionsinteresser, bør det kunne muliggøres, at en vertikalt integreret virksomhed fortsat ejer netaktiverne, mens en effektiv adskillelse af interesser sikres, forudsat at en sådan uafhængig systemoperatør eller transmissionsoperatør varetager alle de opgaver, der påhviler en systemoperatør, og forudsat at der indføres detaljeret regulering og et omfattende myndighedstilsyn.
- (73) I tilfælde, hvor en virksomhed, der ejer et transmissionssystem, den 3. september 2009 indgik i en vertikalt integreret virksomhed, bør medlemsstaterne have mulighed for at vælge mellem ejerskabsmæssig adskillelse og oprettelse af en systemoperatør eller transmissionsoperatør, der er uafhængig af leverings- og produktionsinteresser.
- (74) For at interesserne for aktionærer i vertikalt integrerede virksomheder kan ydes fuld beskyttelse, bør medlemsstaterne have mulighed for at gennemføre ejerskabsmæssig adskillelse, enten ved direkte afhændelse eller ved opdeling af den integrerede virksomheds aktier i aktier i netvirksomheden og aktier i de tilbageværende leverings- og produktionsvirksomheder, forudsat at kravene vedrørende ejerskabsmæssig adskillelse opfyldes.

- (75) Det bør gennem specifikke tillægsregler sikres, at optionerne med en uafhængig system- eller transmissionsoperatør bliver fuldt ud effektive. Reglerne om uafhængige transmissionsoperatører bør skabe et hensigtsmæssigt regelsæt til sikring af fair konkurrence, tilstrækkelige investeringer, adgang for nye markedsdeltagere og integration af elektricitetsmarkederne. Effektiv adskillelse via regler om uafhængige transmissionsoperatører bør være baseret på en søjle af organisatoriske foranstaltninger og foranstaltninger vedrørende styring af transmissionssystemoperatørerne og på en søjle af foranstaltninger vedrørende investeringer, der sammenkobler ny produktionskapacitet med nettet og markedsintegrationen gennem et regionalt samarbejde. Transmissionsoperatørernes uafhængighed bør bl.a. også sikres gennem "afkølingsperioder", hvor der ikke udøves nogen ledelse eller anden relevant aktivitet i den vertikalt integrerede virksomhed, der ville give adgang til samme oplysninger som dem, der kunne opnås i en ledelsesfunktion.
- (76) Medlemsstaterne bør have ret til at vælge fuld ejerskabsmæssig adskillelse på deres område. Når en medlemsstat har benyttet sig af denne ret, bør en virksomhed ikke have ret til at oprette en uafhængig systemoperatør eller en uafhængig transmissionsoperatør. Desuden bør en virksomhed, der varetager produktions- eller leveringsopgaver, ikke direkte eller indirekte kunne udøve kontrol eller rettigheder over en transmissionssystemoperatør fra en medlemsstat, der har valgt fuld ejerskabsmæssig adskillelse.

- (77) Ved gennemførelsen af effektiv adskillelse bør princippet om ikkeforskelsbehandling mellem den offentlige og den private sektor respekteres. Derfor bør en og samme person ikke, hverken alene eller i fællesskab med andre, kunne udøve kontrol eller rettigheder, i strid med bestemmelserne om ejerskabsmæssig adskillelse eller løsningen med den uafhængige systemoperatør, over både organerne i transmissionssystemoperatøren eller transmissionssystemet og organerne i producenten eller leverandøren, hvad sammensætning, afstemning eller beslutningsproces angår. Forudsat at den relevante medlemsstat kan påvise, at de relevante kraver overholdt, bør to separate offentlige organer, hvad angår ejerskabsmæssig adskillelse og optionen med den uafhængige systemoperatør, have mulighed for at kontrollere produktions- og leveringsaktiviteter på den ene side og transmissionsaktiviteter på den anden side.
- (78) Der bør være fuld effektiv adskillelse af netaktiviteter og leverings- og produktionsaktiviteter i hele Unionen både for EU- og ikke-EU-virksomheder. For at sikre at netaktiviteter og leverings- og produktionsaktiviteter i hele Unionen forbliver adskilt fra hinanden, bør de regulerende myndigheder have beføjelse til at afvise certificering af transmissionssystemoperatører, som ikke overholder kravene til adskillelse. For at sikre ensartet anvendelse af disse bestemmelser i hele Unionen bør de regulerende myndigheder tage videst muligt hensyn til Kommissionens udtalelse, når de træffer certificeringsafgørelser. For endvidere at sikre opfyldelse af Unionens internationale forpligtelser samt sikre solidaritet og energisikkerhed i Unionen bør Kommissionen have beføjelse til at afgive udtalelser om certificeringsafgørelser over for en transmissionssystemejer eller transmissionssystemoperatør, der kontrolleres af personer fra tredjelande.

- (79) Bevillingsprocedurerne bør ikke føre til administrative byrder, der står i misforhold til producenternes størrelse og potentielle indvirkning. Urimeligt langvarige bevillingsprocedurer kan udgøre en hindring for adgang for nye markedsdeltagere.
- (80) Det er nødvendigt, at regulerende myndigheder kan træffe afgørelser i alle reguleringsspørgsmål og kan være fuldt uafhængige af alle andre offentlige og private interesser, hvis det indre marked for elektricitet skal kunne fungere efter hensigten. Dette krav udelukker ikke prøvelse af lovligheden eller parlamentstilsyn i overensstemmelse med medlemsstaternes forfatningsmæssige lovgivning. Endvidere er den nationale lovgivers godkendelse af den regulerende myndigheds budget ikke en hindring for budgetmæssig autonomi. Bestemmelserne om den regulerende myndigheds autonomi i gennemførelsen af det tildelte budget bør gennemføres inden for de rammer, som fastsættes af national budgetret. Det bør være muligt for medlemsstaterne at tage behørigt hensyn til de disponible menneskelige ressourcer og bestyrelsens størrelse, samtidigt med at de bidrager til den regulerende myndigheds uafhængighed fra politisk eller økonomisk indflydelse via en passende rotationsordning.

- (81) De regulerende myndigheder bør selv kunne fastsætte eller godkende tariffer eller de metoder, der ligger til grund for beregningen af tarifferne, på grundlag af et forslag fra transmissionssystemoperatører eller distributionssystemoperatører eller på grundlag af et forslag, som disse operatører og brugerne af nettene er enige om. Ved udførelsen af disse opgaver bør de regulerende myndigheder sikre, at transmissions- og distributionstarifferne er ikkeforskelsbehandlende og afspejler omkostningerne, og tage hensyn til de langsigtede, marginale, sparede netomkostninger som følge af decentral produktion og foranstaltninger til efterspørgselsstyring.
- (82) De regulerende myndigheder bør fastsætte eller godkende individuelle nettariffer for transmissions- og distributionsnet eller en metode eller begge dele. I hvert tilfælde skal de regulerende myndigheders uafhængighed for så vidt angår fastsættelsen af nettariffer bevares i overensstemmelse med artikel 57, stk. 4, litra b), nr. ii).
- (83) Regulerende myndigheder bør sikre, at transmissionssystemoperatører og distributionssystemoperatører træffer passende foranstaltninger for at gøre deres net mere robust og fleksibelt. De bør med henblik herpå overvåge disse operatørers resultater på grundlag af indikatorer som f.eks. transmissionssystemoperatørers og distributionssystemoperatørers evne til at drive linjer under systemet med "dynamic line rating", udvikling af fjernovervågning og realtidskontrol af understationer, nedbringelse af nettab og hyppigheden og varigheden af strømafbrydelser.

- (84) Regulerende myndigheder bør have beføjelse til at træffe bindende afgørelser i forhold til elektricitetsvirksomheder og til at pålægge elektricitetsvirksomheder, der ikke opfylder deres forpligtelser, sanktioner, der er effektive, står i rimeligt forhold til overtrædelsen og har afskrækkende virkning eller til at foreslå, at en kompetent domstol pålægger dem sådanne sanktioner. Til dette formål bør regulerende myndigheder kunne anmode om relevante oplysninger fra elektricitetsvirksomhederne samt foretage passende og fyldestgørende undersøgelser og bilægge tvister. Regulerende myndigheder bør også, uanset anvendelsen af konkurrencereglerne, have beføjelse til at træffe afgørelse om passende foranstaltninger, der sikrer forbrugerne fordele gennem fremme af den effektive konkurrence, der er en forudsætning for et velfungerende indre marked for elektricitet.

(85) Regulerende myndigheder bør, når de udfører deres opgaver, sørge for indbyrdes koordinering med henblik på at sikre, at det europæiske net af elektricitetstransmissionssystemoperatører (ENTSO for elektricitet), EU-enheden for distributionssystemoperatører (EU DSO-enheden) og regionale koordinationscentre overholder deres forpligtelser i henhold til den lovgivningsmæssige ramme for det indre elektricitetsmarked samt med afgørelser truffet af Agenturet for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder (ACER), der er nedsat ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/...¹⁺. Med udvidelsen af det operationelle ansvar for ENTSO for elektricitet, EU DSO-enheden og de regionale koordinationscentre er det nødvendigt at styrke tilsynet med hensyn til enheder, der opererer på EU-plan eller regionalt plan. De regulerende myndigheder bør rådføre sig med hinanden og bør koordinere deres tilsyn med henblik på i fællesskab at identificere situationer, hvor ENTSO for Elektricitet, EU DSO-enheden og de regionale koordinationscentre ikke overholder deres respektive forpligtelser.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/... af ... (EUT ...).

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i teksten og i fodnoten nummeret, datoen, den fulde titel og EUT-henvisningen for dokument 2016/0378 (COD) - PE CONS 83/18.

- (86) Regulerende myndigheder bør også bemyndiges til at bidrage til at sikre høje standarder med hensyn til leveringspligt og offentlig service i overensstemmelse med markedsåbningen, beskyttelsen af sårbare kunder samt den fulde effektivitet af forbrugerbeskyttelsesreglerne. Disse bestemmelser bør hverken indskrænke Kommissionens beføjelser, hvad anvendelsen af konkurrencereglerne angår, herunder dens beføjelse til at undersøge fusioner med en EU-dimension, eller reglerne for det indre marked, som f.eks. reglerne om frie kapitalbevægelser. Det uafhængige organ, hvortil en part, der er berørt af en afgørelse truffet af en regulerende myndighed, kan klage, kunne være en domstol eller en lignende instans, som har kompetence til at foretage prøvelse af lovligheden.
- (87) Dette direktiv og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/73/EF¹ fratager ikke medlemsstaterne muligheden for at etablere og offentliggøre deres nationale energipolitik. Som følge heraf kan det afhængigt af en medlemsstats forfatningsmæssige ordninger høre under en medlemsstats kompetence at fastlægge en politikramme, som de regulerende myndigheder skal handle inden for, f.eks. hvad angår forsyningsikkerhed. Generelle energipolitiske retningslinjer, som udstedes af medlemsstaten, bør dog ikke gribe ind i de regulerende myndigheders uafhængighed og autonomi.
- (88) Forordning (EU) 2019/...⁺ fastsætter, at Kommissionen kan vedtage retningslinjer eller netregler med det formål at nå den nødvendige grad af harmonisering. Sådanne retningslinjer og netregler udgør bindende gennemførelsesforanstaltninger og er med hensyn til visse bestemmelser i dette direktiv også et nyttigt redskab, der om nødvendigt kan tilpasses hurtigt.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/73/EF af 13. juli 2009 om fælles regler for det indre marked for naturgas og om ophævelse af direktiv 2003/55/EF (EUT L 211 af 14.8.2009, s. 94).

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

- (89) Medlemsstaterne og de kontraherende parter i traktaten om oprettelse af energifællesskabet¹ bør arbejde tæt sammen om alle spørgsmål, der vedrører udviklingen af en integreret elektricitetshandelsregion, og bør ikke træffe foranstaltninger, som hæmmer en yderligere integration af elektricitetsmarkederne eller bringer medlemsstaternes og de kontraherende parters forsyningssikkerhed i fare.
- (90) Dette direktiv bør sammenholdes med forordning (EU) 2019/...⁺, der fastsætter hovedprincipperne for den nye udformning af elektricitetsmarkedet, som vil gøre det muligt at belønne fleksibilitet bedre, skabe passende prissignaler og sikre, at der etableres velfungerende integrerede korttidsmarkeder. Forordning (EF) 2019/...⁺ fastsætter også nye regler på forskellige områder, herunder om kapacitetsmekanismer og samarbejde mellem transmissionssystemoperatører.
- (91) Dette direktiv respekterer de grundlæggende rettigheder og overholder de principper, der er anerkendt i chartret. Dette direktiv bør følgelig fortolkes og anvendes i overensstemmelse med nævnte rettigheder og principper, navnlig retten til beskyttelse af personoplysninger, som sikres ved chartrets artikel 8. Det er afgørende, at behandling af personoplysninger i henhold til dette direktiv foregår i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679².

¹ EUT L 198 af 20.7.2006, s. 18.

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

² Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (generel forordning om databeskyttelse) (EUT L 119 af 4.5.2016, s. 1).

- (92) For at tilvejebringe det mindstemål af harmonisering, som er nødvendigt for at nå målet med dette direktiv, bør beføjelsen til at vedtage retsakter delegeres til Kommissionen i overensstemmelse med artikel 290 i TEUF for så vidt angår fastsættelsen af regler for de regulerende myndigheders forpligtelse til at samarbejde med hinanden og med ACER og den nærmere procedure for overholdelse af netreglerne og retningslinjerne. Det er navnlig vigtigt, at Kommissionen gennemfører relevante høringer under sit forberedende arbejde, herunder på ekspertniveau, og at disse høringer gennemføres i overensstemmelse med principperne i den interinstitutionelle aftale af 13. april 2016 om bedre lovgivning¹. For at sikre lige deltagelse i forberedelsen af delegerede retsakter modtager Europa-Parlamentet og Rådet navnlig alle dokumenter på samme tid som medlemsstaternes eksperter, og deres eksperter har systematisk adgang til møder i Kommissionens ekspertgrupper, der beskæftiger sig med forberedelse af delegerede retsakter.
- (93) For at sikre ensartede betingelser for gennemførelse af dette direktiv bør Kommissionen tillægges gennemførelsesbeføjelser til at fastlægge interoperabilitetskrav og ikkeforskelsbehandlende og gennemsigtige procedurer for adgang til måldata, forbrugsdata og data, der er nødvendig i forbindelse med skifte af leverandør, fleksibelt elforbrug og andre ydelser. Disse beføjelser bør udøves i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 182/2011².

¹ EUT L 123 af 12.5.2016, s. 1.

² Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 182/2011 af 16. februar 2011 om de generelle regler og principper for, hvordan medlemsstaterne skal kontrollere Kommissionens udøvelse af gennemførelsesbeføjelser (EUT L 55 af 28.2.2011, s. 13).

- (94) Når en fritagelse finder anvendelse i henhold til artikel 66, stk. 3, 4 eller 5, bør den også omfatte enhver bestemmelse i dette direktiv, der er accessorisk til eller kræver forudgående anvendelse af enhver af de bestemmelser, fra hvilken der er indrømmet en fritagelse.
- (95) Bestemmelserne i direktiv 2012/27/EU vedrørende elektricitetsmarkederne såsom bestemmelserne om måling af fakturering af elektricitet, fleksibelt elforbrug og forrang samt netadgang for højeffektiv kraftvarmeproduktion er ajourført ved bestemmelserne i nærværende direktiv og i forordning (EU) 2019/...⁺. Direktiv 2012/27/EU bør derfor ændres i overensstemmelse hermed.
- (96) Målet for dette direktiv, nemlig oprettelsen af et velfungerende indre marked for elektricitet, kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne, men kan på grund af dets omfang og virkninger bedre nås på EU-plan; Unionen kan derfor vedtage foranstaltninger i overensstemmelse med nærhedsprincippet, jf. artikel 5 i traktaten om den Europæiske Union. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. nævnte artikel, går dette direktiv ikke videre, end hvad der er nødvendigt for at nå dette mål.

⁺ EUT: indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

- (97) I henhold til den fælles politiske erklæring af 28. september 2011 fra medlemsstaterne og Kommissionen om forklarende dokumenter¹ har medlemsstaterne forpligtet sig til i tilfælde, hvor det er berettiget, at lade meddelelsen af gennemførelsesforanstaltninger ledsage af et eller flere dokumenter, der forklarer forholdet mellem et direktivs bestanddele og de tilsvarende dele i de nationale gennemførelsesinstrumenter. I forbindelse med dette direktiv finder lovgiver, at fremsendelse af sådanne dokumenter er berettiget.
- (98) Forpligtelsen til at gennemføre nærværende direktiv i national ret bør kun omfatte de bestemmelser, hvori der er foretaget indholdsmæssige ændringer i forhold til direktiv 2009/72/EF. Forpligtelsen til at gennemføre de bestemmelser, der er uændrede, følger af direktiv 2009/72/EF.
- (99) Nærværende direktiv bør ikke berøre medlemsstaternes forpligtelser med hensyn til de i bilag III angivne frister for gennemførelse i national ret og datoen for anvendelse af direktiv 2009/72/EF —

VEDTAGET DETTE DIREKTIV:

¹ EUT C 369 af 17.12.2011, s. 14.

Kapitel I

Genstand og definitioner

Artikel 1

Genstand

Ved dette direktiv fastsættes fælles regler for produktion, transmission, distribution, energilagring og elektricitetslevering samt for forbrugerbeskyttelse med henblik på at skabe reelt integrerede konkurrencebaserede, forbrugerorienterede, fleksible, rimelige og gennemsigtige elektricitetsmarkeder i Unionen.

Dette direktiv har gennem udnyttelse af fordelene ved et integreret marked til formål at sikre overkommelige og gennemsigtige energipriser og energiomkostninger for forbrugerne, en høj grad af forsyningssikkerhed og en gnidningsløs overgang til et bæredygtigt lavemissionsenergisystem. Det fastlægger centrale regler for, hvorledes Unionens elektricitetssektor skal organiseres og fungere, navnlig regler om forbrugerindflydelse og forbrugerbeskyttelse, om åben adgang til det integrerede marked, om tredjeparts adgang til transmissions- og distributionsinfrastruktur, krav om adskillelse og regler om uafhængige regulerende myndigheder i medlemsstaterne.

Dette direktiv fastsætter også måder, hvorpå medlemsstater, regulerende myndigheder og transmissionssystemoperatører skal samarbejde med henblik på oprettelsen af et fuldt sammenkoblet indre marked for elektricitet, der øger integrationen af elektricitet fra vedvarende energikilder, fri konkurrence og forsyningssikkerheden.

Artikel 2

Definitioner

I dette direktiv forstås ved:

- 1) "kunde": engroskunde eller slutkunde af elektricitet
- 2) "engroskunde": en fysisk eller juridisk person, der køber elektricitet med henblik på videresalg inden for eller uden for det system, hvor den pågældende er etableret
- 3) "slutkunde": en kunde, der køber elektricitet til eget forbrug
- 4) "husholdningskunde": en kunde, der køber elektricitet til eget husholdningsforbrug, men ikke til erhvervmæssig virksomhed
- 5) "ikkehusholdningskunde": en fysisk eller juridisk person, der køber elektricitet, der ikke er til eget husholdningsbrug, herunder producenter, industrikunder, små og mellemstore virksomheder, andre virksomheder og engroskunder

- 6) "mikrovirksomhed": en virksomhed, som beskæftiger færre end ti personer og har en årlig omsætning og/eller en samlet årlig balance på højst 2 mio. EUR
- 7) "lille virksomhed": en virksomhed, som beskæftiger færre end 50 personer og har en årlig omsætning og/eller en samlet årlig balance på højst 10 mio. EUR
- 8) "aktiv kunde": en slutkunde eller en gruppe af slutkunder, som handler i fællesskab, og som forbruger eller lagrer elektricitet, der er produceret på dennes eget område, der befinder sig inden for afgrænsede skel, eller, hvis en medlemsstat tillader det, på andre områder, eller der sælger egenproduceret elektricitet eller deltager i fleksibilitetsordninger eller energieffektivitetsordninger, forudsat at disse aktiviteter ikke udgør dennes primære forretnings- eller erhvervsmæssige virksomhed
- 9) "elektricitetsmarkeder": markeder for elektricitet, herunder over the counter-markeder og elektricitetsbørser, markeder for handel med energi, kapacitet, balancering og systemydelser i alle tidsrammer, herunder forward-, day-ahead- og intradaymarkeder
- 10) "markedsdeltager": markedsdeltager som defineret i artikel 2, nr. 25), i forordning 2019/...⁺

⁺ EUT: Indsæt venligst EUT-henvisningen i fodnoten for dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9-19.

- 11) "borgerenergifællesskab": en retlig enhed:
- a) der er baseret på frivillig og åben deltagelse og reelt kontrolleres af medlemmer eller partshavere, der er fysiske personer, lokale myndigheder, herunder kommuner, eller små virksomheder
 - b) hvis primære formål er at give sine medlemmer eller partshavere eller de lokalområder, hvor det drives, miljømæssige, økonomiske eller sociale fællesskabsfordele frem for at give økonomisk gevinst, og
 - c) som kan beskæftige sig med produktion, herunder baseret på vedvarende energikilder, distribution, levering, forbrug, aggregering, energilagring, energieffektivitetsydelser eller ydelser til opladning af elektriske køretøjer eller yde andre energiydelser til sine medlemmer eller partshavere
- 12) "levering": salg, herunder videresalg, af elektricitet til kunder
- 13) "elektricitetsleveringskontrakt": en kontrakt om elektricitetslevering, dog ikke elektricitetsderivater
- 14) "elektricitetsderivat": et finansielt instrument som anført i punkt 5, 6 eller 7 i afsnit C i bilag I til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/65/EU¹, for så vidt som instrumentet vedrører elektricitet

¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/65/EU af 15. maj 2014 om markeder for finansielle instrumenter og om ændring af direktiv 2002/92/EF og direktiv 2011/61/EU (EUT L 173 af 12.6.2014, s. 349).

- 15) "dynamisk elpriskontrakt": en elektricitetsleveringskontrakt mellem en leverandør og en slutkunde, som afspejler prisudsvinget på spotmarkederne, herunder på day-ahead- og intraday-markeder, med intervaller, der som minimum svarer til markedsafregningsintervallerne
- 16) "kontraktopsigelsesgebyr": et gebyr eller en bøde, som leverandører eller markedsdeltagere, der er aktive inden for aggregering, pålægger en kunde for opsigelse af en elektricitetsleverings- eller tjenesteydelseskontrakt
- 17) "skifterelateret gebyr": et gebyr eller en bøde for skift af leverandør eller markedsdeltagere, der er aktive inden for aggregering, herunder kontraktopsigelsesgebyrer, som leverandører eller markedsdeltagere, der er aktive inden for aggregering, eller systemoperatører direkte eller indirekte pålægger en kunde
- 18) "aggregering": en funktion, der varetages af en fysisk eller juridisk person, der samler flere kunders forbrug eller producerede elektricitet til salg, køb eller auktion på et elektricitetsmarked
- 19) "uafhængig aggregator": en markedsdeltager, der er aktiv inden for aggregering, og som ikke er tilknyttet kundens leverandør

- 20) "fleksibelt elforbrug": ændringer i en slutkundes elforbrug i forhold til det normale eller aktuelle forbrugsmønster som reaktion på markedssignaler, herunder som reaktion på tidspunktafhængige elpriser eller finansielle incitamerter, eller som reaktion på accept af slutkunders bud om at sælge en forbrugsreduktion eller -forøgelse til en bestemt pris på et organiseret marked som defineret i Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 1348/2014¹, hvad enten dette sker alene eller gennem aggregering,
- 21) "faktureringsoplysninger": oplysningerne på en slutkundes regning, bortset fra en betalingsanmodning
- 22) "konventionel måler": en analog eller elektronisk måler, der ikke både kan sende og modtage data
- 23) "intelligent målersystem": et elektronisk system, som kan måle den elektricitet, der leveres til nettet, eller den elektricitet, der forbruges, og give flere oplysninger end en konventionel måler, og som kan sende og modtage data til informations-, overvågnings- og kontrolformål ved hjælp af en form for elektronisk kommunikation
- 24) "interoperabilitet": i forbindelse med intelligent måling, evnen hos to eller flere energi- eller kommunikationsnet, -systemer, -apparater, -applikationer eller -komponenter til at arbejde sammen med henblik på at udveksle og gøre brug af information for at kunne udføre bestemte funktioner

¹ Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 1348/2014 af 17. december 2014 om dataindberetning til gennemførelse af artikel 8, stk. 2, og artikel 8, stk. 6, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1227/2011 om integritet og gennemsigtighed på engrosenergi-markederne (EUT L 363 af 18.12.2014, s. 121).

- 25) "periode for afregning af ubalancer": periode for afregning af ubalancer som defineret i artikel 2, nr. 15), i forordning (EU) 2019/...⁺
- 26) "næsten realtid": i forbindelse med intelligent måling, en kort tidsperiode, normalt ned til sekunder eller op til tidsrammen for afregning af ubalancer på det nationale marked
- 27) "den bedste tilgængelige teknik": i forbindelse med databeskyttelse og sikkerhed i et intelligent målingsmiljø, den mest effektive, avancerede og praktisk egnede teknik til i princippet at danne grundlag for overholdelse af Unionens databeskyttelses- og sikkerhedsregler
- 28) "distribution": transport af elektricitet via høj-, mellem- eller lavspændingsdistributionssystemer med henblik på dets leverance til kunder; omfatter ikke levering
- 29) "distributionssystemoperatør": en fysisk eller juridisk person, der er ansvarlig for driften, vedligeholdelsen og om nødvendigt udbygningen af distributionssystemet i et givet område samt i givet fald dets sammenkoblinger med andre systemer og for at sikre, at systemet på lang sigt kan tilfredsstille en rimelig efterspørgsel efter distribution af elektricitet
- 30) "energieffektivitet": forholdet mellem resultat i form af ydeevne, tjenesteydelser, varer eller energi og tilførsel i form af energi

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

- 31) "energi fra vedvarende energikilder" eller "vedvarende energi": energi fra vedvarende ikkefossile kilder, dvs. i form af vindkraft, solenergi (solvarme og solceller) og geotermisk energi, omgivende energi, tidevands-, bølge- og andre former for havenergi, vandkraft, biomasse, gas fra deponeringsanlæg, gas fra spildevandsanlæg og biogas
- 32) "decentral produktion": produktionsanlæg, der er tilkoblet distributionssystemet
- 33) "ladestander": en grænseflade, der er i stand til at oplade ét elektrisk køretøj ad gangen eller udskifte batteriet til ét elektrisk køretøj ad gangen
- 34) "transmission": transport af elektricitet via det sammenkoblede system for meget høj spænding og højspænding med henblik på levering af elektricitet til slutkunder eller distributionsvirksomheder; omfatter ikke levering
- 35) "transmissionssystemoperatør": en fysisk eller juridisk person, der er ansvarlig for driften, vedligeholdelsen og om nødvendigt udbygningen af transmissionssystemet i et givet område samt i givet fald dets sammenkoblinger med andre systemer og for at sikre, at systemet på lang sigt kan tilfredsstille en rimelig efterspørgsel efter transmission af elektricitet
- 36) "systembruger": en fysisk eller juridisk person, der forsyner eller forsynes fra et transmissionssystem eller et distributionssystem

- 37) "produktion": fremstilling af elektricitet
- 38) "producent": en fysisk eller juridisk person, der fremstiller elektricitet
- 39) "samkøringslinje": udstyr, der anvendes til at sammenkoble elektricitetssystemer
- 40) "sammenkoblet system": en række transmissions- og distributionssystemer, der er indbyrdes forbundet ved hjælp af en eller flere samkøringslinjer
- 41) "direkte linje": enten en elektricitetsforbindelse, der forbinder et isoleret produktionsanlæg med en isoleret kunde, eller en elektricitetsforbindelse, som forbinder en producent og en elektricitetsleveringsvirksomhed med henblik på direkte levering af deres egne faciliteter, dattervirksomheder og kunder
- 42) "lille isoleret system": et system, der havde et forbrug på under 3 000 GWh i 1996, hvor mindre end 5 % af det årlige forbrug dækkes via sammenkobling med andre systemer
- 43) "lille forbundet system": et system, der havde et forbrug på under 3 000 GWh i 1996, hvor mere end 5 % af det årlige forbrug dækkes via sammenkobling med andre systemer
- 44) "kapacitetsbegrænsninger": kapacitetsbegrænsninger som defineret i artikel 2, nr. 4), i forordning (EU) 2019/...⁺

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

- 45) "balancering": balancering som defineret i artikel 2, nr. 10), i forordning (EU) 2019/...⁺
- 46) "balanceringsenergi": balanceringsenergi som defineret i artikel 2, nr. 11), i forordning (EU) 2019/...⁺
- 47) "balanceansvarlig part": balanceansvarlig part som defineret i artikel 2, nr. 14), i forordning (EU) 2019/...⁺
- 48) "systemydelse": en ydelse, der er nødvendig for driften af et transmissions- eller distributionssystem, herunder balancering og ikkefrekvensrelaterede systembærende ydelser, dog ikke håndtering af kapacitetsbegrænsninger
- 49) "ikkefrekvensrelateret systembærende ydelse": en ydelse, der anvendes af en transmissionssystemoperatør eller distributionssystemoperatør til spændingsregulering i statisk tilstand, tilførsel af hurtig reaktiv strøm, inertie for stabilitet i lokale net, kortslutningsstrøm, "black start"-kapacitet og ødriftkapacitet
- 50) "regionalt koordinationscenter": et regionalt koordinationscenter, som er oprettet i henhold til artikel 35 i forordning (EU) 2019/...⁺
- 51) "fuldt integrerede netkomponenter": netkomponenter, der er integreret i et transmissions- eller distributionssystem, herunder lageranlæg, og som udelukkende anvendes til at sikre sikker og pålidelig drift af transmissions- eller distributionssystemet og ikke til balancering eller håndtering af kapacitetsbegrænsninger

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

- 52) "integreret elektricitetsvirksomhed": en vertikalt integreret virksomhed eller en horisontalt integreret virksomhed
- 53) "vertikalt integreret virksomhed": en elektricitetsvirksomhed eller en gruppe af elektricitetsvirksomheder, som den samme person eller de samme personer har ret til direkte eller indirekte at øve kontrol over, og som driver mindst en af følgende former for virksomhed: transmission eller distribution, og mindst en af følgende former for virksomhed: produktion af eller levering
- 54) "horisontalt integreret virksomhed": en elektricitetsvirksomhed, der udøver mindst en af følgende former for virksomhed: produktion i salgsøjemed, transmission, distribution eller levering, sideløbende med en anden ikkeelektricitetsrelateret aktivitet
- 55) "tilknyttet virksomhed": tilknyttede virksomheder som defineret i artikel 2, nr. 12), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/34/EU¹ og virksomheder, som tilhører samme selskabsdeltagere

¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/34/EU af 26. juni 2013 om årsregnskaber, konsoliderede regnskaber og tilhørende beretninger for visse virksomhedsformer, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/43/EF og om ophævelse af Rådets direktiv 78/660/EØF og 83/349/EØF (EUT L 182 af 29.6.2013, s. 19).

- 56) "kontrol": rettigheder, aftaler eller andre midler, som enkeltvis eller tilsammen, under hensyn til alle faktiske og retlige forhold, giver mulighed for udøvelse af afgørende indflydelse på en virksomheds drift, særlig ved:
- a) ejerskab eller brugsret til virksomhedens samlede aktiver eller dele deraf
 - b) rettigheder eller aftaler, som sikrer afgørende indflydelse på sammensætningen af virksomhedens organer og deres afstemninger eller beslutninger
- 57) "elektricitetsvirksomhed": en fysisk eller juridisk person, der driver mindst en af følgende former for virksomhed: produktion, transmission, distribution, aggregering, fleksibelt elforbrug, energilagring, levering eller køb af elektricitet, og som er ansvarlig for de kommercielle, tekniske eller vedligeholdelsesmæssige opgaver i forbindelse med disse aktiviteter, men som ikke er slutkunde
- 58) "sikkerhed": såvel elektricitetsforsynings- og leveringsikkerhed som teknisk sikkerhed
- 59) "energilagring": i elektricitetssystemet, udsættelse af den endelige anvendelse af elektricitet til et senere tidspunkt end det, hvor den blev produceret, eller konvertering af elektrisk energi til en energiform, der kan lagres, lagringen af sådan energi og den efterfølgende rekonvertering af sådan energi til elektrisk energi eller anvendelse som anden energibærer
- 60) "energilageranlæg": i elektricitetssystemet, et anlæg, hvor der sker energilagring.

Kapitel II

Generelle regler for elektricitetssektorens organisation

Artikel 3

Konkurrencedygtige, forbrugerorienterede, fleksible og ikkeforskelsbehandlende elektricitetsmarkeder

1. Medlemsstaterne sikrer, at deres nationale ret ikke virker urimeligt hæmmende for grænseoverskridende handel med elektricitet, forbrugerdeltagelse, herunder gennem fleksibelt elforbrug, investeringer i navnlig variabel og fleksibel energiproduktion, energilagring, indførelse af elektromobilitet eller nye samkøringslinjer mellem medlemsstater, og at elpriserne afspejler de reelle forhold med hensyn til udbud og efterspørgsel.
2. Medlemsstaterne tager i forbindelse med udviklingen af nye samkøringslinjer hensyn til målene for elektricitetssammenkobling som fastsat i artikel 4, litra d), nr. 1), i forordning (EU) 2018/1999.
3. Medlemsstaterne sikrer, at der på det indre marked for elektricitet ikke er uberettigede hindringer for adgang til, drift på og udtræden af markedet, uden at dette berører de kompetencer, som medlemsstaterne har i forhold til tredjelande.

4. Medlemsstaterne sikrer lige vilkår, når elektricitetsvirksomheder er omfattet af gennemsigtige, forholdsmæssige og ikkeforskelsbehandlende regler, gebyrer og behandling, navnlig med hensyn til balanceansvar, adgang til engrosmarkeder, adgang til data, skifteprocesser og faktureringsystemer og, hvis det er relevant, i forbindelse med udstedelse af tilladelser.
5. Medlemsstaterne sikrer, at markedsdeltagere fra tredjelande, når de opererer på det indre marked for elektricitet, overholder gældende EU-ret og national ret, herunder ret vedrørende miljøpolitik og sikkerhedspolitik.

Artikel 4

Frit valg af leverandør

Medlemsstaterne sikrer, at alle kunder frit kan købe elektricitet fra en leverandør efter eget valg og sikrer, at alle kunder kan have mere end én elektricitetsleveringskontrakt på samme tid, forudsat at den krævede tilslutning og de nødvendige målepunkter er etableret.

Artikel 5

Markedsbaserede leveringspriser

1. Leverandørerne skal frit kunne fastsætte den pris, til hvilken de leverer elektricitet til kunderne. Medlemsstaterne træffer passende foranstaltninger for at sikre en effektiv konkurrence mellem leverandørerne.

2. Medlemsstaterne sikrer beskyttelse af energifattige og sårbare husholdningskunder, jf. artikel 28 og 29, via socialpolitiske foranstaltninger eller ved hjælp af andre midler, som ikke består i offentlige indgreb i fastsættelsen af priserne for elektricitetslevering.
3. Uanset stk. 1 og 2 kan medlemsstaterne regulere fastsættelsen af priser for elektricitetslevering til energifattige og sårbare husholdningskunder ved hjælp af offentlige indgreb. Sådanne offentlige indgreb er underlagt betingelserne i stk. 4 og 5.
4. Offentlige indgreb i forbindelse med prisfastsættelse for elektricitetslevering:
 - a) skal forfølge mål af almen økonomisk interesse og ikke gå ud over, hvad der er nødvendigt for at nå denne almene økonomiske interesse
 - b) skal være klart definerede, gennemsigtige, ikkeforskelsbehandlende og kontrollerbare
 - c) skal sikre EU-elektricitetsvirksomheder lige adgang til kunderne
 - d) skal være tidsbegrænsede og stå i et rimeligt forhold til de begunstigedes behov
 - e) må ikke på en forskelsbehandlende måde medføre yderligere omkostninger for markedsdeltagere.

5. En medlemsstat, der anvender offentlige indgreb i forbindelse med prisfastsættelsen for elektricitetslevering i overensstemmelse med denne artikels stk. 3, skal også overholde artikel 3, stk. 3, litra d), og artikel 24 i forordning (EU) 2018/1999, uanset om den pågældende medlemsstat har et betydeligt antal husstande, der lider under energifattigdom.
6. Med henblik på en overgangsperiode for at sikre effektiv konkurrence i forbindelse med elektricitetsleveringsaftaler mellem leverandører og for at opnå fuldstændig effektiv markedsbaseret detailprisfastsættelse på elektricitet i overensstemmelse med stk. 1 kan medlemsstaterne anvende offentlige indgreb i prisfastsættelsen for elektricitetslevering til husholdningskunder og til mikrovirksomheder, der ikke drager fordel af offentlige indgreb i henhold til stk. 3.
7. Offentlige indgreb i henhold til stk. 6 skal være i overensstemmelse med de i stk. 4 fastsatte betingelser og:
 - a) ledsages af en række foranstaltninger for at opnå effektiv konkurrence og en metode til vurdering af fremskridt i forbindelse med disse foranstaltninger
 - b) fastsættes ved anvendelse af en metode, der sikrer ikkeforskelsbehandlende behandling af leverandører
 - c) fastsættes til en pris, der er højere end omkostningerne, på et niveau, hvor der kan opstå effektiv priskonkurrence
 - d) være udformet således, at de ikke indvirker negativt på engrosmarkedet for elektricitet

- e) sikre, at alle, der begunstiges ved et sådant offentligt indgreb, har mulighed for at vælge tilbud på konkurrencemarkedet og informeres direkte mindst hvert kvartal om tilgængeligheden af tilbud og besparelser på konkurrencemarkedet, navnlig dynamiske elpriskontrakter, og sikre, at de får bistand til at skifte til et markedsbaseret tilbud
 - f) i henhold til artikel 19 og 21 sikre, at alle, der begunstiges ved et sådant offentligt indgreb, har ret til og får tilbud om at få intelligente målere installeret uden ekstra udgift for disse kunder, at de informeres direkte om muligheden for at få installeret intelligente målere, og at de tilbydes den nødvendige bistand
 - g) ikke føre til direkte krydssubsidiering mellem kunder, der forsynes til markedspriser, og kunder, der forsynes til regulerede leveringspriser.
8. Medlemsstaterne anmelder de foranstaltninger, som de træffer i overensstemmelse med stk. 3 og 6, til Kommissionen inden for en måned efter vedtagelsen heraf og kan anvende dem umiddelbart. Anmeldelsen ledsages af en redegørelse for, hvorfor det tilstræbte mål ikke kunne nås i tilstrækkelig grad med andre midler, hvordan kravene i stk. 4 og 7 er opfyldt, og hvilke virkninger de anmeldte foranstaltninger har på konkurrencen. Anmeldelsen skal beskrive, hvilke støttemodtagere der er omfattet, foranstaltningernes varighed og antallet af husholdningskunder, der berøres af foranstaltningerne, og skal forklare, hvordan de regulerede priser er fastsat.

9. Medlemsstaterne forelægger senest den 1. januar 2022 og den 1. januar 2025 Kommissionen rapporter om gennemførelsen af denne artikel, om nødvendigheden og proportionaliteten af offentlige indgreb i medfør af denne artikel og med en vurdering af de fremskridt, der er gjort i retning af at opnå effektiv konkurrence mellem leverandører og overgangen til markedsbaserede priser. Medlemsstater, der anvender regulerede priser i overensstemmelse med stk. 6, aflægger rapport om overholdelsen af betingelserne i stk. 7, herunder om overholdelsen hos de leverandører, der skal anvende sådanne indgreb, samt om indvirkningerne af regulerede priser på disse leverandørers økonomi.

10. Kommissionen gennemgår og forelægger senest den 31. december 2025 Europa-Parlamentet og Rådet en rapport om gennemførelsen af denne artikel med henblik på at opnå markedsbaseret detailprisfastsættelse for elektricitet sammen med eller efterfulgt af et eventuelt lovgivningsmæssigt forslag. Dette lovgivningsmæssige forslag kan omfatte en slutdato for regulerede priser.

Artikel 6
Tredjepartsadgang

1. Medlemsstaterne drager omsorg for, at der indføres en ordning for tredjeparts adgang til transmissions- og distributionssystemerne, som bygger på offentliggjorte tariffer, der gælder for alle kunder, og som anvendes objektivt og uden forskelsbehandling mellem systembrugerne. Medlemsstaterne sikrer, at tarifferne eller de metoder, de er beregnet efter, er godkendt i overensstemmelse med artikel 59 forud for deres ikrafttræden, og at disse tariffer – og metoderne, hvor kun disse godkendes – offentliggøres, inden de træder i kraft.

2. En transmissions- eller distributionssystemoperatør kan nægte adgang, hvis systemet ikke har den nødvendige kapacitet. Afslaget skal begrundes behørigt på grundlag af objektive samt teknisk og økonomisk forsvarlige kriterier, særlig under hensyn til artikel 9. Medlemsstaterne eller, hvis medlemsstaterne har fastsat bestemmelse herom, disse medlemsstaters regulerende myndigheder sikrer, at disse kriterier anvendes konsekvent, og at den systembruger, som er blevet nægtet adgang, har mulighed for at gøre brug af en tvistbilæggelsesprocedure. De regulerende myndigheder sikrer også, at transmissionssystemoperatøren eller distributionssystemoperatøren i givet fald, og når der nægtes adgang, giver relevante oplysninger om de foranstaltninger, der vil være nødvendige for at styrke nettet. Sådanne oplysninger skal under alle omstændigheder gives, når adgang til ladestandere er nægtet. Den part, som anmoder om sådanne oplysninger, kan pålægges et rimeligt gebyr, som afspejler omkostningerne ved at fremlægge sådanne oplysninger.

3. Denne artikel finder anvendelse på borgerenergifællesskaber, der forvalter distributionsnet.

Artikel 7

Direkte linjer

1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger med henblik på at muliggøre:
 - a) at alle producenter og elektricitetsleveringsvirksomheder, der er etableret på deres område, kan forsyne deres egne faciliteter samt deres dattervirksomheder og kunder via en direkte linje uden at blive udsat for uforholdsmæssige administrative procedurer eller omkostninger
 - b) at enhver kunde på deres område individuelt eller i fællesskab kan blive forsynet med elektricitet fra producenter og elektricitetsleveringsvirksomheder via en direkte linje.
2. Medlemsstaterne fastsætter kriterierne for meddelelse af bevillinger til etablering af direkte linjer på deres område. Disse kriterier skal være objektive og ikkeforskelsbehandlende.
3. Muligheden for at levere elektricitet via en direkte linje, jf. denne artikels stk. 1, berører ikke muligheden for at indgå elektricitetsleveringsaftaler i henhold til artikel 6.

4. Medlemsstaterne kan meddele bevillinger til etablering af en direkte linje betinget af enten, at systemadgang er blevet nægtet på grundlag af artikel 6, eller at der indledes en tvistbilæggelsesprocedure i henhold til artikel 60, alt efter omstændighederne.
5. Medlemsstaterne kan nægte at meddele bevilling til etablering af en direkte linje, hvis en sådan bevilling ville vanskeliggøre anvendelsen af bestemmelserne om forpligtelser til offentlig service i artikel 9. Et sådant afslag skal begrundes behørigt.

Artikel 8

Bevillingsprocedure med henblik på ny kapacitet

1. Ved etablering af ny produktionskapacitet anvender medlemsstaterne en bevillingsprocedure, som forløber i henhold til objektive, gennemsigtige og ikkeforskelsbehandlende kriterier.
2. Medlemsstaterne fastsætter kriterierne for meddelelse af bevillinger til etablering af produktionskapacitet på deres område. Ved fastsættelsen af passende kriterier tager medlemsstaterne hensyn til:
 - a) elektricitetssystemets, anlæggenes og tilhørende udstyrs sikkerhed og pålidelighed
 - b) beskyttelse af den offentlige sundhed og sikkerhed

- c) miljøbeskyttelse
- d) arealanvendelse og lokalisering
- e) anvendelse af offentlige arealer
- f) energieffektivitet
- g) arten af de primære energikilder
- h) bevillingsansøgerens karakteristika såsom teknisk, økonomisk og finansiel formåen
- i) overensstemmelse med foranstaltninger truffet i henhold til artikel 9
- j) produktionskapacitetens bidrag til opfyldelsen af Unionens overordnede mål om, at andelen af energi fra vedvarende energikilder af Unionens udvidede endelige energiforbrug udgør mindst 32 % senest i 2030, jf. artikel 3, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2018/2001/EF¹
- k) produktionskapacitetens bidrag til begrænsning af emissioner, og
- l) alternativer til opførelse af ny produktionskapacitet såsom løsninger med hensyn til fleksibelt elforbrug og energilagring.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 af 11. december 2018 om fremme af anvendelsen af energi fra vedvarende energikilder (EUT L 328 af 21.12.2018, s. 82).

3. Medlemsstaterne sikrer, at der findes særlige, forenklede og strømlinede bevillingsprocedurer for små decentrale produktionsanlæg og/eller decentral produktion, som tager hensyn til deres begrænsede størrelse og potentielle indvirkning.

Medlemsstaterne kan fastsætte retningslinjer for denne særlige bevillingsprocedure. Regulerende myndigheder eller andre kompetente nationale myndigheder, herunder planlægningsmyndigheder, gennemgår disse retningslinjer og kan komme med anbefalinger til ændringer heraf.

Hvis medlemsstaterne har fastlagt særlige procedurer for godkendelse af arealanvendelse for store nye infrastrukturprojekter i forbindelse med produktionskapacitet, medtager medlemsstaterne i relevant omfang opførelsen af ny produktionskapacitet inden for rammerne af disse procedurer og gennemfører dem på en ikkeforskelsbehandlende måde og inden for en passende tidsramme.

4. Bevillingskriterierne og -procedurerne offentliggøres. Ved afslag på en bevillingsansøgning underrettes ansøgeren om grundene. Disse grunde skal være objektive, ikkeforskelsbehandlende, velfunderede og behørigt dokumenterede. Ansøgeren skal have mulighed for at påklage afgørelsen.

Artikel 9

Forpligtelser til offentlige service

1. Med forbehold af stk. 2 påser medlemsstaterne på grundlag af deres institutionelle opbygning og under behørig iagttagelse af subsidiaritetsprincippet, at elektricitetsvirksomheder drives efter dette direktivs principper med henblik på at etablere et konkurrencebaseret, sikkert og miljømæssigt bæredygtigt elektricitetsmarked. De afstår fra at forskelsbehandle disse virksomheder for så vidt angår såvel rettigheder som forpligtelser.
2. Medlemsstaterne kan under fuld iagttagelse af de relevante bestemmelser i TEUF, særlig artikel 106, ud fra almen økonomisk interesse pålægge virksomheder i elektricitetssektoren forpligtelser til offentlig service, som kan omfatte leveringernes sikkerhed, herunder forsyningsikkerhed, regelmæssighed, kvalitet og pris samt miljøbeskyttelse, herunder energieffektivitet, energi fra vedvarende energikilder og klimabeskyttelse. Disse forpligtelser skal være klart definerede, og de skal være gennemsigtige, ikkeforskelsbehandlende og kontrollerbare, og de skal sikre elektricitetsvirksomheder i Unionen lige adgang til de nationale forbrugere. Forpligtelser til offentlig service, der vedrører fastsættelse af priserne for elektricitetslevering, skal være i overensstemmelse med kravene i dette direktivs artikel 5.

3. Såfremt der ydes økonomisk kompensation, andre former for kompensation og enerettigheder fra en medlemsstat til opfyldelse af forpligtelserne i denne artikels stk. 2 eller til varetagelse af leveringspligt som fastsat i artikel 27, skal dette ske på en ikkeforskelsbehandlende og gennemsigtig måde.
4. Medlemsstaterne underretter efter gennemførelsen af dette direktiv Kommissionen om alle de foranstaltninger, der er truffet med henblik på at opfylde leveringspligten og offentlige serviceforpligtelser, herunder forbrugerbeskyttelse og miljøbeskyttelse, og deres mulige virkninger på den nationale og internationale konkurrence, uanset om sådanne foranstaltninger kræver en fritagelse fra dette direktiv. De underretter derefter hvert andet år Kommissionen om enhver ændring, der foretages i disse foranstaltninger, uanset om disse foranstaltninger kræver en fritagelse fra dette direktiv.
5. Medlemsstaterne kan beslutte ikke at anvende dette direktivs artikel 6, 7 og 8, for så vidt anvendelsen retligt eller faktisk ville hindre opfyldelse af de forpligtelser, der er pålagt elektricitetsvirksomheder under hensyn til almen økonomisk interesse, og for så vidt udviklingen af samhandelen ikke påvirkes i et sådant omfang, at det strider mod Unionens interesse. I henhold til artikel 106 i TEUF og dette direktiv omfatter Unionens interesse bl.a. konkurrence i forbindelse med kunder.

Kapitel III

Forbrugerindflydelse og -beskyttelse

Artikel 10

Grundlæggende kontraktlige rettigheder

1. Medlemsstaterne sikrer, at alle slutkunder har ret til at få leveret deres elektricitet af en leverandør, med forbehold af dennes indforståelse, uanset i hvilken medlemsstat leverandøren er registreret, forudsat at leverandøren overholder de gældende regler for handel og balancering. Med henblik herpå træffer medlemsstaterne alle nødvendige foranstaltninger til at sikre, at administrative procedurer ikke indebærer forskelsbehandling af leverandører, som allerede er registreret i en anden medlemsstat.

2. Med forbehold af Unionens bestemmelser om forbrugerbeskyttelse, navnlig Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/83/EU¹ og Rådets direktiv 93/13/EØF², sikrer medlemsstaterne, at slutkunderne har de i denne artikels stk. 3-12 fastsatte rettigheder.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/83/EU af 25. oktober 2011 om forbrugerrettigheder, om ændring af Rådets direktiv 93/13/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/44/EF samt om ophævelse af Rådets direktiv 85/577/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF (EUT L 304 af 22.11.2011, s. 64).

² Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT L 95 af 21.4.1993, s. 29).

3. Slutkunder har ret til en kontrakt med deres leverandør, idet der i kontrakten skal angives følgende:
- a) leverandørens navn og adresse
 - b) hvilke ydelser der leveres og på hvilket kvalitetsniveau, samt tidspunkt for første tilslutning
 - c) hvilke typer vedligeholdsservice der tilbydes
 - d) hvordan aktuel information om gældende tariffer, vedligeholdsgebyrer og pakketilbudsprodukter eller -tjenesteydelser kan indhentes
 - e) kontraktens løbetid, betingelserne for fornyelse og opsigelse af kontrakten og ydelserne, herunder pakketilbudsprodukter eller -tjenesteydelser i forbindelse med disse tjenesteydelser, og hvorvidt det er muligt at opsiges kontrakten uden omkostninger
 - f) eventuel erstatning eller tilbagebetaling, hvis det i kontrakten fastsatte kvalitetsniveau ikke overholdes, herunder unøjagtig og forsinket fakturering
 - g) hvordan en procedure til udenretslig bilæggelse af tvister, jf. artikel 26, iværksættes

- h) oplysninger om forbrugerrettigheder, herunder oplysninger om klagebehandling og alle de i dette stykke omhandlede oplysninger, som videreformidles ved fakturering og via elektricitetsvirksomhedernes websteder på en klar og letforståelig måde.

Betingelserne skal være rimelige og velkendte på forhånd. Under alle omstændigheder skal der gives oplysninger herom forud for kontraktens indgåelse eller bekræftelse. Hvis kontrakterne indgås via mellemmænd, gives der ligeledes oplysning om de i dette stykke omhandlede forhold forud for kontraktens indgåelse.

Slutkunder skal have et resumé af de vigtigste kontraktbetingelser på en fremtrædende måde i et præcist og enkelt sprog.

4. Slutkunder underrettes med passende varsel om en hensigt om at ændre kontraktbestemmelser og orienteres om deres ret til at opsige kontrakten, når de modtager denne underretning. Leverandører giver på en gennemsigtig og forståelig måde deres kunder direkte meddelelse om enhver justering af leveringsprisen og om årsagerne hertil og forudsætningerne herfor samt om justeringens omfang på et passende tidspunkt og senest to uger, eller for så vidt angår husholdningskunder senest én måned, før justeringens ikrafttræden. Medlemsstaterne sikrer, at slutkunderne kan opsige kontrakten, hvis de ikke godkender de nye kontraktvilkår eller justeringer af leveringsprisen, som leverandøren har underrettet dem om

5. Leverandører skal give slutkunder gennemsigtige oplysninger om gældende priser og tariffer og om standardvilkår og betingelser for adgang til og brug af elektricitetsleverancer
6. Leverandører skal tilbyde slutkunder et bredt udvalg af betalingsmetoder. Sådanne betalingsmetoder må ikke indebære urimelig forskelsbehandling af kunder. Eventuelle forskelle i gebyrer i forbindelse med betalingsmetoder eller forudbetalingssystemer skal være objektive, ikkeforskelsbehandlende og forholdsmæssige og må i overensstemmelse med artikel 62 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/2366¹ ikke overstige de direkte omkostninger, som afholdes af betalingsmodtageren for brug af den pågældende betalingsmetode eller et forudbetalingssystem
7. I henhold til stk. 6 må husholdningskunder, som har adgang til forudbetalingssystemer, ikke stilles ufordelagtigt som følge af forudbetalingssystemerne.
8. Leverandører skal tilbyde slutkunder rimelige og gennemsigtige generelle vilkår og betingelser, som skal anføres i et letforståeligt og utvetydigt sprog, og som ikke må indeholde ikkekontraktmæssige hindringer for at udøve kundernes rettigheder såsom overdreven kontraktmæssig dokumentation. Kunderne skal beskyttes mod urimelige eller vildledende salgsmetoder.
9. Slutkunder har ret til ydelser og klagebehandling af god standard fra deres leverandørs side. Leverandører skal behandle klager på en enkel, retfærdig og hurtig måde.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/2366 af 25. november 2015 om betalingstjenester i det indre marked, om ændring af direktiv 2002/65/EF, 2009/110/EF og 2013/36/EU og forordning (EU) nr. 1093/2010 og om ophævelse af direktiv 2007/64/EF (EUT L 337 af 23.12.2015, s. 35).

10. Slutkunder informeres om deres rettigheder med hensyn til leveringspligt, hvis de er omfattet af leveringspligt i henhold til de bestemmelser, som medlemsstaterne har vedtaget i medfør af artikel 27
11. Leverandører giver husholdningskunder fyldestgørende oplysninger om alternative foranstaltninger til afbrydelse af elektricitetsleveringen i tilstrækkelig god tid før den planlagte afbrydelse. Sådanne alternative foranstaltninger, der ikke bør medføre ekstra omkostninger for kunderne, kan henvise til kilder til støtte for at undgå afbrydelser, forudbetalingssystemer, energisyn, energikonsulenttydelser, alternative betalingsplaner, rådgivning om gældsforvaltning eller udsættelse af afbrydelser og må ikke medføre yderligere omkostninger for kunder, der står over for en afbrydelse.
12. Leverandører giver slutkunder en endelig kontoopgørelse efter ethvert skift af leverandør senest seks uger efter, at et sådant skift har fundet sted.

Artikel 11

Ret til en dynamisk elpriskontrakt

1. Medlemsstaterne sikrer, at det nationale regelsæt sætter leverandører i stand til at tilbyde en dynamisk elpriskontrakt. Medlemsstaterne sikrer, at slutkunder, som har fået installeret en intelligent måler, kan anmode om at indgå en dynamisk elpriskontrakt med mindst én leverandør og med enhver leverandør, som har flere end 200 000 slutkunder.

2. Medlemsstaterne sikrer, at leverandørerne informerer slutkunderne fuldt ud om de muligheder, omkostninger og risici, der er forbundet med en sådan dynamisk elpris-kontrakt, og sikrer, at leverandørerne er forpligtet til at give slutkunderne oplysninger i overensstemmelse hermed, herunder for så vidt angår nødvendigheden af at installere en egnet elmåler. De regulerende myndigheder overvåger markedsudviklingen og vurderer de risici, som de nye produkter og ydelser kan udgøre, og griber ind over for urimelig praksis.
3. Leverandører indhenter hver slutkundes samtykke, inden denne kunde skifter til en dynamisk elpriskontrakt.
4. Som minimum i en tiårsperiode efter indførelsen af dynamiske elpriskontrakter overvåger medlemsstaterne eller de regulerende myndigheder og offentliggør en årlig rapport om de vigtigste udviklinger på dette område, herunder tilbuddene på markedet og effekten på forbrugernes regninger, og særligt omfanget af prisudsvingene.

Artikel 12

Ret til at skifte og regler for skifterelaterede gebyrer

1. Skift af leverandør eller af markedsdeltager, der er aktiv inden for aggregering, skal foretages på den kortest mulige tid. Medlemsstaterne sikrer, at kunder, der ønsker at skifte leverandør eller markedsdeltager, der er aktiv inden for aggregering, har ret til, at et sådant skift sker senest tre uger efter datoen for anmodningen, idet kontraktvilkårene overholdes. Senest i januar 2026 må den tekniske proces vedrørende skift af leverandør ikke tage mere end 24 timer, og det skal være muligt på enhver hverdag.
2. Medlemsstaterne sikrer, at i det mindste husholdningskunder og små virksomheder ikke opkræves skifterelaterede gebyrer.
3. Uanset stk. 2 kan medlemsstaterne tillade leverandører eller markedsdeltagere, der er aktive inden for aggregering, at opkræve kontraktopsigelsesgebyrer af kunder, der frivilligt opsiges tidsbegrænsede fastpriselicitetsleveringskontrakter før deres udløb, forudsat at sådanne gebyrer er en del af en kontrakt, som en kunde frivilligt har indgået, og at kunden informeres tydeligt om gebyrerne, inden kontrakten indgås. Sådanne gebyrer skal være forholdsmæssige og må ikke overstige de direkte økonomiske tab for leverandøren eller den markedsdeltager, der er aktiv inden for aggregering, som følge af kundens opsigelse af kontrakten, herunder omkostningerne ved eventuelle bundtede investeringer eller ydelser, der allerede er leveret til kunden som led i kontrakten. Bevisbyrden for det direkte økonomiske tab påhviler leverandøren eller den markedsdeltager, der er aktiv inden for aggregering, og lovligheden af kontraktopsigelsesgebyrer overvåges af den regulerende myndighed eller af enhver anden kompetent national myndighed.

4. Medlemsstaterne sikrer, at retten til at skifte leverandør eller markedsdeltager, der er aktive inden for aggregering, gælder for alle kunder på en ikkeforskelsbehandlende måde for så vidt angår omkostninger, indsats og tidsfrister.
5. Husholdningskunder har ret til at deltage i kollektive skifteordninger. Medlemsstaterne fjerner alle lovgivningsmæssige eller administrative hindringer for kollektive skift, samtidig med at der tilvejebringes en ramme, som sikrer størst mulig forbrugerbeskyttelse for at undgå enhver form for misbrug.

Artikel 13

Aggregeringskontrakt

1. Medlemsstaterne sikrer, at alle kunder uafhængigt af deres elektricitetsleveringskontrakt frit kan købe og sælge andre elektricitetsydelser, herunder aggregering, end levering hos en elektricitetsvirksomhed efter eget valg.
2. Medlemsstaterne sikrer, at en slutkunde, når denne ønsker at indgå en aggregeringskontrakt, har ret til at gøre dette uden samtykke fra slutkundens elektricitetsvirksomheder.

Medlemsstaterne sikrer, at markedsdeltagere, der er aktive inden for aggregering, informerer slutkunderne fuldt ud om de muligheder og vilkår, der er forbundet med den kontrakt, som de tilbyder dem.

3. Medlemsstaterne sikrer, at slutkunder har ret til gratis at modtage alle relevante oplysninger om fleksibelt elforbrug og om leveret og solgt elektricitet mindst én gang i hver faktureringsperiode, hvis en kunde anmoder herom.
4. Medlemsstaterne sikrer, at de rettigheder, der er omhandlet i stk. 2 og 3, gælder for alle slutkunder på en ikkeforskelsbehandlende måde for så vidt angår omkostninger, indsats og tidsfrister. Medlemsstaterne sikrer navnlig, at kunder ikke er underlagt forskelsbehandlende tekniske og administrative krav, procedurer eller gebyrer af deres leverandør på grundlag af, hvorvidt de har en aftale med en markedsdeltager, der er aktiv inden for aggregering.

Artikel 14

Sammenligningsværktøjer

1. Medlemsstaterne sikrer, at i det mindste husholdningskunder og mikrovirksomheder med et forventet årligt forbrug på mindre end 100 000 kWh har gratis adgang til mindst ét værktøj til sammenligning af leverandørers tilbud, herunder tilbud om dynamiske elpriskontrakter. Kunder underrettes på eller sammen med deres regninger eller på anden måde om, at sådanne værktøjer er til rådighed. Værktøjerne skal som minimum opfylde følgende betingelser:
 - a) de skal være uafhængige af alle markedsaktører og sikre, at alle elektricitetsvirksomheder behandles lige i søgeresultaterne

- b) de skal tydeligt angive, hvem der er indehaver af værktøjerne, og den fysiske eller juridiske person, der forvalter og kontrollerer værktøjerne, samt oplysninger om, hvordan værktøjet finansieres
- c) de skal fastsætte klare og objektive kriterier, som sammenligningen bygger på, herunder ydelser, og offentliggøre dem
- d) de skal anvende et letforståeligt og utvetydigt sprog
- e) de skal give præcise og ajourførte oplysninger med angivelse af tidspunktet for den seneste ajourføring
- f) de skal være tilgængelige for personer med handicap ved at være opfattede, anvendelige, forståelige og robuste
- g) de skal stille en effektiv procedure til rådighed for indberetning af forkerte oplysninger om offentliggjorte tilbud, og
- h) de skal udføre sammenligninger, samtidig med at personoplysninger begrænses til at omfatte de oplysninger, der er strengt nødvendige for sammenligningen.

Medlemsstaterne sikrer, at mindst ét værktøj giver et overblik over hele markedet. Hvis flere værktøjer dækker markedet, skal disse værktøjer omfatte et så fuldstændigt som muligt udvalg af elektricitetstilbud, der dækker en væsentlig del af markedet, og, såfremt disse værktøjer ikke dækker markedet fuldstændigt, skal dette oplyses klart, inden resultaterne vises.

2. De i stk. 1 omhandlede værktøjer kan drives af en hvilken som helst enhed, herunder private virksomheder og offentlige myndigheder eller organer.
3. Medlemsstaterne udpeger en kompetent myndighed til at varetage ansvaret for at udstede tillidsmærker til sammenligningsværktøjer, som opfylder de i stk. 1 fastsatte betingelser, og for at sikre, at sammenligningsværktøjer, der bærer et tillidsmærke, til enhver tid opfylder de i stk. 1 fastsatte betingelser. Denne myndighed skal være uafhængig af alle markedsdeltagere og operatører af sammenligningsværktøjer.
4. Medlemsstaterne kan kræve, at de i stk. 1 omhandlede sammenligningsværktøjer omfatter sammenlignende kriterier vedrørende arten af de ydelser, der tilbydes af leverandørerne.
5. Det skal være muligt at søge om et tillidsmærke for ethvert værktøj til sammenligning af markedsdeltagere i overensstemmelse med denne artikel på et frivilligt og ikkeforskelsbehandlende grundlag.
6. Uanset stk. 3 og 5 kan medlemsstaterne vælge ikke at fastsætte bestemmelser om udstedelsen af tillidsmærker til sammenligningsværktøjer, hvis en offentlig myndighed eller et offentligt organ stiller et sammenligningsværktøj til rådighed, der opfylder de i stk. 1 fastsatte betingelser.

Artikel 15
Aktive kunder

1. Medlemsstaterne sikrer, at slutkunder har ret til at handle som aktive kunder uden at være underlagt uforholdsmæssige eller forskelsbehandlende tekniske krav, administrative krav, procedurer og gebyrer, samt netgebyrer, der ikke afspejler omkostningerne.
2. Medlemsstaterne sikrer, at aktive kunder:
 - a) har ret til at udøve aktivitet enten direkte eller gennem aggregering
 - b) har ret til at sælge egenproduceret elektricitet, herunder gennem elkøbsaftaler
 - c) har ret til at deltage i fleksibilitetsordninger eller energieffektivitetsordninger
 - d) har ret til at delegere forvaltningen af de anlæg, der er nødvendige for deres aktiviteter, til en tredjepart, herunder installation, drift, databehandling og vedligeholdelse, uden at denne tredjepart anses som en aktiv kunde

- e) er underlagt omkostningsægte, gennemsigtige og ikkeforskelsbehandlende netgebyrer, der er opgjort særskilt for den elektricitet, der leveres til nettet, og den elektricitet, der forbruges fra nettet, i overensstemmelse med dette direktivs artikel 59, stk. 9, og artikel 18 i forordning (EU) 2019/...⁺, idet det sikres, at de bidrager på en passende og afbalanceret måde til systemets samlede omkostninger
- f) er økonomisk ansvarlige for de ubalancer, som de skaber i elektricitetssystemet; med henblik herpå skal de være balanceansvarlige parter eller delegere deres balanceansvar i overensstemmelse med artikel 5 i forordning (EU) 2019/...⁺.
3. Medlemsstaterne kan i deres nationale ret have forskellige bestemmelser, der finder anvendelse på individuelle aktive kunder og aktive kunder, der handler i fællesskab, forudsat at alle rettigheder og forpligtelser som fastsat i medfør af denne artikel finder anvendelse på alle aktive kunder. Enhver forskel i behandling af aktive kunder, der handler i fællesskab, skal være forholdsmæssig og behørigt begrundet.
4. De medlemsstater, der har eksisterende ordninger, der ikke særskilt opgør den elektricitet, der leveres til nettet, og den elektricitet, der forbruges fra nettet, må ikke tildele nye rettigheder i henhold til disse ordninger efter den 31. december 2023. Under alle omstændigheder skal kunder, der er omfattet af eksisterende ordninger, til enhver tid have mulighed for at vælge en ny ordning, der som grundlag for beregningen af netgebyrer særskilt opgør den elektricitet, der leveres til nettet, og den elektricitet, der forbruges fra nettet.

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE- CONS 9/19.

5. Medlemsstaterne sikrer, at aktive kunder, der ejer et energilageranlæg:
- a) har ret til nettilslutning inden for et rimeligt tidsrum efter anmodningen, forudsat at alle nødvendige betingelser såsom balanceansvar og tilstrækkelig måling er opfyldt
 - b) ikke er underlagt noget dobbeltgebyr, herunder netgebyr, for lagret elektricitet, der forbliver i deres egne anlæg, eller ved levering af fleksibilitetsydelser til systemoperatører
 - c) ikke omfattes af uforholdsmæssige licenskrav og gebyrer
 - d) har lov til at levere flere ydelser samtidig, hvis det er teknisk muligt.

Artikel 16

Borgerenergifællesskaber

1. Medlemsstaterne opstiller et gunstigt regelsæt for borgerenergifællesskaber, idet det sikres, at:
- a) deltagelse i borgerenergifællesskaber er åben og frivillig

- b) medlemmer af eller partshavere i et borgerenergifællesskab har ret til trække sig ud af fællesskabet, i hvilket tilfælde artikel 12 finder anvendelse
- c) medlemmer af eller partshavere i et borgerenergifællesskab ikke mister deres rettigheder eller forpligtelser som husholdningskunder eller aktive kunder
- d) relevante distributionssystemoperatører under forudsætning af rimelig kompensation som vurderet af den regulerende myndighed samarbejder med borgerenergifællesskaber om at lette overførsel af elektricitet inden for borgerenergifællesskaber
- e) borgerenergifællesskaber er omfattet af ikkeforskelsbehandlende, rimelige, forholdsmæssige og gennemsigtige procedurer og gebyrer, herunder med hensyn til registrering og udstedelse af tilladelse, samt til gennemsigtige, ikkeforskelsbehandlende og omkostningsægte netgebyrer i overensstemmelse med artikel 18 i forordning (EU) 2019/...⁺, idet det sikres, at de bidrager på en passende og afbalanceret måde til systemets samlede omkostningsdeling.

2. Medlemsstaterne kan i det gunstige regelsæt fastsætte, at borgerenergifællesskaber:

- a) er åbne for grænseoverskridende deltagelse

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE- CONS 9/19.

- b) har ret til at eje, etablere, købe eller leje distributionsnet og til selvstændigt at forvalte dem på de betingelser, der er fastsat i denne artikels stk. 4
- c) er omfattet af undtagelserne i artikel 38, stk. 2.

3. Medlemsstaterne sikrer, at borgerenergifællesskaber:

- a) kan få adgang til alle elektricitetsmarkeder, enten direkte eller via aggregering, på en ikkeforskelsbehandlende måde
- b) behandles på en ikkeforskelsbehandlende og forholdsmæssigt afpasset måde for så vidt angår deres aktiviteter, rettigheder og forpligtelser som slutkunder, producenter, leverandører, distributionssystemoperatører eller markedsdeltagere, der er aktive inden for aggregering
- c) er økonomisk ansvarlige for de ubalancer, som de skaber i elektricitetssystemet; de skal i denne forbindelse være balanceansvarlige parter eller skal delegere deres balanceansvar i overensstemmelse med artikel 5 i forordning (EU) 2019/...⁺
- d) med hensyn til forbrug af egenproduceret elektricitet behandles som aktive kunder i overensstemmelse med artikel 15, stk. 2, litra e)

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE- CONS 9/19.

- e) har ret til inden for borgerenergifællesskabet at foranstalte deling af elektricitet, der produceres af de af fællesskabet ejede produktionsenheder, med forbehold af de andre betingelser i denne artikel og under forudsætning af, at fællesskabsmedlemmerne bevarer deres rettigheder og forpligtelser som slutkunder.

Hvis elektricitet deles, berører dette med henblik på første afsnit, litra e), ikke de gældende netgebyrer, -tariffer og -afgifter i overensstemmelse med en gennemsigtig cost-benefit-analyse af distribuerede energiressourcer udviklet af den kompetente nationale myndighed.

- 4. Medlemsstaterne kan beslutte at give borgerenergifællesskaber ret til at forvalte distributionsnet i deres driftsområde og fastlægge de relevante procedurer med forbehold af kapitel IV eller andre regler og forskrifter, der gælder for distributionssystemoperatører. Hvis en sådan ret gives, sikrer medlemsstaterne, at borgerenergifællesskaber:

- a) har ret til at indgå en aftale om driften af deres net med den relevante distributionssystem- eller transmissionssystemoperatør, som deres net er tilsluttet

- b) er underlagt passende netgebyrer ved tilslutningspunkterne mellem deres net og distributionsnettet uden for borgerenergifællesskabet, og at sådanne netgebyrer opgøres særskilt for henholdsvis den mængde elektricitet, der leveres til distributionsnettet, og den mængde elektricitet, der forbruges fra distributionsnettet uden for borgerenergifællesskabet, i overensstemmelse med artikel 59, stk. 7
- c) ikke forskelsbehandler eller skader kunder, der fortsat er tilsluttet distributionssystemet.

Artikel 17

Fleksibelt elforbrug gennem aggregering

1. Medlemsstater tillader og fremmer deltagelse i fleksibelt elforbrug gennem aggregering. Medlemsstaterne tillader slutkunder, herunder dem, der tilbyder fleksibelt elforbrug gennem aggregering, at deltage sideløbende med producenter på alle elektricitetsmarkeder på en ikkeforskelsbehandlende måde.
2. Medlemsstaterne sikrer, at transmissionssystemoperatører og distributionssystemoperatører ved køb af systemydelser behandler markedsdeltagere, der er aktive inden for aggregeringen af fleksibelt elforbrug, sideløbende med producenter på grundlag af deres tekniske kapacitet på en ikkeforskelsbehandlende måde.

3. Medlemsstaterne sikrer, at deres relevante regelsæt omfatter mindst følgende elementer:
- a) ret for enhver markedsdeltager, der er aktive inden for aggregering, herunder uafhængige aggregatorer, til at få adgang til elektricitetsmarkeder uden de øvrige markedsdeltageres samtykke
 - b) ikkeforskelsbehandlende og gennemsigtige regler, der klart fordeler roller og ansvarsområder mellem alle elektricitetsvirksomheder og slutkunder
 - c) ikkeforskelsbehandlende og gennemsigtige regler og procedurer for dataudveksling mellem markedsdeltagere, der er aktive inden for aggregering, og andre elektricitetsvirksomheder, som sikrer nem adgang til data på lige og ikkeforskelsbehandlende vilkår med fuld beskyttelse af følsomme forretningsoplysninger og kunders personoplysninger
 - d) forpligtelse for markedsdeltagere, der er aktive inden for aggregering, til at være økonomisk ansvarlige for de ubalancer, som de skaber i elektricitetssystemet; de skal i denne forbindelse være balanceansvarlige parter eller skal delegerer deres balanceansvar i overensstemmelse med artikel 4 i forordning (EU) 2019/...⁺

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

- e) bestemmelse om, at slutkunder, der har en kontrakt med uafhængige aggregatorer, ikke af deres leverandører må pålægges uberettigede betalinger, sanktioner eller andre uberettigede kontraktmæssige restriktioner
- f) en ordning til løsning af konflikter mellem markedsdeltagere, der er aktive inden for aggregering, og andre markedsdeltagere, herunder ansvar for ubalancer.

4. Medlemsstaterne kan kræve, at elektricitetsvirksomheder eller deltagende slutkunder betaler økonomisk kompensation til andre markedsdeltagere eller markedsdeltagernes balanceansvarlige part, hvis disse markedsdeltagere eller balanceansvarlige parter er direkte påvirket af aktivering af fleksibelt elforbrug. Sådan økonomisk kompensation må ikke skabe hindringer for markedsadgangen for markedsdeltagere, der er aktive inden for aggregering, eller udgøre en hindring for fleksibilitet. I sådanne tilfælde skal den økonomiske kompensation være strengt begrænset til dækning af de deraf følgende omkostninger, som leverandørerne til de deltagende kunder eller leverandørernes balanceansvarlige part har afholdt under aktivering af fleksibelt elforbrug. Beregningsmetoden for kompensation kan tage hensyn til de fordele, som de uafhængige aggregatorer skaber for andre markedsdeltagere, og, hvor dette er tilfældet, kan aggregatorer eller deltagende kunder blive pålagt at bidrage til en sådan kompensation, dog kun hvis og i det omfang fordelene for alle leverandører, kunder og deres balanceansvarlige parter ikke overstiger de direkte omkostninger, der er afholdt. Beregningsmetoden skal godkendes af den regulerende myndighed eller en anden kompetent national myndighed.

5. Medlemsstaterne sikrer, at de regulerende myndigheder eller, hvis deres nationale retssystem kræver det, transmissionssystemoperatører og distributionssystemoperatører i tæt samarbejde med markedsdeltagere og slutkunder fastlægger de tekniske krav for deltagelse i fleksibelt elforbrug på alle elektricitetsmarkeder på grundlag af disse markeders tekniske karakteristika og det fleksible elforbrugs egenskaber. Disse krav skal omfatte deltagelse, der involverer aggregeret forbrug.

Artikel 18

Regninger og faktureringsoplysninger

1. Medlemsstaterne sikrer, at regninger og faktureringsoplysninger er nøjagtige, letforståelige, klare, koncise og brugervenlige og præsenteres på en måde, der gør det let for slutkunder at foretage sammenligninger. Slutkunder skal på anmodning modtage en klar og forståelig redegørelse for, hvordan deres regning er fremkommet, navnlig hvis regningen ikke er baseret på faktisk forbrug.
2. Medlemsstaterne sikrer, at slutkunder modtager alle regninger og faktureringsoplysninger omkostningsfrit.
3. Medlemsstaterne sikrer, at slutkunder har mulighed for at vælge elektroniske regninger og faktureringsoplysninger og har mulighed for at vælge fleksible ordninger for faktisk betaling af regningerne.

4. Hvis kontrakten fastsætter en fremtidig ændring af et produkt eller en pris eller rabat, skal dette angives på regningen sammen med den dato, hvorpå ændringen finder sted.
5. Medlemsstaterne rådfører sig med forbrugerorganisationer, når de overvejer at ændre kravene til regningers indhold.
6. Medlemsstaterne sikrer, at regninger og faktureringsoplysninger opfylder mindstekravene i bilag I.

Artikel 19

Intelligente målersystemer

1. For at fremme energieffektiviteten og styrke slutkundernes rolle, henstiller medlemsstaterne eller, hvis en medlemsstat har fastsat bestemmelse herom, den regulerende myndighed kraftigt til, at elektricitetsvirksomheder og andre markedsdeltagere optimerer deres anvendelse af elektricitet, bl.a. ved at levere energistyringsydelser, udvikle innovative prisformler samt ved at indføre intelligente målersystemer, der navnlig er interoperable med forbrugerenergistyringssystemer og intelligente net i overensstemmelse med gældende EU-regler om databeskyttelse.

2. Medlemsstaterne sikrer, at der på deres område indføres intelligente målersystemer, der bidrager til kundernes aktive deltagelse i elektricitetsmarkedet. En sådan indførelse kan underkastes en cost-benefit-analyse, som skal være i overensstemmelse med de principper, der er fastlagt i bilag II.
3. Medlemsstater, der påbegynder indførelse af intelligente målersystemer, vedtager og offentliggør et minimumssæt af funktionskrav og tekniske krav til de intelligente målersystemer, der skal indføres på deres område, i overensstemmelse med artikel 20 og bilag II. Medlemsstaterne sikrer disse intelligente målersystemers interoperabilitet, og at de kan levere output til forbrugerenergistyringssystemer. I den forbindelse tager medlemsstaterne behørigt hensyn til anvendelsen af foreliggende relevante standarder, herunder standarder, der muliggør interoperabilitet, samt bedste praksis og vigtigheden af at udvikle intelligente net og at udvikle det indre marked for elektricitet.
4. Medlemsstater, der påbegynder indførelse af intelligente målersystemer, sikrer, at slutkunderne bidrager til de omkostninger, der er forbundet med indførelsen, på en gennemsigtig og ikkeforskelsbehandlende måde, samtidig med at der tages højde for de langsigtede fordele for hele værdikæden. Medlemsstaterne eller, hvis en medlemsstat har fastsat bestemmelse herom, de udpegede kompetente myndigheder overvåger regelmæssigt en sådan indførelse på deres område for at følge leveringen af fordele for forbrugerne.

5. Hvis indførelse af intelligente målersystemer er bedømt negativt som følge af cost-benefit-analysen, jf. stk. 2, sikrer medlemsstaterne, at denne analyse ajourføres mindst hvert fjerde år eller hyppigere som reaktion på væsentlige ændringer i de underliggende antagelser og som reaktion på den teknologiske og markedsmæssige udvikling. Medlemsstaterne underretter Kommissionen om resultatet af deres ajourførte cost-benefit-analyse, efterhånden som den foreligger.

6. Bestemmelserne i dette direktiv om intelligente målersystemer finder anvendelse på fremtidige installationer og installationer, der erstatter ældre intelligente målere. Intelligente målersystemer, som allerede er installeret, eller for hvilke "projektets påbegyndelse" skete forud for den ... [datoen for dette direktivs ikrafttræden], kan forblive i drift hele deres levetid; dog må intelligente målersystemer, som ikke opfylder kravene i artikel 20 og bilag II, kun forblive i drift i højst 12 år efter den ... [datoen for dette direktivs ikrafttræden].

Med henblik på dette stykke forstås ved "projektets påbegyndelse": enten påbegyndelsen af arbejdet på investeringsprojektet eller det første bindende tilsagn om køb af udstyr eller indgåelse af andre forpligtelser, som gør investeringen irreversibel, alt efter hvad der indtræffer først. Køb af grunde og forberedende arbejde såsom indhentning af tilladelser og indledende gennemførlighedsundersøgelser betragtes ikke som en påbegyndelse af projektet. I forbindelse med virksomhedsovertagelser er "projektets påbegyndelse" tidspunktet for erhvervelsen af aktiver, der er direkte knyttet til den erhvervede virksomhed.

Artikel 20

Funktionskrav til intelligente målersystemer

Hvis indførelsen af intelligente målersystemer bedømmes positivt som følge af cost-benefit-analysen, jf. artikel 19, stk. 2, eller hvis intelligente målersystemer indføres systematisk efter den ... [datoen for dette direktivs ikrafttræden], indfører medlemsstaterne intelligente målersystemer i overensstemmelse med europæiske standarder, bilag II og følgende krav:

- a) de intelligente målersystemer skal måle det faktiske elektricitetsforbrug nøjagtigt og skal kunne give slutkunder oplysninger om det faktiske forbrugstidspunkt. Validerede data for hidtidigt forbrug skal gøres let og sikkert tilgængelige og synlige for slutkunder på anmodning uden yderligere omkostninger. Ikkevaliderede næsten realtid forbrugsdata skal også gøres let og sikkert tilgængelige for slutkunder uden yderligere omkostninger gennem en standardiseret grænseflade eller gennem fjernadgang med henblik på at støtte automatiserede energieffektivitetsprogrammer, fleksibelt elforbrug og andre ydelser
- b) sikkerheden i forbindelse med de intelligente målersystemer og datakommunikation skal være i overensstemmelse med relevante EU-regler om sikkerhed, idet der tages behørigt hensyn til de bedste tilgængelige teknikker til sikring af den højest mulige grad af cybersikkerhedsbeskyttelse under hensyntagen til omkostningerne og proportionalitetsprincippet

- c) slutkunderne skal sikres beskyttelse af privatlivets fred, og beskyttelsen af deres data skal være i overensstemmelse med relevante EU-regler om databeskyttelse og privatlivets fred
- d) måleroperatører skal sikre, at målerne eller -systemerne hos aktive kunder, der kan registrere elektricitet, der leveres til nettet fra kundens installation
- e) hvis slutkunder anmoder herom skal data om den elektricitet, de leverer til nettet, og data om deres elektricitetsforbrug i overensstemmelse med de gennemførelsesretsakter, der vedtages i henhold til artikel 24, stilles til rådighed for dem via en standardiseret kommunikationsgrænseflade eller via fjernadgang eller for tredjemand, der handler på deres vegne, i en letforståelig form, der giver dem mulighed for at sammenligne tilbud på et ensartet grundlag
- f) passende rådgivning og oplysninger skal gives til slutkunder før eller på det tidspunkt, hvor intelligente målere installeres, navnlig om alle deres muligheder med hensyn til måleraflæsning og overvågning af energiforbruget samt om indsamling og behandling af personoplysninger i overensstemmelse med gældende EU-regler om databeskyttelse
- g) intelligente målersystemer skal give slutkunderne mulighed for at få foretaget afmåling og afregning med samme tidsopløsning som for afregning af ubalancer på det nationale marked.

Med henblik på første afsnit, litra e), skal det ligeledes være muligt for slutkunder at hente deres målerdata eller overføre dem til en anden part uden ekstra omkostninger og i overensstemmelse med deres ret til dataportabilitet i henhold til EU-regler om databeskyttelse

Artikel 21

Ret til at få installeret en intelligent måler

1. Hvis indførelsen af intelligente målersystemer er blevet bedømt negativt som følge af cost-benefit-analysen, jf. artikel 19, stk. 2, og hvis intelligente målersystemer ikke bliver indført systematisk, sikrer medlemsstaterne, at alle slutkunder mod betaling af de dermed forbundne omkostninger på fair, rimelige og omkostningseffektive betingelser har ret til at få installeret eller, hvor det er relevant, opgraderet en intelligent måler, der:
 - a) når det er teknisk muligt, er udstyret med de funktioner, der er omhandlet i artikel 20, eller med et minimumssæt af funktioner, der fastlægges og offentliggøres af medlemsstaterne på nationalt plan, og i overensstemmelse med bilag II
 - b) er interoperabelt og i stand til at sikre næsten realtid konnektivitet med forbrugerenergistyringssystemer.

2. I forbindelse med en kundes anmodning om en intelligent måler i medfør af stk. 1 skal medlemsstaterne eller, hvis en medlemsstat har fastsat bestemmelse herom, de udpegede kompetente myndigheder:
- a) sikre, at tilbuddet til den slutkunde, der anmoder om installation af en intelligent måler, udtrykkeligt og klart beskriver:
 - i) de funktioner og den interoperabilitet, som den intelligente måler tilbyder, samt de ydelser, der kan tilbydes og de fordele, som realistisk set kan opnås ved at få installeret en intelligent måler på det pågældende tidspunkt
 - ii) alle dermed forbundne omkostninger, der skal afholdes af slutkunden
 - b) sikre, at systemet installeres inden for en rimelig tidsfrist og senest fire måneder efter kundens anmodning
 - c) regelmæssigt og mindst hvert andet år vurdere og offentliggøre de omkostninger, der er forbundet med systemet, og registrere udviklingen af disse omkostninger som følge af den teknologiske udvikling og eventuelle opgraderinger af målersystemet.

Artikel 22
Konventionelle målere

1. Medlemsstaterne sikrer, at slutkunder, der ikke har intelligente målere, udstyres med individuelle konventionelle målere, der nøjagtigt måler deres faktiske forbrug.
2. Medlemsstaterne sikrer, at slutkunderne uden videre er i stand til at aflæse deres konventionelle målere, enten direkte eller indirekte via en onlinegrænseflade eller en anden passende grænseflade.

Artikel 23
Dataforvaltning

1. Medlemsstaterne eller, hvis en medlemsstat har fastsat bestemmelse herom, de udpegede kompetente myndigheder fastsætter i forbindelse med opstilling af regler for forvaltning og udveksling af data regler om berettigede parters adgang til slutkunders data i overensstemmelse med denne artikel og med Unionens gældende retlige rammer. Data omfatter med henblik på dette direktiv målerdata og forbrugsdata samt data, der er nødvendige for kunders skifte af leverandør, fleksibelt elforbrug og andre ydelser.

2. Medlemsstaterne tilrettelægger forvaltningen af data med henblik på at sikre en effektiv og sikker adgang til og udveksling af data samt databeskyttelse og datasikkerhed.

Uafhængigt af den dataforvaltningsmodel, der anvendes i den enkelte medlemsstat, giver de parter, der har ansvar for dataforvaltning, enhver berettiget part adgang til slutkunders data på baggrund af udtrykkeligt samtykke fra slutkunden i overensstemmelse med stk. 1. De ønskede data stilles til rådighed for de berettigede parter på en ikkeforskelsbehandlende måde og samtidigt. Der skal være nem adgang til data, og de relevante procedurer herfor skal offentliggøres.

3. Reglerne om adgang til data og datalagring med henblik på dette direktiv skal være i overensstemmelse med relevant EU-ret.

Behandling af personoplysninger, der foretages inden for rammerne af dette direktiv, skal foretages i overensstemmelse med forordning (EU) 2016/679.

4. Medlemsstaterne eller, hvis en medlemsstat har fastsat bestemmelse herom, de udpegede kompetente myndigheder bemyndiger og certificerer eller, hvis det er relevant, fører tilsyn med de parter, der er ansvarlige for dataforvaltning, for at sikre, at de overholder kravene i dette direktiv.

Uden at det berører databeskyttelsesrådgivernes opgaver i henhold til forordning (EU) 2016/679, kan medlemsstaterne beslutte at kræve, at parter, der er ansvarlige for dataforvaltning, udpeger en overvågningsansvarlig, som skal føre tilsyn med gennemførelsen af de foranstaltninger, der træffes af disse parter, for at sikre ikkeforskelsbehandlende adgang til data og overholdelse af kravene i dette direktiv.

Medlemsstaterne kan udpege overvågningsansvarlige eller organer som omhandlet i dette direktivs artikel 35, stk. 2, litra d), for at opfylde forpligtelserne i medfør af nærværende stykke.

5. Slutkunderne må ikke pålægges ekstra omkostninger i forbindelse med at få adgang til deres data eller i forbindelse med en anmodning om at få stillet deres data til rådighed.

Medlemsstaterne er ansvarlige for at fastsætte de relevante gebyrer i forbindelse med berettigede parters adgang til data.

Medlemsstaterne eller, hvis en medlemsstat har fastsat bestemmelse herom, de udpegede kompetente myndigheder sikrer, at gebyrer, der pålægges af regulerede enheder, der leverer dataydelser, er rimelige og behørigt begrundede.

Artikel 24

Interoperabilitetskrav og procedurer for adgang til data

1. For at fremme konkurrencen på detailmarkedet og undgå uforholdsmæssigt store administrative omkostninger for de berettigede parter fremmer medlemsstaterne fuldstændig interoperabilitet mellem energiydelser i Unionen.
2. Kommissionen fastsætter ved hjælp af gennemførelsesretsakter interoperabilitetskrav og ikkeforskelsbehandlende og gennemsigtige procedurer for adgang til de data, der er omhandlet i artikel 23, stk. 1. Disse gennemførelsesretsakter vedtages efter rådgivningsproceduren, jf. artikel 68, stk. 2.
3. Medlemsstaterne sikrer, at elektricitetsvirksomheder anvender interoperabilitetskravene og procedurerne for adgang til data som omhandlet i stk. 2. Disse krav og procedurer skal bygge på eksisterende national praksis.

Artikel 25

Fælles kontaktpunkter

Medlemsstaterne sikrer, at der etableres fælles kontaktpunkter, hvor kunderne kan indhente alle nødvendige oplysninger om deres rettigheder, gældende ret og de tilgængelige tvistbilæggelsesordninger i tilfælde af tvister. Disse fælles kontaktpunkter kan være en del af et generelt informationspunkt for forbrugere.

Artikel 26

Ret til udenretslig bilæggelse af tvister

1. Medlemsstaterne sikrer, at slutkunder har adgang til enkle, retfærdige, gennemsigtige, uafhængige og effektive ordninger til udenretslig bilæggelse af tvister vedrørende rettigheder og forpligtelser, der er fastsat i dette direktiv, gennem en uafhængig ordning som f.eks. en energiombudsmand eller et forbrugerorgan eller gennem en regulerende myndighed. Hvis slutkunden er en forbruger som omhandlet i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/11/EU¹, skal sådanne ordninger til udenretslig bilæggelse af tvister opfylde kvalitetskravene i direktiv 2013/11/EU, og skal, når det er berettiget, omfatte en refusions- og erstatningsordninger.
2. Om nødvendigt sikrer medlemsstaterne, at alternative tvistbilæggelsesinstanser samarbejder om at sikre en enkel, retfærdig, gennemsigtig, uafhængig og effektiv ordning til udenretslig bilæggelse af tvister i forbindelse med enhver tvist, der hidrører fra produkter eller ydelser, der er knyttet til eller er en del af ethvert produkt eller ydelse, der er omfattet af dette direktivs anvendelsesområde.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/11/EU af 21. maj 2013 om alternativ tvistbilæggelse i forbindelse med tvister på forbrugerområdet og om ændring af forordning (EF) nr. 2006/2004 og direktiv 2009/22/EF (EUT L 165 af 18.6.2013, s. 63).

3. Det er obligatorisk for elektricitetsvirksomheder at deltage i ordninger til udenretslig bilæggelse af tvister for husholdningskunder, medmindre medlemsstaten over for Kommissionen godtgør, at andre ordninger er tilsvarende effektive.

Artikel 27

Leveringspligt

1. Medlemsstaterne sikrer, at alle husholdningskunder og, når medlemsstaterne anser det for hensigtsmæssigt, små virksomheder omfattes af en leveringspligt, dvs. har ret til at få leveret elektricitet af en bestemt kvalitet til konkurrencedygtige, rimelige, let og klart sammenlignelige, gennemsigtige og ikkeforskelsbehandlende priser på deres område. Medlemsstaterne kan for at sikre leveringspligt med henblik herpå udpege en leveringspligtig leverandør. Medlemsstaterne skal pålægge distributionssystemoperatører en forpligtelse til at tilslutte kunderne til deres net i henhold til vilkår, betingelser og tariffer, som er fastlagt efter proceduren i artikel 59, stk. 7. Dette direktiv er ikke til hinder for, at medlemsstaterne styrker husholdningskunders og små og mellemstore ikkehusholdningskunders markedsposition ved at fremme mulighederne for, at denne kundegruppe frivilligt kan lade sig repræsentere samlet.
2. Stk. 1 gennemføres på en gennemsigtig og ikkeforskelsbehandlende måde og hindrer ikke det frie valg af leverandør, jf. artikel 4.

Artikel 28

Sårbare kunder

1. Medlemsstaterne træffer passende foranstaltninger til at beskytte kunderne og sikrer navnlig, at der er passende sikkerhedsforanstaltninger, der beskytter sårbare kunder. I den forbindelse fastlægger hver medlemsstat en definition af begrebet "sårbare kunder", som kan henvise til energifattigdom og bl.a. til forbuddet mod afbrydelser af levering for disse kunder i kritiske perioder. Begrebet sårbare kunder kan omfatte indkomstniveau, andelen af energiudgifter i disponibel indkomst, boligens energieffektivitet, kritisk afhængighed af elektrisk udstyr af sundhedsmæssige årsager, alder eller andre kriterier. Medlemsstaterne sikrer, at de rettigheder og forpligtelser, der er knyttet til sårbare kunder, gøres gældende. De træffer navnlig hensigtsmæssige foranstaltninger til at beskytte kunder i fjerntliggende områder. De sikrer et højt forbrugerbeskyttelsesniveau, navnlig for så vidt angår gennemsigtighed i kontraktbetingelser og -vilkår, almindelig information og ordninger for bilæggelse af tvister.

2. Medlemsstaterne træffer passende foranstaltninger, f.eks. ydelser fra deres sociale sikringsordninger til sikring af den nødvendige levering til sårbare kunder eller støtte til forbedringer af energieffektivitet, for at bekæmpe energifattigdom, hvor den konstateres i henhold til artikel 3, stk. 3, litra d), i forordning (EU) 2018/1999, herunder generelt i forbindelse med fattigdom. Sådanne foranstaltninger må ikke hæmme den effektive åbning af markedet, jf. artikel 4, eller markedets funktion, og Kommissionen underrettes, hvor det er relevant, herom i overensstemmelse med artikel 9, stk. 4. Sådanne underretninger kan også omfatte foranstaltninger, der træffes inden for den generelle sociale sikringsordning.

Artikel 29

Energifattigdom

Ved vurderingen af antallet af husstande, der lider under energifattigdom, jf. artikel 3, stk. 3, litra d), i forordning (EU) 2018/1999, fastlægger og offentliggør medlemsstaterne et sæt kriterier, der kan omfatte lav indkomst, høje energiudgifter af disponibel indkomst og ringe energieffektivitet.

Kommissionen giver vejledning om definitionen af "et betydeligt antal husstande, der lider under energifattigdom" i denne sammenhæng og i forbindelse med artikel 5, stk. 5, idet den tager udgangspunkt i, at ethvert antal husstande i energifattigdom kan betragtes som væsentligt.

Kapitel IV

Drift af distributionssystemer

Artikel 30

Udpegning af distributionssystemoperatører

For en periode, som fastlægges af medlemsstaterne under hensyntagen til effektivitet og økonomisk balance, udpeger medlemsstaterne eller anmoder medlemsstaterne de virksomheder, som har ansvaret for distributionsfaciliteter, om at udpege en eller flere distributionssystemoperatører.

Artikel 31

Distributionssystemoperatørernes opgaver

1. Distributionssystemoperatøren har ansvaret for at sikre, at systemet på lang sigt kan imødekomme rimelige krav til distributionen af elektricitet og for på økonomiske vilkår at drive, opretholde og udvikle et sikkert, pålideligt og effektivt elektricitetsdistributionssystem på sit område under behørig hensyntagen til miljøet og energieffektiviteten.

2. Distributionssystemoperatøren må i intet tilfælde forskelsbehandle systembrugere eller kategorier af systembrugere og må navnlig ikke begunstige sine tilknyttede virksomheder.
3. Distributionssystemoperatøren forsyner systembrugerne med de oplysninger, der er nødvendige for at få effektiv adgang til og sikre effektiv udnyttelse af systemet.
4. En medlemsstat kan kræve, at distributionssystemoperatøren ved lastfordelingen af produktionsanlæg giver forrang til produktionsanlæg, der anvender vedvarende kilder eller højeffektiv kraftvarmeproduktion, jf. artikel 12 i forordning (EU) 2019/...⁺.
5. Hver distributionssystemoperatør optræder som neutral markedsformidler ved anskaffelse af den energi, de anvender til at dække energitab i deres system i overensstemmelse med gennemsigtige, ikkeforskelsbehandlende og markedsbaserede metoder, når de udøver denne aktivitet.
6. Når en distributionssystemoperatør er ansvarlig for at anskaffe de produkter og ydelser, der er nødvendige for effektiv, pålidelig og sikker drift af distributionssystemet, skal de regler, som distributionssystemoperatøren fastlægger med henblik herpå, være objektive, gennemsigtige og ikkeforskelsbehandlende og skal udvikles i samråd med transmissionssystemoperatørerne og andre relevante markedsdeltagere. Disse vilkår og betingelser, herunder regler og tariffer, hvor det er relevant, for levering af sådanne produkter og ydelser til distributionssystemoperatører skal fastsættes i henhold til artikel 59, stk. 7, på en ikkeforskelsbehandlende måde, der afspejler omkostningerne, og skal offentliggøres.

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

7. Ved udførelsen af de i stk. 6 omhandlede opgaver anskaffer distributionssystemoperatøren de ikkefrekvensrelaterede systembærende ydelser, der er nødvendige for dennes system, i overensstemmelse med gennemsigtige, ikkeforskelsbehandlende og markedsbaserede procedurer, medmindre den regulerende myndighed har vurderet, at markedsbaseret levering af ikkefrekvensrelaterede systembærende ydelser ikke er omkostningseffektiv og har indrømmet en fritagelse. Forpligtelsen til at anskaffe ikkefrekvensrelaterede systembærende ydelser finder ikke anvendelse på fuldt integrerede netkomponenter.
8. Anskaffelse af de i stk. 6 omhandlede produkter og ydelser skal sikre effektiv deltagelse af alle kvalificerede markedsdeltagere, herunder markedsdeltagere, der tilbyder energi fra vedvarende energikilder, markedsdeltagere, der deltager i fleksibelt elforbrug, operatører af energilageranlæg og markedsdeltagere, der er aktive inden for aggregering, navnlig ved at kræve, at regulerende myndigheder og distributionssystemoperatører i tæt samarbejde med alle markedsdeltagere og transmissionssystemoperatører fastlægger de tekniske krav til deltagelse på disse markeder på grundlag af disse markeders tekniske karakteristika og alle markedsdeltagernes kapacitet.

9. Distributionssystemoperatører samarbejder med transmissionssystemoperatører om effektiv deltagelse af markedsdeltagere, der er tilsluttet deres net, på detail-, engros- og balancemarkederne. Levering af balanceydelser, som stammer fra ressourcer i distributionssystemet, skal aftales med den relevante transmissionssystemoperatør i overensstemmelse med artikel 57 i forordning (EU) 2019/...⁺ og artikel 182 i Kommissionens forordning (EU) 2017/1485¹.
10. Medlemsstaterne eller deres udpegede kompetente myndigheder kan tillade, at distributionssystemoperatører udfører andre aktiviteter end dem, der er fastsat i dette direktiv og i forordning (EU) 2019/...⁺, hvis sådanne aktiviteter er nødvendige, for at distributionssystemoperatørerne kan opfylde deres forpligtelser i henhold til dette direktiv eller forordning (EU) 2019/...⁺, forudsat at den regulerende myndighed har vurderet nødvendigheden af en sådan fritagelse. Dette stykke berører ikke distributionssystemoperatørernes ret til at eje, udvikle, forvalte eller drive andre net end elektricitetsnet, hvis medlemsstaten eller den udpegede kompetente myndighed har tilladt en sådan ret.

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

¹ Kommissionens forordning (EU) 2017/1485 af 2. august 2017 om fastsættelse af retningslinjer for drift af elektricitetstransmissionssystemer (EUT L 220 af 25.8.2017, s. 1).

Artikel 32

Incitament til anvendelse af fleksibilitet i distributionsnet

1. Medlemsstaterne sørger for det fornødne regelsæt for at give distributionssystemoperatører mulighed for og incitament til at anskaffe fleksibilitetsydelser, herunder håndtering af kapacitetsbegrænsninger i deres område, med henblik på at forbedre effektiviteten i driften og udviklingen af distributionssystemet. Regelsættet skal navnlig sikre, at distributionssystemoperatørerne kan anskaffe sådanne ydelser fra udbydere af decentral produktion, fleksibelt elforbrug eller energilagring, og skal fremme iværksættelse af energieffektivitetsforanstaltninger, når sådanne ydelser på omkostningseffektiv vis formindsker behovet for at opgradere eller erstatte elektricitetskapacitet og støtter effektiv og sikker drift af distributionssystemet. Distributionssystemoperatørerne anskaffer disse ydelser i henhold til gennemsigtige, ikkeforskelsbehandlende og markedsbaserede procedurer, medmindre de regulerende myndigheder har fastslået, at anskaffelsen af sådanne ydelser ikke er omkostningseffektiv, eller at sådan anskaffelse fører til alvorlige markedsforvridninger eller øget overbelastning.

2. Med forbehold af den regulerende myndigheds godkendelse fastsætter distributionssystemoperatører, eller den regulerende myndighed selv, i en transparent og åben proces, der omfatter alle relevante systembrugere og transmissionssystemoperatøren, specifikationerne for de fleksibilitetsydelser, der anskaffes, og, hvor det er relevant, standardiserede markedsprodukter for sådanne ydelser, som minimum på nationalt plan. Specifikationerne skal sikre en effektiv og ikkeforskelsbehandlende deltagelse af alle markedsdeltagere, herunder markedsdeltagere, der tilbyder energi fra vedvarende energikilder, markedsdeltagere, der deltager i fleksibelt elforbrug, operatører af energilageranlæg og markedsdeltagere, der er aktive inden for aggregering. Distributionssystemoperatørerne udveksler alle de nødvendige oplysninger og koordinerer med transmissionssystemoperatørerne for at sikre optimal udnyttelse af ressourcer, garantere sikker og effektiv drift af systemet og fremme markedsudvikling. Distributionssystemoperatørerne skal i tilstrækkelig grad godtgøres for anskaffelsen af disse ydelser for som minimum at kunne dække deres rimelige, dermed forbundne udgifter, herunder udgifter til den nødvendige informations- og kommunikationsteknologi og udgifter til den nødvendige infrastruktur.

3. Udviklingen af et distributionssystem skal være baseret på en gennemsigtig netudviklingsplan, som distributionssystemoperatøren mindst hvert andet år offentliggør og forelægger den regulerende myndighed. Netudviklingsplanen skal skabe klarhed over behovet for fleksibilitetsydelse på mellemlang og lang sigt og skal fastlægge de investeringer, der er planlagt for de næste fem til ti år, med særlig vægt på den vigtigste distributionsinfrastruktur, som er nødvendig for at tilslutte ny produktionskapacitet og nye belastninger, herunder ladestandere til elektriske køretøjer. Netudviklingsplanen skal ligeledes omfatte anvendelsen af fleksibelt elforbrug, energieffektivitet, energilageranlæg eller andre ressourcer, som distributionssystemoperatøren skal bruge som alternativ til systemudvidelse.

4. Distributionssystemoperatøren hører alle relevante systembrugere og de relevante transmissionssystemoperatører om netudviklingsplanen. Distributionssystemoperatøren offentliggør resultaterne af høringsprocessen sammen med netudviklingsplanen og forelægger resultaterne af høringsprocessen og netudviklingsplanen for den regulerende myndighed. Den regulerende myndighed kan anmode om, at der foretages ændringer i planerne.

5. Medlemsstaterne kan bestemme, at forpligtelsen i stk. 3 ikke gælder for integrerede elektricitetsvirksomheder, som betjener færre end 100 000 tilsluttede kunder, eller som betjener små isolerede systemer.

Artikel 33

Integration af elektromobilitet i elektricitetsnettet

1. Uden at det berører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/94/EU¹, sikrer medlemsstaterne det fornødne regelsæt til fremme af offentligt tilgængelige og private ladestanderes tilslutning til distributionsnettene. Medlemsstaterne sikrer, at distributionssystemoperatørerne på et ikkeforskelsbehandlende grundlag samarbejder med enhver virksomhed, der ejer, udvikler, driver eller forvalter ladestandere til elektriske køretøjer, herunder hvad angår tilslutning til nettet.
2. Distributionssystemoperatører må ikke eje, udvikle, forvalte eller drive ladestandere til elektriske køretøjer, bortset fra hvor distributionssystemoperatører ejer private ladestandere udelukkende til egen anvendelse.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/94/EU af 22. oktober 2014 om etablering af infrastruktur for alternative brændstoffer (EUT L 307 af 28.10.2014, s. 1).

3. Uanset stk. 2 kan medlemsstaterne kun give distributionssystemoperatørerne tilladelse til at eje, udvikle, forvalte eller drive ladestandere til elektriske køretøjer, forudsat at alle følgende betingelser er opfyldt:
- a) andre parter er efter en åben, gennemsigtig og ikkeforskelsbehandlende udbudsprocedure, der er underlagt den regulerende myndigheds gennemgang og godkendelse, ikke blevet tildelt ret til at eje, udvikle, forvalte eller drive ladestandere til elektriske køretøjer eller er ikke i stand til at levere disse ydelser rettidigt og til en rimelig pris
 - b) den regulerende myndighed har foretaget en forudgående gennemgang af udbudsprocedurens betingelser i henhold til litra a) og har meddelt sin godkendelse
 - c) distributionssystemoperatøren skal drive ladestanderne på grundlag af tredjepartsadgang i overensstemmelse med artikel 6 og må ikke forskelsbehandle systembrugere eller kategorier af systembrugere, navnlig ikke til fordel for sine tilknyttede virksomheder.

Den regulerende myndighed kan udarbejde retningslinjer eller udbudsklausuler for at hjælpe distributionssystemoperatører med at sikre en retfærdig udbudsprocedure.

4. Hvis medlemsstaterne har gennemført betingelserne i stk. 3, afholder de eller deres udpegede kompetente myndigheder med regelmæssige mellemrum og mindst hvert femte år en offentlig høring med henblik på en fornyet vurdering af andre parter eventuelle interesse i at eje, udvikle, drive eller forvalte ladestandere til elektriske køretøjer. Såfremt den offentlige høring viser, at andre parter kan eje, udvikle, drive eller forvalte sådanne ladestandere, sikrer medlemsstaterne, at distributionssystemoperatørernes aktiviteter i denne forbindelse udfases, med forbehold af afslutning af den i stk. 3, litra a), omhandlede udbudsprocedure med positivt resultat. Som en del af denne procedures betingelser kan de regulerende myndigheder tillade, at distributionssystemoperatørerne får dækket restværdien af sin investering i opladningsinfrastruktur.

Artikel 34

Distributionssystemoperatørernes opgaver i forbindelse med dataforvaltning

Medlemsstaterne sikrer, at alle berettigede parter har ikkeforskelsbehandlende adgang til data på tydelige og lige vilkår i overensstemmelse med de relevante databeskyttelsesregler. I de medlemsstater, hvor der er indført intelligente målersystemer i henhold til artikel 19, og hvor distributionssystemoperatørerne deltager i dataforvaltning, skal de i artikel 35, stk. 2, litra d), omhandlede overvågningsprogrammer omfatte specifikke foranstaltninger med henblik på at udelukke forskelsbehandlende adgang til data fra berettigede parter, jf. artikel 23. Er distributionssystemoperatørerne ikke omfattet af artikel 35, stk. 1, 2 eller 3, skal medlemsstaterne træffe alle de nødvendige foranstaltninger til sikring af, at vertikalt integrerede virksomheder ikke har privilegeret adgang til data for udførelsen af deres leveringsaktiviteter.

Artikel 35

Udskillelse af distributionssystemoperatører

1. Er distributionssystemoperatøren en del af en vertikalt integreret virksomhed, skal vedkommende i det mindste være uafhængig, hvad angår retlig form, organisation og beslutningstagning, af andre aktiviteter, der ikke vedrører distribution. Disse regler indebærer ikke en forpligtelse til at adskille ejerskab til aktiver i distributionssystemoperatøren fra den vertikalt integrerede virksomhed.

2. Ud over kravene i stk. 1 skal distributionssystemoperatøren, når denne er en del af en vertikalt integreret virksomhed, være uafhængig, hvad angår organisation og beslutningstagning, af de andre aktiviteter, der ikke vedrører distribution. Med henblik herpå gælder følgende minimumskriterier:
- a) de personer, som har ansvaret for ledelsen af distributionssystemoperatøren, må ikke indgå i virksomhedsstrukturer inden for den integrerede elektricitetsvirksomhed, der direkte eller indirekte har ansvaret for den daglige drift af produktion, transmission eller elektricitetslevering
 - b) der skal træffes passende foranstaltninger for at sikre, at de erhvervsmæssige interesser, som de ansvarlige for ledelsen af distributionssystemoperatøren måtte have, tages i betragtning på en sådan måde, at de kan handle uafhængigt

- c) distributionssystemoperatøren skal have reel beslutningskompetence uafhængigt af den vertikalt integrerede elektricitetsvirksomhed for så vidt angår de aktiver, der er nødvendige for at drive, vedligeholde eller udvikle nettet.

Distributionssystemoperatøren skal råde over de nødvendige ressourcer til at varetage disse opgaver, herunder menneskelige, tekniske, fysiske og finansielle ressourcer. Dette bør ikke hindre, at der kan eksistere passende samordningsmekanismer, der sikrer, at modervirksomhedens økonomiske og ledelsesmæssige tilsynsrettigheder med hensyn til udbyttet, der er indirekte reguleret i henhold til artikel 59, stk. 7, af midler investeret i et dattervirksomhed tilgodeses. Navnlig skal modervirksomheden kunne godkende distributionssystemoperatørens årlige finansieringsplan eller et tilsvarende instrument og sætte samlede grænser for dattervirksomhedens gældsætning. Modervirksomheden kan ikke give instrukser om den daglige drift eller om individuelle afgørelser om oprettelse eller opgradering af distributionslinjer, som ikke går ud over beløbene i finansieringsplanen eller i et tilsvarende instrument, og

d) distributionssystemoperatøren skal opstille et overvågningsprogram, der beskriver de foranstaltninger, der er truffet for at sikre, at forskelsbehandlende adfærd er udelukket, samt sikre, at dets overholdelse kontrolleres på passende måde. Overvågningsprogrammet skal fastlægge de ansattes specifikke forpligtelser for at opfylde dette mål. Den person eller det organ, der har ansvaret for kontrollen med overvågningsprogrammet, den overvågningsansvarlige for distributionssystemoperatøren, forelægger en årsrapport med en beskrivelse af de truffne foranstaltninger for den i artikel 57, stk. 1, omhandlede regulerende myndighed, og denne årsrapport offentliggøres. Den overvågningsansvarlige for distributionssystemoperatøren er fuldt uafhængig og har til varetagelse af sin opgave adgang til alle nødvendige oplysninger hos distributionssystemoperatøren og eventuelle tilknyttede virksomheder.

3. I tilfælde, hvor distributionssystemoperatøren indgår i en vertikalt integreret virksomhed, sikrer medlemsstaterne, at distributionssystemoperatørens virksomhed overvåges af de regulerende myndigheder eller andre kompetente organer, således at denne ikke kan udnytte sin vertikale integration til at forvride konkurrencen. Vertikalt integrerede distributionssystemoperatører må navnlig ikke i deres kommunikationsarbejde og identitetsstrategier skabe uklarhed om leveringsgrenens særskilte identitet inden for den vertikalt integrerede virksomhed.
4. Medlemsstaterne kan bestemme, at stk. 1, 2 og 3 ikke gælder for integrerede elektricitetsvirksomheder, der betjener færre end 100 000 tilkoblede kunder eller små isolerede systemer.

Artikel 36

Distributionssystemoperatørers ejerskab af energilageranlæg

1. Distributionssystemoperatørerne må ikke eje, udvikle, forvalte eller drive energilageranlæg.
2. Uanset stk. 1 kan medlemsstaterne give distributionssystemoperatører tilladelse til at eje, udvikle, forvalte eller drive energilageranlæg, hvis de er fuldt integrerede netkomponenter, og den regulerende myndighed har meddelt sin godkendelse, eller hvis alle følgende betingelser er opfyldt:
 - a) andre parter er efter en åben, gennemsigtig og ikkeforskelsbehandlende udbudsprocedure, der er underlagt den regulerende myndigheds gennemgang og godkendelse, ikke blevet tildelt ret til at eje, udvikle, forvalte eller drive sådanne anlæg eller er ikke i stand til at levere sådanne ydelser rettidigt og til en rimelig pris
 - b) sådanne anlæg er nødvendige, for at distributionssystemoperatørerne kan opfylde deres forpligtelser i henhold til dette direktiv om effektiv, pålidelig og sikker drift af distributionssystemet, og anlæggene anvendes ikke til køb eller salg af elektricitet på elektricitetsmarkeder, og

- c) den regulerende myndighed har vurderet behovet for en sådan fritagelse og har foretaget en vurdering af udbudsproceduren, herunder betingelserne i udbudsproceduren, og har meddelt sin godkendelse.

Den regulerende myndighed kan udarbejde retningslinjer eller udbudsklausuler for at hjælpe distributionssystemoperatører med at sikre en retfærdig udbudsprocedure.

- 3. Den regulerende myndighed afholder med regelmæssige mellemrum og mindst hvert femte år en offentlig høring vedrørende eksisterende energilageranlæg med henblik på at vurdere markedsparternes eventuelle tilgængelighed og interesse i at investere i sådanne anlæg. Hvis den offentlige høring som vurderet af den regulerende myndighed viser, at tredjeparter er i stand til at eje, udvikle, drive eller forvalte sådanne anlæg på en omkostningseffektiv måde, sikrer de regulerende myndigheder, at distributionssystemoperatørernes aktiviteter i denne forbindelse udfases inden for 18 måneder. Som en del af denne procedures betingelser kan de regulerende myndigheder tillade, at distributionssystemoperatører modtager rimelig compensation, navnlig for at dække restværdien af deres investering i energilageranlæggene.
- 4. Stk. 3 finder ikke anvendelse på fuldt integrerede netkomponenter eller på den sædvanlige afskrivningsperiode for nye batterilageranlæg med en endelig investeringsbeslutning før den ... [datoen for dette direktivs ikrafttræden], forudsat at sådanne batterilageranlæg:
 - a) er tilsluttet nettet senest to år derefter

- b) er integreret i distributionssystemet
- c) udelukkende anvendes til reaktiv øjeblikkelig genetablering af nettets sikkerhed i nødsituationer, hvor sådan genetableringsforanstaltning starter med det samme og slutter, når den regelmæssige omfordeling kan løse problemet, og
- d) ikke anvendes til at købe eller sælge elektricitet på elektricitetsmarkederne, herunder balancering.

Artikel 37

Distributionssystemoperatørers tavshedspligt

Med forbehold af artikel 55 eller andet retligt krav om at videregive oplysninger har distributionssystemoperatøren tavshedspligt om forretningsmæssigt følsomme oplysninger, som modtages i forbindelse med udøvelsen af distributionssystemoperatørens virksomhed, og skal forhindre, at oplysninger om egne aktiviteter, som kan være forretningsmæssigt fordelagtige, bliver videregivet på en forskelsbehandlende måde.

Artikel 38

Lukkede distributionssystemer

1. Medlemsstaterne kan tillade, at regulerende myndigheder eller andre kompetente myndigheder klassificerer et system, som distribuerer elektricitet inden for et geografisk afgrænset industrielt, kommercielt eller delt serviceområde, og som med forbehold af stk. 4, ikke forsyner husholdningskunder, som et lukket distributionssystem, såfremt:
 - a) driften eller produktionsprocessen for brugerne af dette system er integreret som følge af særlige tekniske eller sikkerhedsmæssige hensyn, og
 - b) systemet primært distribuerer elektricitet til systemets ejer eller operatør eller deres tilknyttede virksomheder.

2. Lukkede distributionssystemer anses som distributionssystemer med henblik på dette direktiv. Medlemsstaterne kan fastsætte, at regulerende myndigheder skal undtage operatøren af et lukket distributionssystem fra:
 - a) forpligtelserne i artikel 31, stk. 7, om at anvende gennemsigtige, ikkeforskelsbehandlende markedsbaserede metoder ved anskaffelse af den energi, de anvender til at dække energitab og ikkefrekvensrelaterede systembærende ydelser i deres system

- b) forpligtelsen i artikel 6, stk. 1, om at tarifferne eller de metoder, de er beregnet efter, skal godkendes i overensstemmelse med artikel 59, stk. 1, forud for deres ikrafttræden
 - c) forpligtelsen i artikel 32, stk. 1, om at anskaffe fleksibilitetsydelse og i artikel 32, stk. 3, om at udvikle operatørens systemer på grundlag af netudviklingsplaner
 - d) forpligtelsen i artikel 33, stk. 2, om ikke at eje, udvikle, forvalte eller drive ladestander til elektriske køretøjer, og
 - e) forpligtelsen i artikel 36, stk. 1, om ikke at eje, udvikle, forvalte eller drive energilageranlæg.
3. Gives en undtagelse efter stk. 2, gennemgås og godkendes de anvendte tariffer eller de metoder, de er beregnet efter, i overensstemmelse med artikel 59, stk. 1, efter anmodning fra en bruger af det lukkede distributionssystem.
4. Hvis et lille antal husstande, der er beskæftiget hos eller har en lignende tilknytning til distributionssystemets ejer, og som befinder sig inden for det område, som det lukkede distributionssystem leverer til, tilfældigt bruger systemet, er dette ikke til hinder for, at der gives en undtagelse efter stk. 2.

Artikel 39

Operatøren for et kombineret system

Artikel 35, stk. 1, er ikke til hinder for driften af en kombineret transmissions- og distributionssystemoperatør, forudsat at operatøren opfylder artikel 43, stk. 1, artikel 44 og 45 eller kapitel VI, afdeling 3, eller at operatøren er omfattet af artikel 66, stk. 3.

Kapitel V

Generelle bestemmelser for transmissionssystemoperatører

Artikel 40

Transmissionssystemoperatørernes opgaver

1. Hver transmissionssystemoperatør er ansvarlig for:
 - a) at sikre, at systemet til stadighed kan imødekomme rimelige krav om transmission af elektricitet, og på almindelige økonomiske vilkår drive, vedligeholde og udbygge sikre, pålidelige og effektive transmissionssystemer under behørig hensyntagen til miljøet, i tæt samarbejde med transmissionssystemoperatører og distributionssystemoperatører i nabolande

- b) at sikre passende måder at opfylde sine forpligtelser på
- c) at bidrage til forsyningssikkerheden ved en passende transmissionskapacitet og et pålideligt system
- d) at styre elektricitetsstrømmene i systemet under hensyn til udvekslingerne med andre sammenkoblede systemer. Med henblik herpå skal transmissionssystemoperatøren sikre et sikkert, pålideligt og effektivt elektricitetssystem og i den forbindelse sørge for, at de nødvendige systemydelse, herunder dem, som skyldes fleksibelt elforbrug og energilageranlæg, er til rådighed, for så vidt dette kan ske uafhængigt af andre transmissionssystemer, som systemet er sammenkoblet med
- e) at give operatørerne for eventuelle andre systemer, som hans system er sammenkoblet med, de oplysninger, som er nødvendige for en sikker og effektiv drift af det sammenkoblede system og for samordnet udbygning og interoperabilitet
- f) ikke at forskelsbehandle systembrugere eller kategorier af systembrugere og navnlig ikke at begunstige tilknyttede selskaber
- g) at forsyne systembrugerne med de oplysninger, de behøver for at få effektiv systemadgang

- h) at inddrive overbelastningsafgifter og betalinger inden for rammerne af mekanismen for kompensation mellem transmissionssystemoperatørerne i overensstemmelse med artikel 49 i forordning (EU) 2019/...⁺, at indrømme og forvalte tredjepartsadgang og at give begrundede redegørelser, når sådan adgang nægtes, hvilket overvåges af de regulerende myndigheder. Transmissionssystemoperatører fremmer først og fremmest markedsintegration under udførelsen af deres opgaver i henhold til nærværende artikel
- i) at anskaffe systemydelser med henblik på at sikre driftssikkerhed
- j) at vedtage en ramme for samarbejde og koordination mellem regionale koordinationscentre
- k) at deltage i etableringen af den europæiske og den nationale ressourcetilstrækkelighedsvurdering i henhold til kapitel IV i forordning (EU) 2019/...⁺
- l) at digitalisere transmissionssystemer
- m) dataforvaltning, herunder udviklingen af dataforvaltningssystemer, cybersikkerhed og databeskyttelse med forbehold af de gældende regler, og uden at dette berører andre myndigheders kompetencer.

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

2. Medlemsstaterne kan bestemme, at et eller flere af de ansvarsområder, der er anført i denne artikels stk. 1, overdrages til en anden transmissionssystemoperatør end den, der ejer transmissionssystemet, og som ansvarsområderne ellers ville påhvile. Den transmissionssystemoperatør, der får overdraget opgaverne, skal være certificeret efter modellen ejerskabsmæssigt adskilt, uafhængig systemoperatør eller uafhængig transmissionssystemoperatør samt opfylde de i artikel 43 fastsatte krav, men behøver ikke at eje det transmissionssystem, som den er ansvarlig for.

Den transmissionssystemoperatør, der ejer transmissionssystemet, skal opfylde de i kapitel VI fastsatte krav samt være certificeret i overensstemmelse med artikel 43. Dette berører ikke muligheden for, at transmissionsoperatører, der er certificeret efter modellen ejerskabsmæssigt adskilt, uafhængige systemoperatører eller uafhængige transmissionssystemoperatører på eget initiativ og under deres tilsyn delegerer visse opgaver til andre transmissionssystemoperatører, der er certificeret efter modellen ejerskabsmæssigt adskilt, uafhængige systemoperatører eller uafhængige transmissionssystemoperatører, hvis denne delegation af opgaver ikke bringer den delegerende transmissionssystemoperatørs reelle og uafhængige beslutningskompetence i fare.

3. Ved udførelsen af de i stk.1 omhandlede opgaver tager transmissionssystemoperatøren hensyn til de regionale koordinationscentres anbefalinger.

4. Ved udførelsen af den i stk. 1, litra i), omhandlede opgave anskaffer transmissionssystemoperatører balanceydelser i overensstemmelse med følgende:
- a) gennemsigtige, ikkeforskelsbehandlende og markedsbaserede procedurer
 - b) effektiv deltagelse af alle kvalificerede elektricitetsvirksomheder og markedsdeltagere, herunder markedsdeltagere, der tilbyder energi fra vedvarende energikilder, markedsdeltagere, der deltager i fleksibelt elforbrug, operatører af energilageranlæg og markedsdeltagere, der er aktive inden for aggregering.

Med henblik på første afsnit, litra b), fastsætter de regulerende myndigheder og transmissionssystemoperatører i tæt samarbejde med alle markedsdeltagere tekniske krav for deltagelse på disse markeder på grundlag af disse markeders tekniske karakteristika.

5. Stk. 4 finder anvendelse på transmissionssystemoperatørers levering af ikkefrekvensrelaterede systembærende ydelser, medmindre den regulerende myndighed har vurderet, at markedsbaseret levering af ikkefrekvensrelaterede systembærende ydelser ikke er omkostningseffektiv og har indrømmet en fritagelse. Regelsættet skal navnlig sikre, at transmissionssystemoperatører kan anskaffe sådanne ydelser fra leverandører af fleksibelt elforbrug eller energilagring, og skal fremme iværksættelse af energieffektivitetsforanstaltninger, når sådanne ydelser på omkostningseffektiv vis formindsker behovet for at opgradere eller erstatte elektricitetskapacitet og støtter en effektiv og sikker drift af transmissionssystemet.

6. Med forbehold af den regulerende myndigheds godkendelse fastsætter transmissionssystemoperatører, eller den regulerende myndighed selv, i en transparent og åben proces, der omfatter alle relevante systembrugere og distributionssystemoperatører, specifikationerne for de ikkefrekvensrelaterede systembærende ydelser, der anskaffes, og, hvor det er relevant, standardiserede markedsprodukter for sådanne ydelser, som minimum på nationalt plan. Specifikationerne skal sikre en effektiv og ikkeforskelsbehandlende deltagelse af alle markedsdeltagere, herunder markedsdeltagere, der tilbyder energi fra vedvarende energikilder, markedsdeltagere, der deltager i fleksibelt elforbrug, operatører af energilageranlæg og markedsdeltagere, der er aktive inden for aggregering. Transmissionssystemoperatørerne udveksler alle de nødvendige oplysninger og koordinerer med distributionssystemoperatørerne for at sikre en optimal udnyttelse af ressourcer, garantere sikker og effektiv drift af systemet og fremme markedsudvikling. Transmissionssystemoperatører skal i tilstrækkelig grad godtgøres for anskaffelsen af disse ydelser for som minimum at kunne dække de rimelige, dermed forbundne omkostninger, herunder udgifter til den nødvendige informations- og kommunikationsteknologi og udgifter til den nødvendige infrastruktur.

7. Forpligtelsen til at anskaffe ikkefrekvensrelaterede systembærende ydelser som omhandlet i stk. 5 finder ikke anvendelse på fuldt integrerede netkomponenter.
8. Medlemsstaterne eller deres udpegede kompetente myndigheder kan tillade, at transmissionssystemoperatører udfører andre aktiviteter end dem, der er fastsat i dette direktiv og i forordning (EU) 2019/...⁺, hvis sådanne aktiviteter er nødvendige, for at transmissionssystemoperatørerne kan opfylde deres forpligtelser i henhold til dette direktiv eller forordning (EU) 2019/...⁺, forudsat at den regulerende myndighed har vurderet nødvendigheden af en sådan fritagelse. Dette stykke berører ikke transmissionssystemoperatørernes ret til at eje, udvikle, forvalte eller drive andre net end elektricitetsnet, hvis medlemsstaten eller den udpegede kompetente myndighed har tilladt en sådan ret.

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

Artikel 41

Transmissionssystemoperatørers og transmissionssystemejerers tavshedspligt samt gennemsigtighedskrav

1. Med forbehold af artikel 55 eller andet retligt krav om at videregive oplysninger har den enkelte transmissionssystemoperatør og den enkelte transmissionssystemejer tavshedspligt om forretningsmæssigt følsomme oplysninger, som de modtager i forbindelse med udøvelsen af deres aktiviteter, og skal forhindre, at oplysninger om egne aktiviteter, som kan være forretningsmæssigt fordelagtige, bliver videregivet på en forskelsbehandlende måde. Navnlig må der ikke videregives forretningsmæssigt følsomme oplysninger til de øvrige dele af virksomheden, medmindre sådan videregivelse er nødvendigt for gennemførelsen af en forretningstransaktion. For at sikre fuld overholdelse af reglerne om informationsadskillelse sikrer medlemsstaterne, at transmissionssystemejereren og den resterende del af virksomheden ikke anvender fælles tjenester, som f.eks. fælles juridiske tjenester, bortset fra rent administrative eller IT-tekniske funktioner.
2. Transmissionssystemoperatøren må ikke i forbindelse med tilknyttede virksomheders køb og salg af elektricitet misbruge forretningsmæssigt følsomme oplysninger, som er modtaget fra tredjepart i forbindelse med tildeling af eller forhandling om adgang til systemet.

3. Oplysninger, der er nødvendige for den effektive konkurrence og et velfungerende marked, offentliggøres. Denne forpligtelse berører ikke sikring af fortroligheden af forretningsmæssigt følsomme oplysninger.

Artikel 42

*Beslutningsbeføjelse vedrørende tilslutning af nye produktionsanlæg
og energilageranlæg til transmissionssystemet*

1. Transmissionssystemoperatører fastlægger og offentliggør gennemsigtige og effektive procedurer for ikkeforskelsbehandlende tilslutning af nye produktionsanlæg og energilageranlæg til transmissionssystemet. Disse procedurer skal godkendes af de regulerende myndigheder.
2. Transmissionssystemoperatører har ikke ret til at nægte tilslutning af et nyt produktionsanlæg eller energilageranlæg på grund af mulige fremtidige begrænsninger af den disponible netkapacitet, f.eks. overbelastning i perifere dele af transmissionssystemet. Transmissionssystemoperatøren skal stille de nødvendige oplysninger til rådighed.

Første afsnit berører ikke transmissionssystemoperatørers mulighed for at begrænse den garanterede tilkoblingskapacitet eller tilbyde tilslutninger med forbehold af driftsmæssige begrænsninger med henblik på at sikre omkostningseffektivitet med hensyn til nye produktionsanlæg eller energilageranlæg, forudsat at sådanne begrænsninger er blevet godkendt af den regulerende myndighed. Den regulerende myndighed sikrer, at alle begrænsninger af den garanterede tilslutningskapacitet eller driftsmæssige begrænsninger indføres på grundlag af gennemsigtige og ikkeforskelsbehandlende procedurer og ikke skaber uberettigede hindringer for adgang til markedet. Hvis et produktionsanlæg eller energilageranlæg afholder de omkostninger, der er forbundet med at sikre ubegrænset tilslutning, finder ingen begrænsning anvendelse.

3. Transmissionssystemoperatøren har ikke ret til at nægte et nyt tilslutningspunkt med den begrundelse, at det ville indebære øgede omkostninger som følge af den nødvendige kapacitetsudvidelse af dele af systemet i tilslutningspunktets umiddelbare nærhed.

Kapitel VI

Adskillelse af transmissionssystemoperatører

AFDELING 1

EJERSKABSMÆSSIG ADSKILLELSE

Artikel 43

Ejerskabsmæssig adskillelse af transmissionssystemer og transmissionssystemoperatører

1. Medlemsstaterne sikrer, at
 - a) hver virksomhed, der ejer et transmissionssystem, optræder som transmissionssystemoperatør
 - b) den eller de samme personer har ikke ret til:
 - i) direkte eller indirekte at udøve kontrol over en virksomhed, der varetager produktions- eller leveringsopgaver, og samtidig direkte eller indirekte at udøve kontrol over eller udøve rettigheder over en transmissionssystemoperatør eller et transmissionssystem, eller

- ii) direkte eller indirekte at udøve kontrol over en transmissionssystemoperatør eller et transmissionssystem og samtidig direkte eller indirekte at udøve kontrol over eller udøve rettigheder over en virksomhed, der varetager produktions- eller leveringsopgaver
- c) den eller de samme personer har ikke ret til at udpege medlemmer til tilsynsorganet, bestyrelsen eller andre organer, der repræsenterer virksomheden juridisk, for en transmissionssystemoperatør eller et transmissionssystem, og samtidig direkte eller indirekte at udøve kontrol over eller udøve rettigheder over en virksomhed, der varetager produktions- eller leveringsopgaver, og
- d) den samme person har ikke ret til at være medlem af tilsynsorganet, bestyrelsen eller andre organer, der repræsenterer virksomheden juridisk, for både en virksomhed, der varetager produktions- eller leveringsopgaver, og en transmissionssystemoperatør eller et transmissionssystem.

2. De rettigheder, der henvises til i stk. 1, litra b) og c), omfatter bl.a.:

- a) beføjelsen til at udøve stemmerettigheder
- b) beføjelsen til at udpege medlemmer til tilsynsorganet, bestyrelsen eller andre organer, der repræsenterer selskabet juridisk, eller
- c) besiddelsen af aktiemajoriteten.

3. Med henblik på stk. 1, litra b), omfatter udtrykket "virksomhed, der varetager produktions- eller leveringsopgaver" det tilsvarende udtryk i direktiv 2009/73/EF, og udtrykkene "transmissionssystemoperatør" og "transmissionssystem" omfatter de tilsvarende udtryk i nævnte direktiv.
4. Forpligtelsen i stk. 1, litra a), anses for opfyldt, hvis to eller flere virksomheder, der ejer transmissionssystemer, har oprettet et joint venture, der fungerer som transmissionssystemoperatør i to eller flere medlemsstater for de pågældende transmissionssystemer. Ingen anden virksomhed kan være en del af dette joint venture, medmindre den er blevet godkendt som uafhængig systemoperatør i henhold til artikel 44 eller som uafhængig transmissionsoperatør med henblik på afdeling 3.
5. Hvis den person, der er omhandlet i stk. 1, litra b), c) og d), er identisk med medlemsstaten eller et andet offentligt organ, anses to separate offentlige organer, der udøver kontrol over på den ene side en transmissionssystemoperatør eller et transmissionssystem og på den anden side over en virksomhed, der varetager produktions- eller leveringsopgaver, i forbindelse med gennemførelsen af denne artikel ikke for at være den eller de samme personer.

6. Medlemsstaterne sikrer, at hverken forretningsmæssigt følsomme oplysninger, jf. artikel 41, som en transmissionssystemoperatør, der har været en del af en vertikalt integreret virksomhed, ligger inde med, eller en sådan transmissionssystemoperatørs personale, overføres til virksomheder, der varetager produktions- eller leveringsopgaver.
7. Hvis transmissionssystemet den 3. september 2009 tilhører en vertikalt integreret virksomhed, kan en medlemsstat bestemme ikke at anvende stk. 1.

I så tilfælde skal den pågældende medlemsstat:

- a) enten udpege en uafhængig systemoperatør i henhold til artikel 44 eller
 - b) overholde afdeling 3.
8. Hvis transmissionssystemet den 3. september 2009 tilhører en vertikalt integreret virksomhed, og der er indført ordninger, der sikrer transmissionssystemoperatørens uafhængighed mere effektivt end afdeling 3, kan en medlemsstat bestemme ikke at anvende stk. 1.

9. Før en virksomhed godkendes og udpeges som transmissionssystemoperatør i henhold til denne artikels stk. 8, skal den certificeres efter procedurerne i dette direktivs artikel 52, stk. 4, 5 og 6, og i artikel 51 i forordning (EU) 2019/...⁺, hvorefter Kommissionen skal kontrollere, at de indførte ordninger klart sikrer transmissionssystemoperatørens uafhængighed mere effektivt end dette kapitels afdeling 3.
10. Vertikalt integrerede virksomheder, der ejer et transmissionssystem, må under ingen omstændigheder hindres i at tage skridt til at opfylde stk. 1.
11. Virksomheder, der varetager produktions- eller leveringsopgaver, må under ingen omstændigheder direkte eller indirekte kunne overtage kontrollen med eller udøve rettigheder over adskilte transmissionssystemoperatører i medlemsstater, der anvender stk. 1.

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

AFDELING 2

UAFHÆNGIGE SYSTEMOPERATØRER

Artikel 44

Uafhængige systemoperatører

1. Hvis transmissionssystemet den 3. september 2009 tilhører en vertikalt integreret virksomhed, kan medlemsstaterne bestemme ikke at anvende artikel 43, stk. 1, og udpege en uafhængig systemoperatør efter forslag fra ejeren af transmissionssystemet. Denne udpegning skal godkendes af Kommissionen.
2. Medlemsstaterne kan godkende og udpege en uafhængig systemoperatør, forudsat at:
 - a) ansøgeren om operatørstatus har påvist, at han overholder kravene fastsat i artikel 43, stk. 1, litra b), c) og d)
 - b) ansøgeren om operatørstatus har påvist, at han råder over de nødvendige finansielle, tekniske, fysiske og menneskelige ressourcer til at varetage opgaverne i artikel 40
 - c) ansøgeren om operatørstatus har forpligtet sig til at overholde en tiårig netudviklingsplan, som den regulerende myndighed overvåger

- d) transmissionssystemejeren har påvist sin evne til at opfylde sine forpligtelser efter stk. 5. Med henblik herpå forelægger denne alle udkast til kontraktlige ordninger med den ansøgende operatør og enhver anden relevant enhed, og
 - e) ansøgeren om operatørstatus har påvist sin evne til at opfylde sine forpligtelser i henhold til forordning (EU) 2019/...⁺, herunder til at samarbejde med transmissionssystemoperatører på europæisk og regionalt plan.
3. Virksomheder, som den nationale regulerende myndighed har certificeret, fordi de opfylder kravene i artikel 53 og nærværende artikels stk. 2, godkendes og udpeges af medlemsstaterne som uafhængige systemoperatører. Certificeringsproceduren i enten dette direktivs artikel 52 og artikel 51 i forordning (EU) 2019/...⁺ eller i dette direktivs artikel 53 finder anvendelse.

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

4. Hver uafhængig systemoperatør er ansvarlig for indrømmelse og forvaltning af tredjepartsadgang, herunder inddrivelse af gebyrer for netadgang, overbelastningsgebyrer og betalinger inden for rammerne af mekanismen for kompensation mellem transmissionssystemoperatørerne i overensstemmelse med artikel 49 i forordning (EU) 2019/...⁺, samt for drift, vedligeholdelse og udbygning af transmissionssystemet og for gennem investeringsplanlægning at sikre, at systemet kan opfylde en rimelig efterspørgsel på lang sigt. Under udbygningen af transmissionssystemet er den uafhængige systemoperatør ansvarlig for planlægning (herunder godkendelsesproceduren), anlæggelse og ibrugtagning af det nye infrastruktur anlæg. Under udførelsen af denne opgave optræder den uafhængige systemoperatør som transmissionssystemoperatør i overensstemmelse med denne afdeling. Transmissionssystemejereren må ikke stå som ansvarlig for indrømmelse og forvaltning af tredjepartsadgang og heller ikke for investeringsplanlægning.
5. Når der er udpeget en uafhængig systemoperatør, skal transmissionssystemejereren:
- a) bistå og samarbejde på alle relevante måder med den uafhængige systemoperatør om udførelsen af dennes opgaver og herunder navnlig stille alle relevante oplysninger til rådighed

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

- b) finansiere de investeringer, som den uafhængige systemoperatør har truffet afgørelse om, og som er godkendt af den regulerende myndighed, eller samtykke i, at de finansieres af eventuelle interesserede parter, herunder den uafhængige systemoperatør. De relevante finansieringsordninger skal forelægges den regulerende myndighed til godkendelse. Inden denne godkendelse rådfører den regulerende myndighed sig med transmissionssystemejeren og med andre interesserede parter
 - c) tilvejebringe midler til dækning af erstatningsansvar i forbindelse med netaktiverne, bortset fra det ansvar, der vedrører den uafhængige systemoperatørs opgaver, og
 - d) tilvejebringe garantier, som letter finansieringen af eventuelle udvidelser af nettet, dog ikke af investeringer, hvor han i medfør af litra b) har givet sit samtykke til, at de finansieres af en interesseret part, herunder den uafhængige systemoperatør.
6. Den relevante nationale konkurrencemyndighed tildeles alle relevante beføjelser til i tæt samarbejde med den regulerende myndighed at føre effektivt tilsyn med, at transmissionssystemejeren opfylder sine forpligtelser efter stk. 5.

Artikel 45

Udskillelse af transmissionssystemejere

1. I tilfælde, hvor der er udpeget en uafhængig systemoperatør, skal en transmissionssystemejer, der er en del af en vertikalt integreret virksomhed, i det mindste være uafhængig, hvad angår retlig form, organisation og beslutningstagning, af andre aktiviteter, der ikke vedrører transmission.
2. For at sikre transmissionssystemejerens uafhængighed, jf. stk. 1, gælder følgende minimumskriterier:
 - a) personer, som har ansvaret for ledelsen af transmissionssystemejerens, må ikke indgå i virksomhedsstrukturer inden for den integrerede elektricitetsvirksomhed, der direkte eller indirekte har ansvaret for den daglige drift af produktion, distribution og elektricitetslevering
 - b) der skal træffes passende foranstaltninger for at sikre, at de erhvervsmæssige interesser, som de ansvarlige for ledelsen af transmissionssystemejerens måtte have, tages i betragtning på en sådan måde, at de kan handle uafhængigt, og

- c) transmissionssystemejeren skal opstille et overvågningsprogram, der beskriver de foranstaltninger, der er truffet for at sikre, at forskelsbehandlende adfærd er udelukket, samt sikre, at dets overholdelse kontrolleres på passende måde. Overvågningsprogrammet skal fastlægge de ansattes specifikke forpligtelser for at opfylde disse mål. En årsrapport med en beskrivelse af de truffede foranstaltninger forelægges af den person eller det organ, der over for den regulerende myndighed er ansvarlig for at kontrollere overvågningsprogrammet, og denne årsrapport offentliggøres.

AFDELING 3

UAFHÆNGIGE TRANSMISSIONSOPERATØRER

Artikel 46

Aktiver, udstyr, personale og identitet

1. Transmissionssystemoperatører skal være udstyret med alle de menneskelige, tekniske, fysiske og finansielle ressourcer, der er nødvendige, for at de kan opfylde deres forpligtelser i henhold til dette direktiv og varetage elektricitetstransmissionsaktiviteten, navnlig:
 - a) de aktiver, der er nødvendige for elektricitetstransmissionsaktiviteten, herunder transmissionssystemet, skal være ejet af transmissionssystemoperatøren

- b) det personale, der er nødvendigt for elektricitetstransmissionsaktiviteten, herunder udførelse af alle virksomhedens opgaver, skal være ansat af transmissionssystemoperatøren
- c) leasing af personale og levering af ydelser til og fra andre dele af den vertikalt integrerede virksomhed er forbudt. Transmissionssystemoperatøren kan dog levere ydelser til den vertikalt integrerede virksomhed, forudsat at:
 - i) levering af disse ydelser ikke forskelsbehandler systembrugerne, er tilgængelig for alle systembrugere på samme vilkår og betingelser og ikke begrænser, forvrider eller hindrer konkurrence i produktions- eller leveringsleddet, og
 - ii) vilkår og betingelser for levering af disse ydelser er godkendt af den regulerende myndighed
- d) med forbehold af tilsynsorganets afgørelser i henhold til artikel 49, skal tilstrækkelige finansielle midler til fremtidige investeringsprojekter eller til udskiftning af eksisterende aktiver stilles til rådighed for transmissionssystemoperatøren rettidigt af den vertikalt integrerede virksomhed efter passende anmodning fra transmissionssystemoperatøren.

2. Elektricitetstransmissionsaktiviteten omfatter mindst følgende opgaver ud over de i artikel 40 anførte:
- a) repræsentation af transmissionssystemoperatøren og kontakter til tredjeparter og de regulerende myndigheder
 - b) repræsentation af transmissionssystemoperatøren inden for det ENTSO for elektricitet
 - c) indrømmelse og forvaltning af tredjepartsadgang uden at forskelsbehandle systembrugere eller kategorier af systembrugere
 - d) opkrævning af alle afgifter i forbindelse med transmissionssystemet, herunder adgangsgebyrer, energitabsgebyrer og gebyrer for systemydelser
 - e) drift, vedligeholdelse og udvikling af et sikkert, effektivt og økonomisk transmissionssystem
 - f) investeringsplanlægning, der sikrer systemets evne til at dække en rimelig efterspørgsel og garantere forsyningsikkerheden på lang sigt

- g) oprettelse af relevante joint ventures, herunder med en eller flere transmissionssystemoperatører, elektricitetsbørser og andre relevante aktører, med det formål at udvikle skabelsen af regionale markeder eller at lette liberaliseringsprocessen, og
 - h) alle selskabsydelse, herunder juridiske tjenester, regnskabsføring og IT-tjenester.
3. Transmissionssystemoperatører skal være organiseret i en retlig form som omhandlet i bilag I til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2017/1132¹.
 4. Transmissionssystemoperatøren må ikke i sin selskabsidentitet, kommunikation, brandingstrategier og sine forretningslokaler skabe uklarhed om den særskilte identitet inden for den vertikalt integrerede virksomhed eller dele deraf.
 5. Transmissionssystemoperatøren må ikke dele IT-systemer eller -udstyr, fysiske rammer eller sikkerhedsadgangssystemer med nogen del af den vertikalt integrerede virksomhed og må ikke anvende samme rådgivere eller eksterne kontrahenter for IT-systemer eller -udstyr og sikkerhedsadgangssystemer.
 6. Transmissionssystemoperatørernes regnskaber skal revideres af en anden revisor end den, der reviderer den vertikalt integrerede virksomhed eller dele deraf.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2017/1132 af 14. juni 2017 om visse aspekter af selskabsretten (EUT L 169 af 30.6.2017, s. 46).

Artikel 47

Transmissionssystemoperatørens uafhængighed

1. Med forbehold af tilsynsorganets afgørelser i henhold til artikel 49 skal transmissionssystemoperatører have:
 - a) reel beslutningskompetence uafhængigt af den vertikalt integrerede virksomhed for så vidt angår de aktiver, der er nødvendige for at drive, vedligeholde eller udvikle transmissionssystemet, og
 - b) beføjelse til at rejse kapital på kapitalmarkedet, især ved låntagning og kapitalforøgelse.
2. Transmissionssystemoperatøren skal til enhver tid handle på en sådan måde, at det sikres, at operatøren har de nødvendige ressourcer til at udføre transmissionsaktiviteten korrekt og effektivt samt udvikle og opretholde et effektivt, sikkert og økonomisk transmissionssystem.
3. Dattervirksomheder af den vertikalt integrerede virksomhed, som varetager produktions- eller leveringsfunktioner, må ikke have direkte eller indirekte kapitalinteresser i transmissionssystemoperatører. Transmissionssystemoperatøren må hverken direkte eller indirekte have kapitalinteresser i nogen dattervirksomhed til den vertikalt integrerede virksomhed, der varetager produktions- eller leveringsopgaver, eller modtage udbytte eller andre finansielle fordele fra denne dattervirksomhed.

4. Transmissionssystemoperatørers overordnede ledelsesstruktur og selskabsvedtægter skal sikre transmissionssystemoperatørers faktiske uafhængighed i overensstemmelse med denne afdeling. Den vertikalt integrerede virksomhed må ikke direkte eller indirekte bestemme transmissionssystemoperatørers konkurrencemæssige adfærd i relation til deres daglige aktiviteter og forvaltning af nettet eller i relation til de aktiviteter, der er nødvendige for udarbejdelsen af den tiårige netudviklingsplan i henhold til artikel 51.
5. I forbindelse med udførelsen af deres opgaver i henhold til dette direktivs artikel 40 og artikel 46, stk. 2, og ved overholdelsen af de i artikel 16, 18, 19 og 50 i forordning (EU) 2019/...⁺ fastsatte forpligtelser må transmissionssystemoperatørerne ikke forskelsbehandle forskellige personer eller enheder og ikke begrænse, forvride eller hindre konkurrence i produktions- eller leveringsledet.
6. Eventuelle kommercielle og finansielle forbindelser mellem den vertikalt integrerede virksomhed og transmissionssystemoperatøren, herunder lån fra transmissionssystemoperatøren til den vertikalt integrerede virksomhed, skal være i overensstemmelse med markedsvilkårene. Transmissionssystemoperatøren skal opbevare udførlig dokumentation for sådanne kommercielle og finansielle forbindelser og på anmodning stille dem til rådighed for den regulerende myndighed.
7. Transmissionssystemoperatøren skal forelægge alle kommercielle og finansielle aftaler med den vertikalt integrerede virksomhed for den regulerende myndighed til godkendelse.

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

8. Transmissionssystemoperatøren skal underrette den regulerende myndighed om de finansielle midler, jf. artikel 46, stk. 1, litra d), der er til rådighed til fremtidige investeringsprojekter og/eller til udskiftning af eksisterende aktiver.
9. Den vertikalt integrerede virksomhed skal afstå fra enhver handling, der hindrer transmissionssystemoperatøren i at opfylde sine forpligtelser i henhold til dette kapitel eller er til skade for opfyldelsen, og må ikke kræve, at transmissionssystemoperatøren skal anmode den vertikalt integrerede virksomhed om tilladelse i forbindelse med opfyldelsen af disse forpligtelser.
10. En virksomhed, som af den regulerende myndighed er certificeret i overensstemmelse med kravene i dette kapitel, skal godkendes og udpeges som transmissionssystemoperatør af den berørte medlemsstat. Certificeringsproceduren i enten dette direktivs artikel 52 og artikel 51 i forordning (EU) 2019/...⁺ eller i dette direktivs artikel 53 finder anvendelse.

Artikel 48

Transmissionssystemoperatørens personales og ledelses uafhængighed

1. Afgørelser vedrørende udnævnelse og fornyelse, arbejdsvilkår, herunder aflønning, og tjenesteperiodens ophør for de personer, der har ansvaret for transmissionssystemoperatørens ledelse, og/eller medlemmerne af dennes administrative organer, træffes af transmissionssystemoperatørens tilsynsorgan, der udnævnes i henhold til artikel 49.

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

2. Fastlæggelsen af og vilkårene for perioden, varigheden og ophøret af tjenesten for de personer, der af tilsynsorganet er udpeget til udnævnelse eller fornyelse som personer, der har ansvaret for transmissionssystemoperatørens overordnede ledelse, og/eller som medlemmer af dennes administrative organer, og årsagerne til enhver foreslået afgørelse om denne tjenesteperiodes ophør skal meddeles den regulerende myndighed. Disse vilkår og de i stk. 1 omhandlede afgørelser bliver kun bindende, hvis den regulerende myndighed ikke har gjort indsigelse inden for tre uger efter meddelelsen.

Den regulerende myndighed kan gøre indsigelse imod de i stk. 1 omhandlede afgørelser når:

- a) der opstår tvivl om den professionelle uafhængighed af en udpeget person, der har ansvaret for ledelsen, og/eller er medlem af de administrative organer, eller
 - b) i tilfælde af en tjenesteperiodes førtidige ophør, der er tvivl om et sådant førtidigt ophørs berettigelse.
3. De personer, der har ansvaret for transmissionssystemoperatørens ledelse, og/eller medlemmerne af dennes administrative organer, der er omfattet af dette stk., må ikke direkte eller indirekte have haft nogen stilling eller noget ansvar, nogen interesse eller noget forretningsforhold med den vertikalt integrerede virksomhed eller dele af denne eller med dens kontrollerende aktionærer ud over transmissionssystemoperatøren i en periode på tre år før deres udnævnelse.

4. De personer, der har ansvaret for transmissionssystemoperatørens ledelse, og/eller medlemmerne af dennes administrative organer og dennes ansatte må ikke direkte eller indirekte have nogen anden stilling eller noget ansvar, nogen interesse eller noget forretningsforhold med en anden del af den vertikalt integrerede virksomhed eller med de kontrollerende aktionærer.
5. De personer, der har ansvaret for transmissionssystemoperatørens ledelse, og/eller medlemmerne af dennes administrative organer og dennes ansatte må ikke direkte eller indirekte have nogen interesse i eller modtage nogen finansielle fordele fra nogen del af den vertikalt integrerede virksomhed ud over transmissionssystemoperatøren. Deres aflønning må ikke afhænge af andre af den vertikalt integrerede virksomheds aktiviteter eller resultater end transmissionssystemoperatørens.
6. Der garanteres en effektiv klageadgang til den regulerende myndighed for alle klager fra de personer, der har ansvaret for transmissionssystemoperatørens ledelse, og/eller medlemmerne af dennes administrative organer over deres tjenesteperiodes førtidige ophør.
7. Efter ophøret af tjenesteperioden hos transmissionssystemoperatøren må de personer, der har ansvaret for dennes ledelse, og/eller medlemmerne af dennes administrative organer ikke have nogen stilling eller noget ansvar, nogen interesse eller noget forretningsforhold med nogen anden del af den vertikalt integrerede virksomhed end transmissionssystemoperatøren eller med de kontrollerende aktionærer i en periode på mindst fire år.

8. Stk. 3 finder anvendelse på flertallet af de personer, der har ansvaret for transmissionssystemoperatørens ledelse, og/eller medlemmerne af dennes administrative organer.

De personer, der har ansvaret for transmissionssystemoperatørens ledelse, og/eller er medlemmer af dennes administrative organer, som ikke er omfattet af bestemmelserne i stk. 3, må ikke have udført forvaltning eller udøvet anden relevant aktivitet i den vertikalt integrerede virksomhed i en periode på mindst seks måneder før deres udnævnelse.

Dette stykkes første afsnit og stk. 4-7 finder anvendelse på alle de personer, der indgår i den overordnede ledelse, og de personer, der refererer direkte til dem i spørgsmål, der vedrører nettets drift, vedligeholdelse eller udvikling.

Artikel 49

Tilsynsorgan

1. Transmissionssystemoperatøren skal have et tilsynsorgan, som har ansvaret for at træffe afgørelser, som kan have en betydelig virkning på værdien af aktionærernes aktiver i transmissionssystemoperatøren, navnlig afgørelser vedrørende godkendelse af de årlige og mere langsigtede finansieringsplaner, transmissionssystemoperatørens gælds niveau og størrelsen af det udbytte, der udbetales til aktionærerne. De afgørelser, der hører under tilsynsorganet, omfatter ikke afgørelser i tilknytning til transmissionssystemoperatørens daglige virksomhed og forvaltningen af nettet og den virksomhed, der er nødvendig for udarbejdelsen af den tiårige netudviklingsplan i medfør af artikel 51.

2. Tilsynsorganet skal bestå af medlemmer, der repræsenterer den vertikalt integrerede virksomhed, medlemmer, der repræsenterer tredjepartsaktionærer, og, hvor relevant national ret fastsætter bestemmelse herom, medlemmer, der repræsenterer andre interesserede parter, f.eks. transmissionssystemoperatørens ansatte.
3. Artikel 48, stk. 2, første afsnit, og artikel 48, stk. 3-7, anvendes på mindst halvdelen af tilsynsorganets medlemmer minus én.

Artikel 48, stk. 2, andet afsnit, litra b), anvendes på alle tilsynsorganets medlemmer.

Artikel 50

Overvågningsprogram og overvågningsansvarlig

1. Medlemsstaterne sikrer, at transmissionssystemoperatører opstiller og gennemfører et overvågningsprogram, der beskriver de foranstaltninger, der er truffet for at sikre, at forskelsbehandlende adfærd er udelukket, samt sikrer, at programmets overholdelse kontrolleres på passende måde. Overvågningsprogrammet skal fastlægge de ansattes specifikke forpligtelser for at opfylde disse mål. Det skal godkendes af den regulerende myndighed. Med forbehold af den regulerende myndigheds beføjelser kontrolleres programmets overholdelse uafhængigt af en overvågningsansvarlig.

2. Den overvågningsansvarlige udpeges af tilsynsorganet efter indhentelse af den regulerende myndigheds godkendelse. Den regulerende myndighed kan kun afvise godkendelsen af en overvågningsansvarlig på grund af manglende uafhængighed eller faglig formåen. Den overvågningsansvarlige kan være en fysisk eller en juridisk person. Artikel 48, stk. 2-8, anvendes på den overvågningsansvarlige.
3. Den overvågningsansvarlige har ansvaret for at:
 - a) føre tilsyn med gennemførelsen af overvågningsprogrammet
 - b) udarbejde en årlig rapport, der angiver de foranstaltninger, der er truffet for at gennemføre overvågningsprogrammet, og forelægge den for den regulerende myndighed
 - c) aflægge rapport til tilsynsorganet og give anbefalinger vedrørende overvågningsprogrammet og dets gennemførelse
 - d) underrette den regulerende myndighed om enhver væsentlig overtrædelse i forbindelse med gennemførelsen af overvågningsprogrammet, og
 - e) aflægge rapport til den regulerende myndighed om eventuelle kommercielle og finansielle forbindelser mellem den vertikalt integrerede virksomhed og transmissionssystemoperatøren.
4. Den overvågningsansvarlige forelægger den regulerende myndighed de foreslåede beslutninger om investeringsplanen eller om individuelle investeringer i nettet. Det skal senest finde sted, når transmissionssystemoperatørens ledelse og/eller kompetente administrative organ forelægger dem for tilsynsorganet.

5. Hvis den vertikalt integrerede virksomhed på generalforsamlingen eller ved hjælp af stemmerne fra de medlemmer af tilsynsorganet, som det har udpeget, har forhindret vedtagelse af en beslutning og derved forhindret eller forsinket investeringer, som i henhold til den tiårige netudviklingsplan skulle have været foretaget i løbet af de følgende tre år, skal den overvågningsansvarlige indberette dette til den regulerende myndighed, som derefter vil handle i overensstemmelse med artikel 51.
6. Vilkaerne for den overvågningsansvarliges mandat eller hans ansættelsesvilkår, herunder varigheden af dens mandat, skal godkendes af den regulerende myndighed. Disse vilkår skal sikre den overvågningsansvarliges uafhængighed, herunder give alle de nødvendige ressourcer til at udføre den overvågningsansvarliges opgaver. Under sit mandat må den overvågningsansvarlige ikke på anden måde, hverken direkte eller indirekte, være tilknyttet nogen del af det vertikalt integrerede selskab eller de kontrollerende aktionærer, hvis denne tilknytning er baseret på ansættelse, ansvar eller interesse.
7. Den overvågningsansvarlige skal regelmæssigt enten mundtligt eller skriftligt aflægge rapport til den regulerende myndighed og har ret til regelmæssigt enten mundtligt eller skriftligt at aflægge rapport til transmissionssystemoperatørens tilsynsorgan.

8. Den overvågningsansvarlige kan deltage i alle møder i transmissionssystemoperatørens ledelse eller administrative organer samt i tilsynsorganets og generalforsamlingens møder. Den overvågningsansvarlige skal deltage i alle møder, der behandler følgende emner:
- a) vilkår for adgang til nettet som fastsat i forordning (EU) 2019/...⁺, navnlig for så vidt angår tariffer, ydelser med tredjepartsadgang, kapacitetstildeling og håndtering af overbelastning, gennemsigtighed, systemydelser og sekundære markeder.
 - b) projekter med henblik på at drive, opretholde og udvikle transmissionsnetssystemet, herunder sammenkoblings- og tilslutningsinvesteringer
 - c) energikøb eller -salg, der er nødvendige for transmissionssystemets drift.
9. Den overvågningsansvarlige overvåger transmissionssystemoperatørens overholdelse af artikel 41.
10. Den overvågningsansvarlige skal have adgang til alle relevante data og til transmissionssystemoperatørens kontorer samt til alle informationer, der er nødvendige for udførelsen af hans opgaver.
11. Den overvågningsansvarlige skal gives adgang til transmissionssystemoperatørens kontorer uden forudgående meddelelse.

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

12. Efter den regulerende myndigheds forudgående godkendelse kan tilsynsorganet afskedige den overvågningsansvarlige. Det afskediger den overvågningsansvarlige med henvisning til manglende uafhængighed eller faglig formåen efter anmodning fra den regulerende myndighed.

Artikel 51

Netudvikling og beføjelser til at træffe investeringsbeslutninger

1. Transmissionssystemoperatørerne forelægger som minimum hvert andet år den regulerende myndighed en tiårig netudviklingsplan på grundlag af den eksisterende og skønnede fremtidige udbuds- og efterspørgselsituation efter at have hørt alle relevante interessenter. Netudviklingsplanen skal indeholde effektive foranstaltninger med henblik på at sikre systemets tilstrækkelighed og forsynings sikkerheden. Transmissionssystemoperatøren offentliggør den tiårige netudviklingsplan på sit websted.
2. Den tiårige netudviklingsplan skal navnlig:
 - a) oplyse markedsdeltagerne om den vigtigste transmissionsinfrastruktur, der er behov for at bygge eller opgradere inden for de næste ti år
 - b) indeholde alle de investeringer, der allerede er truffet beslutning om, og identificere nye investeringer, der skal foretages de tre følgende år, samt
 - c) fastsætte en tidsramme for alle investeringsprojekter.

3. Ved udarbejdelsen af den tiårige netudviklingsplan tager transmissionssystemoperatøren i fuldt omfang hensyn til potentialet ved at anvende fleksibelt elforbrug, energilageranlæg eller andre ressourcer som et alternativ til systemudvidelse såvel som det forventede forbrug, handelen med andre lande og investeringsplaner for EU-dækkende og regionale net.
4. Den regulerende myndighed hører alle faktiske eller potentielle systembrugere om den tiårige netudviklingsplan på en åben og gennemsigtig måde. Personer eller virksomheder, der hævder at være potentielle systembrugere, kan afkræves dokumentation herfor. Den regulerende myndighed offentliggør resultatet af høringsprocessen, navnlig de eventuelle behov for investeringer.
5. Den regulerende myndighed undersøger, om den tiårige netudviklingsplan dækker alle de investeringsbehov, der blev identificeret under høringsprocessen, og om den er i overensstemmelse med den ikkebindende tiårige EU-netudviklingsplan, som er omhandlet i artikel 30, stk. 1, litra b), i forordning (EU) 2019/...⁺. Hvis der opstår tvivl om overensstemmelsen med den ikkebindende tiårige EU-netudviklingsplan, hører den regulerende myndighed ACER. Den regulerende myndighed kan kræve, at transmissionssystemoperatøren ændrer sin tiårige netudviklingsplan.

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

De kompetente nationale myndigheder undersøger sammenhængen mellem den tiårige netudviklingsplan og den nationale energi- og klimaplan, der er forelagt i overensstemmelse med forordning (EU) 2018/1999.

6. Den regulerende myndighed overvåger og evaluerer gennemførelsen af den tiårige netudviklingsplan.
7. Såfremt transmissionssystemoperatøren undlader at foretage en investering, som i henhold til den tiårige netudviklingsplan skulle have været foretaget i løbet af de tre følgende år, uden at dette skyldes tvingende grunde, som operatøren ikke er herre over, sikrer medlemsstaterne, at den regulerende myndighed er forpligtet til at træffe mindst en af følgende foranstaltninger for at sikre, at den pågældende investering foretages, hvis denne investering stadig er relevant på grundlag af den seneste tiårige netudviklingsplan:
 - a) kræve, at transmissionssystemoperatøren foretager den pågældende investering
 - b) afholde en udbudsprocedure for den pågældende investering, som er åben for alle investorer, eller
 - c) tvinge transmissionssystemoperatøren til at acceptere en kapitalforhøjelse for at finansiere de nødvendige investeringer og tillade uafhængige investorer at tegne kapitalandele.

8. Har den regulerende myndighed gjort brug af sine beføjelser i henhold til stk. 7, litra b), kan den kræve, at transmissionssystemoperatøren accepterer en eller flere af følgende:

- a) finansiering foretaget af enhver tredjepart
- b) etablering foretaget af enhver tredjepart
- c) selv bygger de pågældende nye aktiver
- d) selv driver det pågældende nye aktiv.

Transmissionssystemoperatøren giver investorerne alle de oplysninger, der er nødvendige for at kunne foretage investeringen, slutter nye aktiver til transmissionsnettet og skal i det hele taget gøre sit bedste for at lette gennemførelsen af investeringsprojektet.

De relevante finansieringsordninger skal forelægges den regulerende myndighed til godkendelse.

9. Har den regulerende myndighed gjort brug af sine beføjelser i henhold til stk. 7, skal omkostningerne ved de pågældende investeringer dækkes af de relevante tarifregler.

AFDELING 4

UDPEGNING OG CERTIFICERING AF TRANSMISSIONSSYSTEMOPERATØRER

Artikel 52

Udpegning og certificering af transmissionssystemoperatører

1. Før en virksomhed godkendes og udpeges som transmissionssystemoperatør, skal den certificeres efter procedurerne i denne artikels stk. 4, 5 og 6 og i artikel 51 i forordning (EU) 2019/...⁺.
2. Virksomheder, som den nationale regulerende myndighed har certificeret efter nedenstående certificeringsprocedure, fordi de opfylder kravene i artikel 43, godkendes og udpeges af medlemsstaterne som transmissionssystemoperatører. Udpegning af transmissionssystemoperatører meddeles Kommissionen og offentliggøres i *Den Europæiske Unions Tidende*.
3. Transmissionssystemoperatører underretter den regulerende myndighed om enhver planlagt transaktion, der kan betyde, at deres overholdelse af kravene i artikel 43 må tages op til fornyet vurdering.

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

4. De regulerende myndigheder overvåger, at transmissionssystemoperatørerne til stadighed opfylder kravene i artikel 43. De indleder en certificeringsprocedure for at sikre overholdelsen:
- a) når de modtager en underretning fra transmissionssystemoperatøren i medfør af stk. 3
 - b) på eget initiativ, når de har viden om, at en planlagt ændring i rettigheder eller indflydelse over transmissionssystemejere eller transmissionssystemoperatører kan føre til overtrædelse af artikel 43, eller når de har grund til at tro, at der kan være forekommet en sådan overtrædelse, eller
 - c) efter en begrundet anmodning fra Kommissionen.
5. De regulerende myndigheder træffer afgørelse om certificering af en transmissionssystemoperatør senest fire måneder efter modtagelsen af transmissionssystemoperatørens underretning eller efter datoen for Kommissionens anmodning. Ved udløbet af denne periode anses certificeringen for udstedt. Den regulerende myndigheds udtrykkelige eller stiltiende afgørelse får først virkning, efter at proceduren i stk. 6 er afsluttet.

6. Den regulerende myndighed tilsender straks Kommissionen underretning om den udtrykkelige eller stiltiende afgørelse om certificering af en transmissionssystemoperatør sammen med alle relevante oplysninger om afgørelsen. Kommissionen handler i overensstemmelse med proceduren i artikel 51 i forordning (EU) 2019/...⁺.
7. De regulerende myndigheder og Kommissionen kan fra transmissionssystemoperatører og virksomheder, der varetager produktions- eller leveringsopgaver, udbede sig enhver oplysning, der er relevant for varetagelsen af deres opgaver i medfør af denne artikel.
8. De regulerende myndigheder og Kommissionen behandler forretningsmæssigt følsomme oplysninger fortroligt.

Artikel 53

Certificering for så vidt angår tredjelande

1. Hvis en transmissionssystemejer eller transmissionssystemoperatør, der kontrolleres af en eller flere personer fra et eller flere tredjelande, ansøger om certificering, underretter den regulerende myndighed Kommissionen.

Den regulerende myndighed giver omgående Kommissionen meddelelse om situationer, der vil medføre, at en eller flere personer fra et eller flere tredjelande erhverver kontrol over transmissionssystemet eller en transmissionssystemoperatør.

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE- CONS 9/19.

2. Transmissionssystemoperatøren giver den regulerende myndighed meddelelse om situationer, der vil medføre, at en eller flere personer fra et eller flere tredjelande erhverver kontrol over transmissionssystemet eller en transmissionssystemoperatør.
3. Den regulerende myndighed vedtager et udkast til afgørelse om certificering af en transmissionssystemoperatør senest fire måneder efter modtagelsen af transmissionssystemoperatørens underretning. Den afviser certificering, hvis det ikke er godtgjort:
 - a) at den pågældende enhed overholder kravene i artikel 43, og
 - b) over for den regulerende myndighed eller en anden kompetent national myndighed, som medlemsstaten har udpeget, at udstedelsen af certificeringen ikke vil være til risiko for medlemsstatens og Unionens energiforsyningsikkerhed. Den regulerende myndighed eller anden kompetent national myndighed tager ved behandlingen af dette spørgsmål hensyn til:
 - i) Unionens rettigheder og forpligtelser i forhold til det pågældende tredjeland i henhold til international ret, herunder enhver aftale, der er indgået med et eller flere tredjelande, som Unionen deltager i, og som omhandler spørgsmål om energiforsyningsikkerhed
 - ii) medlemsstatens rettigheder og forpligtelser i forhold til det pågældende tredjeland i henhold til aftaler, der er indgået med landet, forudsat at de overholder EU-retten, og

- iii) andre specifikke kendsgerninger og omstændigheder vedrørende sagen og det pågældende tredjeland.
4. Den regulerende myndighed underretter straks Kommissionen om sin afgørelse sammen med alle relevante oplysninger om afgørelsen.
 5. Medlemsstaterne fastsætter, at den regulerende myndighed eller den udpegede kompetente myndighed, der er omhandlet i stk. 3, litra b), inden den regulerende myndighed træffer afgørelse om certificering, anmoder Kommissionen om en udtalelse om:
 - a) hvorvidt den pågældende enhed overholder kravene i artikel 43, og
 - b) hvorvidt udstedelsen af certificeringen ikke vil være til risiko for Unionens energiforsyningsikkerhed.
 6. Kommissionen behandler den anmodning, der er omhandlet i stk. 5, straks ved modtagelsen. Den afgiver senest to måneder efter at have modtaget anmodningen udtalelse til den regulerende myndighed eller, hvis anmodningen blev fremsat af den udpegede kompetente myndighed, til denne myndighed.

Kommissionen kan ved udarbejdelsen af sin udtalelse anmode om ACER's, den pågældende medlemsstats og interesserede parters synspunkter. Anmoder Kommissionen herom forlænges perioden på to måneder med to yderligere måneder.

Hvis der ikke inden for den periode, der er omhandlet i første og andet afsnit, foreligger en udtalelse fra Kommissionen, anses Kommissionen for ikke at rejse indsigelser mod den regulerende myndigheds afgørelse.

7. Ved vurderingen af, om kontrol udøvet af en eller flere personer fra et eller flere tredjelande vil være til risiko for Unionens energiforsyningsikkerhed, tager Kommissionen hensyn til:
- a) de specifikke kendsgerninger vedrørende sagen og det eller de pågældende tredjelande, og
 - b) Unionens rettigheder og forpligtelser over for dette tredjeland i henhold til international ret, herunder en aftale, der er indgået med et eller flere tredjelande, som Unionen deltager i, og som omhandler spørgsmål om forsyningsikkerhed.

8. Den regulerende myndighed træffer senest to måneder efter udløbet af den periode, der er omhandlet i stk. 6, endelig afgørelse om certificering. Den regulerende myndighed tager, når den træffer endelig afgørelse om certificering, videst muligt hensyn til Kommissionens udtalelse. Medlemsstaterne har under alle omstændigheder ret til at afvise certificering, hvis udstedelsen af certificeringen vil være til risiko for medlemsstatens energiforsynings sikkerhed eller en anden medlemsstats energiforsynings sikkerhed. Hvis medlemsstaten har udpeget en anden kompetent national myndighed til foretage den i stk. 3, litra b), omhandlede vurdering, kan den kræve, at den regulerende myndighed træffer sin endelige afgørelse i overensstemmelse med denne kompetente nationale myndigheds vurdering. Den regulerende myndigheds endelige afgørelse og Kommissionens udtalelse offentliggøres sammen. Hvis den endelige afgørelse afviger fra Kommissionens udtalelse, forelægger og offentliggør den pågældende medlemsstat sammen med denne afgørelse en begrundelse for afgørelsen.
9. Intet i denne artikel anfægter medlemsstaternes ret til at udøve national lovpligtig kontrol i overensstemmelse med EU-retten for at tilgodese legitime hensyn til den offentlige sikkerhed.
10. Denne artikel, bortset fra dennes stk. 3, litra a), finder også anvendelse på medlemsstater, der er genstand for en fritagelse i henhold til artikel 66.

Artikel 54

Transmissionssystemoperatørers ejerskab af energilageranlæg

1. Transmissionssystemoperatører må ikke eje, udvikle, forvalte eller drive energilageranlæg.
2. Uanset stk. 1 kan medlemsstaterne give transmissionssystemoperatører tilladelse til at eje, udvikle, forvalte eller drive energilageranlæg, hvis de er fuldt integrerede netkomponenter, og den regulerende myndighed har meddelt sin godkendelse, eller hvis alle følgende betingelser er opfyldt:
 - a) andre parter er efter en åben, gennemsigtig og ikkeforskelsbehandlende udbudsprocedure, der er underlagt den regulerende myndigheds gennemgang og godkendelse, ikke blevet tildelt ret til at eje, udvikle, forvalte eller drive sådanne anlæg eller er ikke i stand til at levere sådanne ydelser rettidigt og til en rimelig pris
 - b) disse anlæg eller ikkefrekvensrelaterede systembærende ydelser er nødvendige, for at transmissionssystemoperatøren kan opfylde sine forpligtelser i henhold til dette direktiv med henblik på en effektiv, pålidelig og sikker drift af transmissionssystemet, og de anvendes ikke til at købe eller sælge elektricitet på elektricitetsmarkeder, samt

- c) den regulerende myndighed har vurderet behovet for en sådan fritagelse, har foretaget en forudgående gennemgang af en udbudsprocedures anvendelighed, herunder betingelserne i udbudsproceduren, og har meddelt sin godkendelse.

Den regulerende myndighed kan udarbejde retningslinjer eller udbudsklausuler for at hjælpe transmissionssystemoperatører med at sikre en retfærdig udbudsprocedure

3. Beslutningen om at indrømme fritagelse meddeles Kommissionen og ACER sammen med de relevante oplysninger om anmodningen og begrundelsen for indrømmelse af fritagelsen.
4. De regulerende myndigheder afholder med regelmæssige mellemrum og mindst hvert femte år en offentlig høring vedrørende eksisterende energilageranlæg med henblik på at vurdere eventuel tilgængelighed til og eventuelle andre parter interesse i at investere i sådanne anlæg. Hvis den offentlige høring som vurderet af den regulerende myndighed viser, at andre parter er i stand til at eje, udvikle, drive eller forvalte sådanne anlæg på en omkostningseffektiv måde, sikrer den regulerende myndighed, at transmissionssystemoperatørernes aktiviteter i denne forbindelse udfases inden for 18 måneder. Som en del af denne procedures betingelser kan de regulerende myndigheder tillade, at transmissionssystemoperatører modtager rimelig kompensation, navnlig til at dække restværdien af deres investering i energilageranlæggene.

5. Stk. 4 finder ikke anvendelse på fuldt integrerede netkomponenter eller på den sædvanlige afskrivningsperiode for nye batterilageranlæg med en endelig investeringsbeslutning indtil 2024, forudsat at sådanne batterilageranlæg:
- a) er tilsluttet nettet senest to år derefter
 - b) er integreret i transmissionssystemet
 - c) udelukkende anvendes til reaktiv øjeblikkelig genetablering af nettets sikkerhed i nødsituationer, hvor sådan genetableringsforanstaltning starter med det samme og slutter, når den regelmæssige omfordeling kan løse problemet, og
 - d) ikke anvendes til at købe eller sælge elektricitet på elektricitetsmarkederne, herunder balancering.

AFDELING 5

REGNSKABSMÆSSIG ADSKILLELSE OG GENNEMSIGTIGE REGNSKABER

Artikel 55

Adgang til regnskaber

1. Medlemsstaterne eller enhver kompetent myndighed, som de udpeger, herunder de i artikel 57 omhandlede regulerende myndigheder, skal i det omfang, det er nødvendigt, for at de kan udføre deres hverv, have adgang til elektricitetsvirksomheders regnskaber, jf. artikel 56.
2. Medlemsstaterne og enhver udpeget kompetent myndighed, herunder de regulerende myndigheder, har tavshedspligt om forretningsmæssigt følsomme oplysninger. Medlemsstaterne kan beslutte, at sådanne oplysninger kan offentliggøres, hvor sådan offentliggørelse er nødvendigt for, at de kompetente myndigheder kan udføre deres hverv.

Artikel 56

Regnskabsmæssig adskillelse

1. Medlemsstaterne træffer de foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre, at elektricitetsvirksomheders regnskaber føres i overensstemmelse med stk. 2 og 3.

2. Elektricitetsvirksomheder skal, uanset ejerforhold og juridisk status, udarbejde årsregnskaber og lade disse revidere og offentliggøre i overensstemmelse med de bestemmelser i national lovgivning om kapitalsekskabers årsregnskaber, som er vedtaget i medfør af direktiv 2013/34/EU.

Virksomheder, som ikke er retligt forpligtede til at offentliggøre deres årsregnskaber, skal på deres hovedsæde opbevare en kopi, som skal kunne konsulteres af offentligheden.

3. Elektricitetsvirksomheder skal i deres interne regnskabsføring føre separate regnskaber over hver af deres transmissions- og distributionsaktiviteter, således som de skulle gøre, såfremt de pågældende aktiviteter blev udført af særskilte virksomheder, med henblik på at undgå forskelsbehandling, krydssubsidiering og konkurrenceforvriddning. De skal også føre regnskaber, som kan være konsoliderede, over andre elektricitetsaktiviteter, der ikke vedrører transmission og distribution. Indtægter fra ejerskab af transmissions- eller distributionssystemet specificeres i regnskaberne. Der skal i relevant omfang føres konsoliderede regnskaber over andre ikkeelektricitetsrelaterede aktiviteter. Disse interne regnskaber skal omfatte en særskilt balance og en særskilt resultatopgørelse for hver aktivitet.
4. Under den i stk. 2 omhandlede revision skal det navnlig undersøges, om forpligtelsen til at undgå forskelsbehandling og krydssubsidiering, jf. stk. 3, overholdes.

Kapitel VII

Regulerende myndigheder

Artikel 57

Udpegning af regulerende myndigheder og disses uafhængighed

1. Hver medlemsstat udpeger en enkelt regulerende myndighed på nationalt plan.
2. Stk. 1 berører ikke udpegningen af andre regulerende myndigheder på regionalt plan i medlemsstater, forudsat at der er én enkelt overordnet repræsentant med henblik på repræsentation og kontakt på EU-plan i repræsentantskabet for ACER, jf. artikel 21, stk. 1, i forordning (EU) 2019/...⁺.
3. Uanset stk. 1 kan en medlemsstat udpege regulerende myndigheder for mindre systemer på et geografisk adskilt område, hvor forbruget i 2008 var under 3 % af det samlede forbrug i den medlemsstat, området er en del af. Denne fritagelse berører ikke udpegningen af én enkelt overordnet repræsentant og kontaktperson på EU-plan i repræsentantskabet for ACER, jf. artikel 21, stk. 1, i forordning (EU) 2019/...⁺.

⁺ EUT: indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0378 (COD) - PE-CONS 83/18.

4. Medlemsstaterne garanterer den regulerende myndigheds uafhængighed og sikrer, at den optræder upartisk og gennemskueligt i udøvelsen af dens beføjelser. Med dette formål sikrer medlemsstaterne, at den regulerende myndighed under udførelsen af de reguleringsopgaver, som dette direktiv og relateret lovgivning pålægger den,
- a) er juridisk adskilt fra og funktionelt uafhængig af andre offentlige eller private enheder, og
 - b) sikrer, at dens personale og de personer, der har ansvaret for dens ledelse,
 - i) handler uafhængigt af enhver markedsinteresse, og
 - ii) ikke søger eller modtager direkte instrukser fra nogen regering eller anden offentlig eller privat enhed under udførelsen af reguleringsopgaverne. Dette krav berører ikke et tæt samarbejde, når det er hensigtsmæssigt, med andre relevante nationale myndigheder eller overordnede politiske retningslinjer fra regeringen, som ikke vedrører de reguleringsopgaver og -beføjelser, der er omhandlet i artikel 59.
5. For at beskytte den regulerende myndigheds uafhængighed sikrer medlemsstaterne navnlig, at:
- a) den regulerende myndighed kan træffe selvstændige afgørelser uafhængigt af ethvert politisk organ

- b) den regulerende myndighed har alle de nødvendige menneskelige og finansielle ressourcer til at varetage sine opgaver og udøve sine beføjelser på en effektiv og virkningsfuld måde
- c) den regulerende myndighed har en særskilt årlig budgetbevilling med autonomi i forbindelse med gennemførelsen af det tildelte budget
- d) medlemmerne af den regulerende myndigheds bestyrelse eller, hvor der ikke findes en bestyrelse, af den regulerende myndigheds topledelse udnævnes for en fast periode på fem til syv år, der kan forlænges én gang
- e) medlemmerne af den regulerende myndigheds bestyrelse eller, hvor der ikke findes en bestyrelse, af den regulerende myndigheds topledelse udnævnes på grundlag af objektive, gennemsigtige og offentliggjorte kriterier via en uafhængig og upartisk procedure, der sikrer, at ansøgerne har de nødvendige kvalifikationer og den nødvendige erfaring til den relevante stilling i den regulerende myndighed
- f) der er vedtaget bestemmelser om interessekonflikter, og at tavshedspligten fortsat gælder efter udløbet af mandatet for medlemmerne af den regulerende myndigheds bestyrelse eller, hvor der ikke findes en bestyrelse, efter udløbet af den regulerende myndigheds topledelses mandat

- g) medlemmerne af den regulerende myndigheds bestyrelse eller, hvor der ikke findes en bestyrelse, af den regulerende myndigheds topledelse, kun kan afskediges på grundlag af gældende gennemsigtige kriterier.

Med hensyn til første afsnit, litra d), sikrer medlemsstaterne en passende rotationsordning for bestyrelsen eller topledelsen. Medlemmerne af bestyrelsen, eller hvor der ikke findes en bestyrelse, af topledelsen, kan kun afsættes i deres embedsperiode, hvis de ikke længere opfylder de betingelser, der er fastsat i denne artikel, eller er fundet skyldige i tjenesteforseelse i henhold til national ret.

6. Medlemsstaterne kan fastsætte, at en uafhængig revisor skal foretage en efterfølgende kontrol af den regulerende myndigheds årlige regnskab.
7. Kommissionen forelægger senest den ... [tre år efter dette direktivs ikrafttræden] og derefter hvert fjerde år Europa-Parlamentet og Rådet en rapport vedrørende de nationale myndigheders overholdelse af uafhængighedsprincippet i denne artikel.

Artikel 58

Overordnede mål for den regulerende myndigheds virke

Under udførelsen af de reguleringsopgaver, der er anført i dette direktiv, træffer den regulerende myndighed alle rimelige foranstaltninger for at nå følgende mål inden for rammerne af sine opgaver og beføjelser, jf. artikel 59, i tæt samråd med andre relevante nationale myndigheder, herunder konkurrencemyndigheder, samt myndigheder, herunder regulerende myndigheder, fra nabomedlemsstater og nabolandene, når det er relevant, og uden at det berører deres kompetencer:

- a) i tæt samarbejde med andre medlemsstaters regulerende myndigheder, Kommissionen og ACER at fremme et indre marked for elektricitet i Unionen præget af konkurrence, fleksibilitet, sikkerhed og miljømæssig bæredygtighed med en effektiv åbning af markedet for alle kunder og leverandører i Unionen samt sikre passende betingelser med henblik på en effektiv og pålidelig drift af elektricitetsnetten under hensyntagen til langsigtede mål
- b) udvikling af konkurrencebaserede velfungerende regionale grænseoverskridende markeder inden for Unionen med de under litra a) omhandlede mål for øje

- c) fjernelse af restriktioner for handel med elektricitet mellem medlemsstaterne, herunder udvikling af passende kapacitet til grænseoverskridende transmission med henblik på at imødekomme efterspørgslen og øge integrationen af de nationale markeder, hvilket kan fremme elektricitetsstrømme i hele Unionen
- d) bidrage til, at der på den mest omkostningseffektive måde udvikles sikre, pålidelige og effektive ikkeforskelsbehandlende systemer, som er forbrugerorienterede, samt fremme systemtilstrækkelighed og, i overensstemmelse med de overordnede mål for energipolitikken, energieffektivitet såvel som integration af produktion af elektricitet fra vedvarende energikilder i stor og i lille målestok og decentral produktion i såvel transmissions- som distributionsnettene og lette deres drift i forhold til andre gas- eller varmenet
- e) fremme af ny produktionskapacitet og energilageranlægs netadgang og navnlig fjerne hindringer, der kan forhindre adgangen for nye markedsdeltagere og for elektricitet fra vedvarende energikilder
- f) sikring af, at systemoperatører og systembrugere får passende incitamenter, på både kort og lang sigt, til at øge effektiviteten, navnlig energieffektiviteten, af systemets præstationer og at fremme integrationen af markedet
- g) sikring af, at kunderne drager fordel af, at deres nationale marked fungerer effektivt, fremme af effektiv konkurrence og bidrag til at sikre et højt niveau af forbrugerbeskyttelse i tæt samarbejde med de relevante forbrugerbeskyttelsesmyndigheder

- h) bidrage til at opnå høje standarder for leveringspligt og offentlig service inden for levering af elektricitet, bidrage til beskyttelse af sårbare kunder og bidrage til, at nødvendige procedurer for udveksling af oplysninger ved kunders skifte af leverandør er kompatible.

Artikel 59

De regulerende myndigheders opgaver og beføjelser

1. Den regulerende myndighed har følgende opgaver:
 - a) at fastsætte eller godkende transmissions- eller distributionstariffer eller deres metoder eller begge dele i overensstemmelse med gennemsigtige kriterier
 - b) at sikre, at transmissions- og distributionssystemoperatører, og i givet fald systemejere, samt elektricitetsvirksomheder og andre markedsdeltagere, overholder deres forpligtelser i henhold til dette direktiv, forordning (EU) 2019/...⁺, de netregler og retningslinjer, der er vedtaget i henhold til artikel 59, 60 og 61 i forordning (EU) 2019/...⁺, og anden relevant EU-ret, herunder hvad angår grænseoverskridende forhold, samt ACER's afgørelser.

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

- c) i tæt samarbejde med de øvrige regulerende myndigheder at sikre, at ENTSO for elektricitet og EU DSO-enheden opfylder deres forpligtelser i henhold til dette direktiv, forordning (EU) 2019/...⁺, de netregler og retningslinjer, der er vedtaget i henhold til artikel 59, 60 og 61 i forordning (EU) 2019/...⁺, og anden relevant EU-ret, herunder hvad angår grænseoverskridende forhold, samt ACER's afgørelser, og i fællesskab at identificere ENTSO for elektricitets og EU DSO-enhedens manglende overholdelse af deres respektive forpligtelser; hvis de regulerende myndigheder ikke har været i stand til at nå til enighed inden for en frist på fire måneder efter indledningen af konsultationerne med henblik på i fællesskab at identificere manglende overholdelse, forelægges sagen for ACER til afgørelse i henhold til artikel 6, stk. 10, i forordning (EU) 2019/...⁺⁺
- d) at godkende produkter og anskaffelsen af ikkefrekvensrelaterede systembærende ydelser
- e) at gennemføre de netregler og retningslinjer, der er vedtaget i henhold til artikel 59, 60 og 61 i forordning (EU) 2019/...⁺ gennem nationale foranstaltninger eller, såfremt det kræves, koordinerede regionale eller EU-dækkende foranstaltninger

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE- CONS 9/19.

⁺⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0378 (COD) - PE-CONS 83/18.

- f) at samarbejde om grænseoverskridende forhold med den eller de regulerende myndigheder i de pågældende medlemsstater og med ACER, navnlig ved at deltage i arbejdet i repræsentantskabet for ACER, jf. artikel 21 i forordning (EU) 2019/...⁺
- g) at overholde og gennemføre relevante juridisk bindende afgørelser fra ACER og Kommissionen
- h) at sikre, at transmissionssystemoperatører stiller samkøringslinjers kapacitet til rådighed i videst muligt omfang i henhold til artikel 16 i forordning (EU) 2019/...⁺⁺
- i) at aflægge årsrapport om sin virksomhed og varetagelsen af sine opgaver over for de relevante myndigheder i medlemsstaterne, Kommissionen og ACER, herunder om, hvilke skridt der er taget, og hvilke resultater der er opnået for hver af de opgaver, der er anført i denne artikel
- j) at sikre, at der ikke forekommer krydssubsidiering mellem transmissions-, distributions og leveringsaktiviteter eller andre elektricitetsmæssige eller ikkeelektricitetsmæssige aktiviteter
- k) at overvåge transmissionssystemoperatørernes investeringsplaner og vurdere i sin årsrapport disse planers forenelighed med EU-netudviklingsplanen. Denne vurdering kan omfatte anbefalinger til at ændre disse investeringsplaner

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0378 (COD) - PE-CONS 83/18.

⁺⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE- CONS 9/19.

- l) at overvåge og vurdere transmissionssystemoperatørers og distributionssystemoperatørers resultater for så vidt angår udviklingen af intelligente net, der fremmer energieffektivitet og integration af energi fra vedvarende energikilder, på grundlag af et begrænset sæt indikatorer samt hvert andet år offentliggøre en national rapport, herunder henstillinger
- m) at fastsætte eller godkende standarderne for og kravene til servicekvalitet og leveringskvalitet eller bidrage til dette sammen med andre kompetente myndigheder samt overvåge, at reglerne for netsikkerhed og -pålidelighed overholdes, evaluere de hidtidige præstationer for netsikkerhed
- n) at overvåge graden af gennemsigtighed, herunder engrospriser, og sikre, at elektricitetsvirksomhederne opfylder deres gennemsigtighedsforpligtelser
- o) at overvåge graden og effektiviteten af markedsåbning og konkurrence på engros- og detailsalgsniveau, herunder på elektricitetsbørser, priser for husholdningskunder, herunder forudbetalingssystemer, virkningen af dynamiske elpriskontrakter og af brugen af intelligente målersystemer, andel af kunder, der skifter leverandør, andel af kunder, der afmeldes, gebyrer for vedligeholdelsesydelser, udførelse af vedligeholdelsesydelser, forholdet mellem priser for husstande og engrospriser, udviklingen i nettariffer og netgebyrer, klager fra husholdningskunder samt enhver forvriddning eller begrænsning af konkurrencen, herunder ved at fremlægge alle relevante oplysninger og oplyse de relevante konkurrencemyndigheder om alle relevante sager

- p) at overvåge forekomsten af restriktiv kontraktpraksis, herunder eneretsklausuler, der kan hindre kunder i at indgå kontrakt med mere end en enkelt leverandør samtidig eller begrænse dem i deres mulighed for at gøre det, og i påkommende tilfælde underrette de nationale konkurrencemyndigheder om en sådan praksis
- q) at overvåge den tid, det tager transmissionssystemoperatørerne og distributionssystemoperatørerne at foretage tilslutninger og reparationer
- r) at medvirke til at sikre sammen med andre relevante myndigheder, at forbrugerbeskyttelsesforanstaltninger er effektive og håndhæves
- s) at offentliggøre henstillinger vedrørende leveringsprisernes overensstemmelse med artikel 5 mindst en gang om året og, hvor det er relevant, at fremsende henstillingerne til konkurrencemyndighederne
- t) at sikre ikkeforskelsbehandlende adgang til kundernes forbrugsdata, forelægge til frivillig brug en let forståelig standardiseret opstilling på nationalt plan af forbrugsdataene og hurtig adgang for alle kunder til disse data, jf. artikel 23 og 24
- u) at overvåge gennemførelsen af regler for de opgaver og forpligtelser, der påhviler transmissionssystemoperatører, distributionssystemoperatører, leverandører, kunder og andre markedsdeltagere i overensstemmelse med forordning (EU) 2019/...⁺

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

- v) at overvåge investeringer i produktions- og lagringskapacitet med sigte på forsyningssikkerhed
- w) at overvåge det tekniske samarbejde mellem Unionens og tredjelandenes transmissionssystemoperatører
- x) at bidrage til at sikre at procedurer for udveksling af oplysninger er forenelige med de vigtigste markedsprocesser på regionalt plan
- y) at overvåge tilgængeligheden af sammenligningsværktøjer, der opfylder kravene i artikel 14, og
- z) at overvåge fjernelsen af uberettigede hindringer og restriktioner for udviklingen af forbrug af egenproduceret elektricitet og borgerenergifællesskaber.

2. De i stk. 1 omhandlede overvågningsopgaver kan udføres af andre myndigheder end den regulerende myndighed, hvis en medlemsstat har fastsat dette. I så fald stilles resultaterne af denne overvågning hurtigst muligt til rådighed for den regulerende myndighed.

Den regulerende myndighed hører, i det omfang det er relevant, og i overensstemmelse med principperne om bedre regulering, transmissionssystemoperatørerne og arbejder i givet fald tæt sammen med andre relevante nationale myndigheder under udførelsen af de opgaver, der er omhandlet i stk. 1, under iagttagelse af disses uafhængighed og uden at det berører deres egen specifikke kompetence.

Godkendelser, der er udstedt af en regulerende myndighed eller ACER i henhold til dette direktiv, berører ikke den regulerende myndigheds fremtidige brug i behørigt begrundede tilfælde af sine beføjelser i henhold til denne artikel eller eventuelle sanktioner fra andre relevante myndigheders eller fra Kommissionens side.

3. Medlemsstaterne sikrer, at de regulerende myndigheder får tildelt beføjelser, der sætter dem i stand til at udføre opgaverne i denne artikel hurtigt og effektivt. Med dette formål for øje skal den regulerende myndighed mindst have beføjelse til:
 - a) at træffe afgørelser, der er bindende for elektricitetsvirksomhederne
 - b) at foretage undersøgelser af, hvordan elektricitetsmarkederne fungerer, og fastlægge og pålægge foranstaltninger, der er forholdsmæssige og nødvendige for at fremme effektiv konkurrence og sikre, at markedet fungerer, som det skal. Den regulerende myndighed har om nødvendigt desuden beføjelse til at samarbejde med den nationale konkurrencemyndighed og regulerende myndigheder for finansmarkederne eller Kommissionen om foretagelse af en undersøgelse vedrørende konkurrencelovgivningen

- c) at kræve oplysninger fra elektricitetsvirksomhederne, der er relevante for udførelsen af dens opgaver, herunder begrundelser for eventuelle afslag på tredjepartsadgang, og oplysninger om foranstaltninger, der er nødvendige for at styrke nettet
- d) at pålægge elektricitetsvirksomheder, der ikke opfylder deres forpligtelser i henhold til dette direktiv, forordning (EU) 2019/...⁺ eller juridisk bindende afgørelser truffet af den regulerende myndighed eller ACER, sanktioner, der er effektive, står i et rimeligt forhold til overtrædelsen og har afskrækkende virkning, eller at foreslå at en kompetent domstol pålægger sådanne sanktioner, herunder beføjelse til at pålægge eller til at foreslå at pålægge transmissionssystemoperatøren eller eventuelt den vertikalt integrerede virksomhed sanktioner på op til 10 % af transmissionssystemoperatørens eller den vertikalt integrerede virksomheds årlige omsætning, hvis deres respektive forpligtelser i henhold til dette direktiv ikke overholdes, og
- e) at udføre passende undersøgelser og udstede relevante instrukser med henblik på tvistbilæggelse i henhold til artikel 60, stk. 2 og 3.

4. Den regulerende myndighed, der er beliggende i den medlemsstat, hvor ENTSO for elektricitet eller EU DSO-enheden har hjemsted, har beføjelse til at pålægge sanktioner, der er effektive, står i et rimeligt forhold til overtrædelsen og har afskrækkende virkning, over for enheder, hvis de ikke opfylder deres forpligtelser i henhold til dette direktiv, forordning (EU) 2019/...⁺ eller enhver anden relevant retligt bindende afgørelse truffet af den regulerende myndighed eller ACER, eller til at foreslå, at en kompetent domstol pålægger sådanne sanktioner.

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

5. Når der er udpeget en uafhængig systemoperatør i medfør af artikel 44, varetager den regulerende myndighed foruden de opgaver, som den er pålagt i henhold til nærværende artikels stk. 1 og 3, følgende opgaver:
- a) den overvåger, at transmissionssystemejeren og den uafhængige systemoperatør opfylder deres forpligtelser efter denne artikel, og udsteder sanktioner for manglende overholdelse i overensstemmelse med stk. 3, litra d)
 - b) den overvåger forbindelserne og kommunikationen mellem den uafhængige systemoperatør og transmissionssystemejeren med det formål at sikre, at den uafhængige systemoperatør overholder sine forpligtelser, og skal navnlig godkende kontrakter og fungere som mæglingsmyndighed mellem den uafhængige systemoperatør og transmissionssystemejeren i tilfælde af klager forelagt af en af disse parter henhold til artikel 60, stk. 2
 - c) for den første tiårige netudviklingsplan godkender den investeringsplanlægningen og den flerårige netudviklingsplan, som den uafhængige systemoperatør forelægger mindst hvert andet år, jf. dog proceduren i artikel 44, stk. 2, litra c)

- d) den sikrer, at de takster for adgang til nettet, som den uafhængige systemoperatør opkræver, indbefatter aflønning til netejeren eller netejerne, som giver et tilstrækkeligt afkast på netaktiverne og eventuelle nye investeringer i dem, forudsat at de hviler på et økonomisk og effektivt grundlag
 - e) den har beføjelse til at gennemføre inspektioner, herunder uanmeldte inspektioner, i transmissionssystemejers og den uafhængige systemoperatørs lokaler, og
 - f) den overvåger anvendelsen af overbelastningsgebyrer opkrævet af den uafhængige systemoperatør i overensstemmelse med artikel 19, stk. 2, i forordning (EU) 2019/...⁺.
6. Når der er udpeget en transmissionssystemoperatør i medfør af afdeling 3 i kapitel VI, tillægges den regulerende myndighed, foruden de opgaver og beføjelser den er tillagt i henhold til denne artikels stk. 1 og 3, mindst følgende opgaver og beføjelser:
- a) at pålægge sanktioner i overensstemmelse med stk. 3, litra d), for forskelsbehandlende adfærd til fordel for den vertikalt integrerede virksomhed
 - b) at overvåge kommunikationer mellem transmissionssystemoperatøren og den vertikalt integrerede virksomhed for at sikre, at transmissionssystemoperatøren overholder sine forpligtelser

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

- c) at fungere som tvistbilæggelsesmyndighed mellem den vertikalt integrerede virksomhed og transmissionssystemoperatøren i tilfælde af klager forelagt i henhold til artikel 60, stk. 2
- d) at overvåge kommercielle og finansielle relationer, herunder lån mellem den vertikalt integrerede virksomhed og transmissionssystemoperatøren
- e) at godkende alle kommercielle og finansielle aftaler mellem den vertikalt integrerede virksomhed og transmissionssystemoperatøren under forudsætning af, at de opfylder markedsbetingelserne
- f) at anmode om en begrundelse fra den vertikalt integrerede virksomhed, når det notificeres af den overvågningsansvarlige i overensstemmelse med artikel 50, stk. 4. Denne begrundelse skal navnlig omfatte bevis for, at der ikke er udvist forskelsbehandlende adfærd til fordel for den vertikalt integrerede virksomhed
- g) at gennemføre inspektioner, herunder uanmeldte inspektioner, i den vertikalt integrerede virksomhed og hos transmissionssystemoperatøren, og
- h) at overdrage alle eller specifikke opgaver hos transmissionssystemoperatøren til en uafhængig systemoperatør, der udpeges i overensstemmelse med artikel 44, i tilfælde af vedholdende brud på transmissionssystemoperatørens forpligtelser i henhold til dette direktiv, navnlig i forbindelse med gentagne tilfælde af forskelsbehandlende adfærd til fordel for den vertikalt integrerede virksomhed.

7. De regulerende myndigheder har, bortset fra hvor ACER har kompetence til at fastsætte og godkende betingelserne og vilkårene eller metoderne for gennemførelse af netreglerne og retningslinjerne i kapitel VII i forordning (EU) 2019/...⁺ i henhold til artikel 5, stk. 2, i forordning(EU) 2019/...⁺⁺ på grund af disses samordnede karakter, ansvaret for fastsættelse eller godkendelse af i det mindste de nationale metoder, der anvendes til at beregne eller fastsætte betingelser og vilkår, i tilstrækkelig god tid inden de træder i kraft, for:
- a) tilslutning og adgang til nationale net, herunder transmissions- og distributionstariffer eller metoderne herfor. Disse tariffer eller metoder skal være udformet således, at de nødvendige investeringer i nettene kan gennemføres på en sådan måde, at investeringerne sikrer nettenes levedygtighed
 - b) tilvejebringelse af systemydelse, som leveres på den mest økonomiske måde og giver passende incitamenter til netværksbrugere, så de kan balancere deres input og resultater; sådanne systemydelser skal leveres på en rimelig og ikkeforskelsbehandlende måde og være baseret på objektive kriterier, og
 - c) adgang til grænseoverskridende infrastrukturer, herunder procedurer for fordeling af kapacitet og håndtering af kapacitetsbegrænsninger.
8. De i stk. 7 omhandlede metoder eller vilkår og betingelser offentliggøres.

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

⁺⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0378 (COD) - PE-CONS 83/18.

9. For at øge gennemsigtigheden på markedet og sikre samtlige interesserede parter alle de nødvendige oplysninger og afgørelser eller forslag til afgørelser vedrørende de transmissions- og distributionstariffer, der er omhandlet i artikel 60, stk. 3, skal de regulerende myndigheder offentliggøre de nærmere metoder og underliggende omkostninger, der anvendes til beregning af de relevante nettariffer, samtidig med at forretningsmæssigt følsomme oplysninger behandles fortroligt.

10. De regulerende myndigheder overvåger overbelastningsstyringen i de nationale elektricitetssystemer, herunder i samkøringslinjer, og gennemførelsen af reglerne for håndtering af kapacitetsbegrænsninger. Transmissionssystemoperatører eller markedsoperatører indsender med henblik på dette deres regler for håndtering af kapacitetsbegrænsninger, herunder kapacitetsfordeling, til de nationale regulerende myndigheder. Regulerende myndigheder kan anmode om ændringer af disse regler.

Artikel 60

Afgørelser og klager

1. De regulerende myndigheder har beføjelse til at kræve, at transmissionssystemoperatører og distributionssystemoperatører om nødvendigt ændrer de vilkår og betingelser, herunder tariffer eller metoder, som er omhandlet i dette direktivs artikel 59, for at sikre, at disse er forholdsmæssige og anvendes på en ikkeforskelsbehandlende måde, jf. artikel 18 i forordning (EU) 2019/...⁺. I tilfælde af forsinkelser ved fastsættelsen af transmissions- og distributionstariffer har de regulerende myndigheder beføjelse til at fastsætte eller godkende midlertidige transmissions- og distributionstariffer eller metoder og til at træffe afgørelse om passende kompensationsforanstaltninger, såfremt de endelige transmissions- og distributionstariffer eller metoder afviger fra disse midlertidige tariffer eller metoder.
2. Enhver part, der ønsker at klage over en transmissions- eller distributionssystemoperatør i forbindelse med den pågældende operatørs forpligtelser i henhold til dette direktiv, kan indbringe en klage for den regulerende myndighed, som i sin egenskab af tvistbilæggelsesmyndighed skal træffe en afgørelse senest to måneder efter modtagelsen af klagen. Denne periode kan forlænges med yderligere to måneder, hvis den regulerende myndighed ønsker yderligere oplysninger. Denne forlængede periode kan forlænges yderligere med klagerens samtykke. Den regulerende myndigheds afgørelse har bindende virkning, medmindre og indtil den underkendes efter påklage.

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

3. Enhver berørt part, som har ret til at klage over en afgørelse om metoder i henhold til artikel 59 eller, når den regulerende myndighed har høringspligt, over forslag til tariffer eller metoder, kan senest to måneder efter, at afgørelsen eller forslaget til afgørelse er offentliggjort, eller tidligere, hvis fastsat af medlemsstaterne, indgive klage med henblik på fornyet behandling. En sådan klage har ikke opsættende virkning.
4. Medlemsstaterne udarbejder passende og effektive mekanismer med henblik på regulering, kontrol og gennemsigtighed for at hindre ethvert misbrug af dominerende stilling, navnlig til skade for forbrugerne, og enhver form for aggressiv adfærd. Disse mekanismer skal tilgodese TEUF's bestemmelser, særlig artikel 102.
5. Medlemsstaterne sikrer, at der træffes passende foranstaltninger, herunder at der indledes administrative eller strafferetlige procedurer i overensstemmelse med national lovgivning, over for de ansvarlige fysiske og juridiske personer, hvis bestemmelserne om fortrolig behandling i dette direktiv ikke er blevet overholdt.
6. Indbringelse af en klage, jf. stk. 2 og 3, udelukker ikke anvendelse af retsmidler i henhold til EU-retten eller national ret.
7. De regulerende myndigheder skal fuldt ud begrunde deres afgørelser med henblik på prøvelse af lovligheden. Afgørelserne skal gøres offentligt tilgængelige, samtidig med at de forretningsmæssigt følsomme oplysninger behandles fortroligt.

8. Medlemsstaterne sikrer, at der på nationalt plan findes passende mekanismer, inden for hvilke en part, der er berørt af en afgørelse truffet af en regulerende myndighed, har klageret ved et organ, der er uafhængigt af de berørte parter og af enhver regering.

Artikel 61

Regionalt samarbejde mellem regulerende myndigheder om forhold på tværs af grænserne

1. De regulerende myndigheder samarbejder tæt og rådfører sig med hinanden, navnlig inden for rammerne af ACER, samt giver hinanden og ACER alle oplysninger, der er nødvendige for udførelsen af deres opgaver efter dette direktiv. For så vidt angår de udvekslede oplysninger, skal den modtagende myndighed sikre den samme grad af fortrolighed, som den afgivende myndighed er forpligtet til at sikre.
2. De regulerende myndigheder samarbejder mindst på regionalt plan om:
 - a) at fremme indførelsen af operationelle ordninger, der kan muliggøre en optimal forvaltning af nettet, fremme fælles elektricitetsbørser og fordelingen af grænseoverskridende kapacitet og muliggøre et tilstrækkeligt niveau af sammenkoblingskapacitet, herunder gennem ny sammenkobling, i regionen og mellem regioner, med henblik på at skabe mulighed for udvikling af effektiv konkurrence og forbedring af forsyningsikkerheden, uden at forskelsbehandle leverandørerne i de forskellige medlemsstater

- b) at koordinere det fælles tilsyn med enheder, der varetager funktioner på regionalt plan
 - c) at koordinere, i samarbejde med andre involverede myndigheder, det fælles tilsyn med nationale, regionale og europæiske ressourcetilstrækkelighedsvurderinger
 - d) at koordinere udviklingen af alle netregler og retningslinjer for de relevante transmissionssystemoperatører og andre markedsaktører, og
 - e) at koordinere udviklingen af reglerne for styring af overbelastning.
3. Regulerende myndigheder har ret til at indgå samarbejdsaftaler med hinanden for at fremme et reguleringsmæssigt samarbejde.
4. De i stk. 2 omhandlede foranstaltninger gennemføres i relevant omfang i tæt samråd med andre relevante nationale myndigheder, og uden at det berører disses specifikke kompetencer.
5. Kommissionen tillægges beføjelser til at vedtage delegerede retsakter i overensstemmelse med artikel 67 for at supplere dette direktiv ved at fastlægge retningslinjer for omfanget af regulerende myndigheders pligt til at samarbejde indbyrdes og med ACER.

Artikel 62

De regulerende myndigheders opgaver og beføjelser for så vidt angår regionale koordinationscentre

1. De regionale regulerende myndigheder i den systemdriftsregion, hvor der er etableret et regionalt koordinationscenter, skal i tæt samarbejde med hinanden:
 - a) godkende forslaget til etablering af regionale koordinationscentre i overensstemmelse med artikel 35, stk. 1, i forordning (EU) 2019/...⁺
 - b) godkende de omkostninger, der er forbundet med aktiviteterne i de regionale koordinationscentre, som skal afholdes af transmissionssystemoperatørerne og tages i betragtning ved beregning af tariffer, forudsat at de er rimelige og hensigtsmæssige
 - c) godkende den samarbejdsbaserede beslutningsproces
 - d) sikre, at de regionale koordinationscentre er udstyret med alle de personalemæssige, tekniske, fysiske og finansielle ressourcer, der er nødvendige, for at de kan opfylde deres forpligtelser i henhold til dette direktiv og udføre deres funktioner uafhængigt og upartisk
 - e) sammen med andre regulerende myndigheder i en systemdriftsregion foreslå mulige yderligere opgaver og yderligere beslutningsbeføjelser, der skal tildeles de regionale koordinationscentre af medlemsstaterne i systemdriftsregionen

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

- f) sikre overholdelse af forpligtelserne i henhold til dette direktiv og anden relevant EU-ret, navnlig hvad angår forhold på tværs af grænserne, og i fællesskab identificere, hvorvidt de regionale koordinationscentre overholder deres respektive forpligtelser; hvis de regulerende myndigheder ikke har været i stand til at nå til enighed inden for en frist på fire måneder efter indledningen af konsultationerne med henblik på i fællesskab at identificere manglende overholdelse, forelægges sagen for ACER til afgørelse i henhold til artikel 6, stk. 10, i forordning (EU) 2019/...⁺
- g) overvåge udførelsen af systemkoordineringen og hvert år aflægge rapport herom til agenturet i overensstemmelse med artikel 46 i forordning (EU) 2019/...⁺⁺.

2. Medlemsstaterne sikrer, at de regulerende myndigheder får tildelt beføjelser, der sætter dem i stand til at udføre de i stk. 1 omhandlede opgaver hurtigt og effektivt. Med dette formål for øje skal de regulerende myndigheder som minimum have beføjelse til at:

- a) anmode om oplysninger fra regionale koordinationscentre
- b) gennemføre inspektioner, herunder uanmeldte inspektioner, i de regionale koordinationscentres lokaler
- c) udstede bindende afgørelser vedrørende regionale koordinationscentre.

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0378 (COD) - PE-CONS 83/18.

⁺⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

3. Den regulerende myndighed, der er beliggende i den medlemsstat, hvor det regionale koordinationscenter har hjemsted, skal have beføjelse til at pålægge effektive, forholdsmæssige og afskrækkende sanktioner over for de regionale koordinationscentre, der ikke opfylder deres forpligtelser i henhold til dette direktiv, forordning (EU) 2019/...⁺ eller enhver anden relevant retligt bindende afgørelse truffet af den regulerende myndighed eller ACER, eller skal have beføjelse til at foreslå, at en kompetent domstol pålægger sådanne sanktioner.

Artikel 63

Overholdelse af netreglerne og retningslinjerne

1. Enhver regulerende myndighed og Kommissionen kan anmode ACER om en udtalelse om, hvorvidt en afgørelse truffet af en regulerende myndighed er i overensstemmelse med de netregler og retningslinjer, der er omhandlet i dette direktiv eller i kapitel VII i forordning (EU) 2019/...⁺.
2. ACER forelægger senest tre måneder efter modtagelsen af anmodningen sin udtalelse for den anmodende part (den regulerende myndighed eller Kommissionen) og for den regulerende myndighed, der har truffet den pågældende afgørelse.
3. Hvis den regulerende myndighed, der har truffet afgørelsen, ikke efterkommer udtalelsen fra ACER inden for fire måneder efter modtagelsen af udtalelsen, underretter ACER Kommissionen herom.

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

4. Enhver regulerende myndighed, der mener, at en afgørelse, der er relevant for grænseoverskridende handel og truffet af en anden regulerende myndighed, ikke følger de netregler og retningslinjer, der er omhandlet i dette direktiv eller i kapitel VII i forordning (EU) 2019/...⁺, kan underrette Kommissionen derom senest to måneder efter datoen for den pågældende afgørelse.
5. Finder Kommissionen inden for to måneder efter at være blevet underrettet af ACER, jf. stk. 3, eller af en regulerende myndighed, jf. stk. 4, eller, inden for tre måneder fra datoen for afgørelsen, på eget initiativ, at en afgørelse truffet af en regulerende myndighed giver anledning til alvorlig tvivl om, hvorvidt den er forenelig med de netregler og retningslinjer, der er omhandlet i dette direktiv eller i kapitel VII i forordning (EU) 2019/...⁺, kan Kommissionen beslutte at undersøge sagen nærmere. I så fald anmoder Kommissionen den regulerende myndighed og parterne i den sag, som den regulerende myndighed behandler, om at forelægge deres bemærkninger.
6. Hvis Kommissionen træffer afgørelse om at undersøge sagen nærmere, træffer den højst fire måneder senere endelig afgørelse om:
 - a) ikke at gøre indsigelser mod den regulerende myndigheds afgørelse, eller
 - b) at kræve, at den regulerende myndighed trækker sin afgørelse tilbage med den begrundelse, at netreglerne og retningslinjerne ikke er blevet fulgt.

⁺ EUT: Indsæt venligst nummeret på forordningen i dokument 2016/0379 (COD) - PE-CONS 9/19.

7. Hvis Kommissionen ikke har truffet afgørelse om at undersøge sagen nærmere eller ikke har truffet afgørelse inden for tidsfristerne i henholdsvis stk. 5 og 6, anses den for ikke at have gjort indsigelser mod den regulerende myndigheds afgørelse.
8. Den regulerende myndighed efterkommer Kommissionens afgørelse om at trække sin afgørelse tilbage inden for højst to måneder og underretter Kommissionen herom.
9. Kommissionen tillægges beføjelser til at vedtage delegerede retsakter i overensstemmelse med artikel 67 for at supplere dette direktiv ved at fastlægge retningslinjer med nærmere procedureregler for anvendelsen af nærværende artikel.

Artikel 64

Journalføring

1. Medlemsstaterne stiller krav om, at leverandører sørger for, at de relevante data om alle transaktioner vedrørende elektricitetsleveringskontrakter og elektricitetsderivater med engroskunder og transmissionssystemoperatører i mindst fem år er til rådighed for de nationale myndigheder, herunder den regulerende myndighed, de nationale konkurrencemyndigheder og Kommissionen, med henblik på opfyldelsen af deres opgaver.

2. Disse data omfatter nærmere oplysninger om de relevante transaktioner såsom varighed, regler om levering og afregning, mængde, datoer og tidspunkter for udførelse og transaktionspriser samt midler til at identificere den pågældende engroskunde samt nærmere detaljer om alle uafregnede elektricitetsleveringskontrakter og elektricitetsderivater.
3. Den regulerende myndighed kan træffe afgørelse om at stille dele af disse oplysninger til rådighed for markedsdeltagerne, forudsat at forretningsmæssigt følsomme oplysninger om individuelle markedsdeltagere eller individuelle transaktioner ikke videregives. Dette stykke finder ikke anvendelse på oplysninger om finansielle instrumenter omfattet af direktiv 2014/65/EU.
4. Denne artikel indfører ikke yderligere forpligtelser for enheder omfattet af direktiv 2014/65/EU over for de i stk. 1 omhandlede myndigheder.
5. Skal de i stk. 1 omhandlede myndigheder have adgang til data, der opbevares af enheder omfattet af direktiv 2014/65/EU, giver de efter nævnte direktiv kompetente myndigheder dem de ønskede data.

Kapitel VIII

Afsluttende bestemmelser

Artikel 65

Ensartede vilkår

1. Foranstaltninger, som medlemsstaterne kan træffe i medfør af dette direktiv for at sikre ensartede vilkår, skal være forenelige med TEUF, særlig artikel 36, og EU-retten.
2. Foranstaltningerne i stk. 1 skal være forholdsmæssigt afpassede, ikkeforskelsbehandlende og gennemsigtige. Disse foranstaltninger må først iværksættes, når Kommissionen er blevet underrettet og har givet sin godkendelse.
3. Inden for to måneder efter modtagelsen af den i stk. 2 omhandlede meddelelse træffer Kommissionen afgørelse herom. Fristen løber fra dagen efter modtagelsen af samtlige oplysninger. Træffer Kommissionen ikke afgørelse inden for denne periode på to måneder, skal den anses for ikke at have rejst indsigelser mod de meddelte foranstaltninger.

Artikel 66
Fritagelser

1. Medlemsstater, som kan påvise, at der er betydelige problemer forbundet med driften af deres små forbundne systemer og små isolerede systemer, kan anmode Kommissionen om fritagelse fra de relevante bestemmelser i artikel 7 og 8 og i kapitel IV, V og VI.

Små isolerede systemer, og Frankrig med henblik på Korsika, kan også anmode om en fritagelse fra artikel 4, 5 og 6.

Kommissionen underretter under iagttagelse af kravet om fortrolighed medlemsstaterne om sådanne anmodninger, inden den træffer afgørelse.

2. Fritagelser som omhandlet i stk. 1, som Kommissionen har indrømmet, skal være tidsbegrænsede og underlagt betingelser, der tager sigte på øget konkurrence og integration med det indre marked og sikrer, at fritagelserne ikke hindrer overgangen til vedvarende energi, øget fleksibilitet, energilagring, elektromobilitet og fleksibelt elforbrug.

For regionerne i den yderste periferi, jf. artikel 349 i TEUF, som ikke kan sammenkobles med Unionens elektricitetsmarked, er fritagelsen ikke tidsbegrænset, og den er omfattet af betingelser, der tager sigte på at sikre, at fritagelsen ikke hindrer overgangen til vedvarende energi.

Afgørelser om indrømmelse af fritagelser offentliggøres i *Den Europæiske Unions Tidende*.

3. Artikel 43 finder ikke anvendelse på Cypern, Luxembourg og Malta. Derudover finder artikel 6 og 35 ikke anvendelse på Malta, og artikel 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50 og 52 finder ikke anvendelse på Cypern.

Med henblik på artikel 43, stk. 1, litra b), omfatter begrebet "virksomhed, der varetager produktions- eller leveringsopgaver" ikke slutkunder, der varetager produktions- og/eller elektricitetsleveringsopgaver enten direkte eller via en virksomhed, som de øver kontrol over enten individuelt eller i fællesskab, forudsat at slutkunderne, herunder deres andele af den elektricitet, der produceres i kontrollerede virksomheder, i årligt gennemsnit er nettoforbrugere af elektricitet, og forudsat at den økonomiske værdi af den elektricitet, de sælger til tredjeparter, er ubetydelig i forhold til deres andre forretninger.

4. Indtil den 1. januar 2025 eller indtil en senere dato, der fastsættes i en afgørelse i henhold til denne artikels stk. 1, finder artikel 5 ikke anvendelse på Cypern og Korsika.
5. Artikel 4 finder ikke anvendelse på Malta før den ... [otte år efter datoen for dette direktivs ikrafttræden]. Denne periodekan forlænges i en yderligere periode på højst otte år. Forlængelsen med en yderligere periode fastsættes ved hjælp af en afgørelse i henhold til stk. 1.

Artikel 67

Udøvelse af de delegerede beføjelser

1. Beføjelsen til at vedtage delegerede retsakter tillægges Kommissionen på de i denne artikel fastlagte betingelser.
2. Beføjelsen til at vedtage delegerede retsakter, jf. artikel 61, stk. 5, og 63, stk. 9, tillægges Kommissionen for en ubegrænset periode fra den ... [datoen for dette direktivs ikrafttræden].

3. Den i artikel 61, stk. 5, og artikel 63, stk. 9, omhandlede delegation af beføjelser kan til enhver tid tilbagekaldes af Europa-Parlamentet eller Rådet. En afgørelse om tilbagekaldelse bringer delegationen af de beføjelser, der er angivet i den pågældende afgørelse, til ophør. Den får virkning dagen efter offentliggørelsen af afgørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende* eller på et senere tidspunkt, der angives i afgørelsen. Den berører ikke gyldigheden af delegerede retsakter, der allerede er i kraft.
4. Inden vedtagelsen af en delegeret retsakt hører Kommissionen eksperter, som er udpeget af hver enkelt medlemsstat, i overensstemmelse med principperne i den interinstitutionelle aftale af 13. april 2016 om bedre lovgivning.
5. Så snart Kommissionen vedtager en delegeret retsakt, giver den samtidigt Europa-Parlamentet og Rådet meddelelse herom.
6. En delegeret retsakt vedtaget i henhold til artikel 61, stk. 5, og 63, stk. 9, træder kun i kraft, hvis hverken Europa-Parlamentet eller Rådet har gjort indsigelse inden for en frist på to måneder fra meddelelsen af den pågældende retsakt til Europa-Parlamentet og Rådet, eller hvis Europa-Parlamentet og Rådet inden udløbet af denne frist begge har underrettet Kommissionen om, at de ikke agter at gøre indsigelse. Fristen forlænges med to måneder på Europa-Parlamentets eller Rådets initiativ.

Artikel 68
Udvalgsprocedure

1. Kommissionen bistås af et udvalg. Dette udvalg er et udvalg som omhandlet i forordning (EU) nr. 182/2011.
2. Når der henvises til dette stykke, finder artikel 4 i forordning (EU) nr. 182/2011 anvendelse.

Artikel 69
Kommissionens overvågning, gennemgang og rapportering

1. Kommissionen overvåger og evaluerer gennemførelsen af dette direktiv og forelægger Europa-Parlamentet og Rådet en samlet situationsrapport som bilag til sin rapport om status over energiunionen, jf. artikel 35 i forordning (EU) 2018/1999.
2. Kommissionen gennemgår senest den 31. december 2025 gennemførelsen af dette direktiv og forelægger Europa-Parlamentet og Rådet en rapport. Hvis det er relevant, fremsætter Kommissionen et lovgivningsmæssigt forslag sammen med eller efter at have fremlagt rapporten.

Kommissionen skal ved gennemgangen navnlig vurdere, om kunder, særligt sådanne, der er sårbare eller ramt af energifattigdom, er tilstrækkeligt beskyttet i medfør af dette direktiv.

Artikel 70
Ændring af direktiv 2012/27/EU

I direktiv 2012/27/EU foretages følgende ændringer:

1) Artikel 9 ændres således:

a) titlen affattes således:

"Målere for naturgas"

b) stk. 1, første afsnit, affattes således:

"1. Medlemsstaterne sikrer, at slutkunder i forbindelse med forbrug af naturgas, så vidt det er teknisk muligt og økonomisk fornuftigt og står i et rimeligt forhold til de potentielle energibesparelser, udstyres med individuelle målere til en konkurrencedygtig pris, som nøjagtigt afspejler slutkundens faktiske energiforbrug og angiver det faktiske forbrugstidspunkt."

c) stk. 2 ændres således:

i) indledningen affattes således:

"2. Såfremt og i det omfang medlemsstaterne gennemfører intelligente målersystemer og indfører intelligente målere for naturgas i henhold til direktiv 2009/73/EF"

ii) litra c) og d) udgår.

2) Artikel 10 ændres således:

a) titlen affattes således:

"Faktureringsoplysninger for naturgas"

b) stk. 1, første afsnit, affattes således:

"1. Har slutkunderne ikke intelligente målere som omhandlet i direktiv 2009/73/EF, sikrer medlemsstaterne, hvis det er teknisk muligt og økonomisk begrundet, senest den 31. december 2014, at faktureringsoplysningerne for naturgas er pålidelige, nøjagtige og bygger på det faktiske forbrug, jf. bilag VII, punkt 1.1."

c) stk. 2, første afsnit, affattes således:

"2. De målere, der installeres i overensstemmelse med direktiv 2009/73/EF, skal muliggøre nøjagtig fakturering baseret på faktisk forbrug. Medlemsstaterne sikrer, at slutkunderne har mulighed for let adgang til supplerende oplysninger om hidtidigt forbrug, der giver dem mulighed for selv at foretage detaljeret kontrol."

3) I artikel 11 affattes overskriften således:

"Omkostninger ved adgang til målings- og faktureringsoplysninger for naturgas".

4) I artikel 13 ændres ordene "artikel 7 til 11" til "artikel 7-11a".

5) Artikel 15 ændres således:

a) stk. 5 ændres således:

i) første og andet afsnit udgår

ii) tredje afsnit affattes således:

"Transmissionssystemoperatører og distributionssystemoperatører skal opfylde kravene i bilag XII."

b) stk. 8 udgår.

6) I bilag VII affattes overskriften således:

"Mindstekrav til fakturering og faktureringsoplysninger baseret på faktisk forbrug af naturgas".

Artikel 71

Gennemførelse

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme artikel 2-5, artikel 6, stk. 2 og 3, artikel 7, stk. 1, artikel 8, stk. 2, litra j) og l), artikel 9, stk. 2, artikel 10, stk. 2-12, artikel 11-24, 26, 28, 29, 31-34 og 36, artikel 38, stk. 2, artikel 40 og 42, artikel 46, stk. 2, litra d), artikel 51, 54, 57-59 og 61-63 og artikel 70, nr. 1)-3), nr. 5), litra b), og nr. 6), samt bilag I og II senest den 31. december 2020. De meddeler straks Kommissionen teksten til disse love og bestemmelser.

Medlemsstaterne sætter dog de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme:

a) artikel 70, nr. 5), litra a), senest den 31. december 2019

b) artikel 70, nr. 4), senest den 25. oktober 2020.

Disse love og bestemmelser skal ved vedtagelsen indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De skal ligeledes indeholde oplysning om, at henvisninger i gældende love og administrative bestemmelser til det direktiv, der ophæves ved nærværende direktiv, gælder som henvisninger til nærværende direktiv. Medlemsstaterne fastsætter de nærmere regler for henvisningen og træffer bestemmelse om affattelsen af den nævnte oplysning.

2. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de vigtigste nationale retsfor skrifter, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.

Artikel 72

Ophævelse

Direktiv 2009/72/EF ophæves med virkning fra den 1. januar 2021, uden at dette berører medlemsstaternes forpligtelser med hensyn til den i bilag III angivne frist for gennemførelse i national ret og datoen for anvendelse af direktivet.

Henvisninger til det ophævede direktiv gælder som henvisninger til nærværende direktiv og læses efter sammenligningstabellen i bilag IV.

Artikel 73
Ikrafttræden

Dette direktiv træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Artikel 6, stk. 1, artikel 7, stk. 2-5, artikel 8, stk. 1, stk. 2, litra a)-i) og k), og stk. 3 og 4, artikel 9, stk. 1, 3, 4 og 5, artikel 10, stk. 2-10, artikel 25, 27, 30, 35 og 37, artikel 38, stk. 1, 3 og 4, artikel 39, 41, 43, 44 og 45, artikel 46, stk. 1, artikel 46, stk. 2, litra a), b), c) og e)-h), artikel 46, stk. 3-6, og artikel 47-50, 52, 53, 55, 56, 60, 64 og 65 finder anvendelse fra den 1. januar 2021.

Artikel 70, nr. 1)-3), nr. 5), litra b), og nr. 6), finder anvendelse fra den 1. januar 2021.

Artikel 70, nr. 5), litra a), finder anvendelse fra den 1. januar 2020.

Artikel 70, nr. 4), finder anvendelse fra den 26. oktober 2020.

Artikel 74

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i..., den

På Europa-Parlamentets vegne

Formand

På Rådets vegne

Formand

BILAG I

MINDSTEKRAV TIL FAKTURERING OG FAKTURERINGSOPLYSNINGER

1. Mindstekrav til oplysninger på regningen og faktureringsoplysningerne
 - 1.1. Følgende vigtige oplysninger skal være tydeligt fremhævet på slutkundernes regninger og være tydeligt adskilt fra andre dele af regningen:
 - a) den pris, der skal betales, og, hvor det er muligt, en opdeling af prisen, samt en klar erklæring om, at alle energikilder også kan drage fordel af incitament, der ikke blev finansieret gennem de afgifter, der er angivet i opdelingen af prisen
 - b) betalingens forfaldsdato
 - 1.2. Følgende vigtige oplysninger skal være tydeligt fremhævet på slutkundernes regninger og i faktureringsoplysninger og være tydeligt adskilt fra andre dele af regningen og faktureringsoplysningerne:
 - a) elektricitetsforbruget i faktureringsperioden
 - b) leverandørens navn og kontaktoplysninger, herunder en forbrugerhotline og en e-mailadresse

- c) produktbetegnelsen
- d) datoen for kontraktens udløb, hvis det er relevant
- e) oplysninger om muligheden for og fordelene ved at skifte
- f) slutkundens tilslutningskode eller unikke identifikationskode for leveringspunktet
- g) oplysninger om slutkundens rettigheder vedrørende udenretslig bilæggelse af tvister, herunder kontaktoplysninger for den ansvarlige instans, jf. artikel 26
- h) det fælles kontaktpunkt, jf. artikel 25
- i) et link eller en henvisning til, hvor de i artikel 14 omhandlede sammenligningsværktøjer kan findes.

1.3. Hvis regninger er baseret på det faktiske forbrug eller fjernaflæsning foretaget af operatøren, skal følgende oplysninger stilles til rådighed for slutkunder sammen med eller som henvisninger på deres regninger og i deres periodiske opgørelser:

- a) grafiske sammenligninger af slutkundernes aktuelle elektricitetsforbrug med slutkunders forbrug i samme periode året før
- b) kontaktoplysninger på forbrugerorganisationer, energiagenturer eller tilsvarende organer, herunder websteder, hvorfra der kan hentes oplysninger om eksisterende energieffektiviseringsforanstaltninger for energiforbrugende udstyr
- c) sammenligninger med en normeret gennemsnitlig slutkunde eller referenceslutkunde i samme brugerkategori.

2. Faktureringshyppighed og levering af faktureringsoplysninger:

- a) fakturering skal ske på grundlag af det faktiske forbrug mindst én gang om året
- b) hvis slutkunden ikke har en måler, som operatøren kan fjernaflæse, eller hvis slutkunden aktivt har valgt at deaktivere fjernaflæsning i overensstemmelse med national ret, skal nøjagtige faktureringsoplysninger baseret på det faktiske forbrug gøres tilgængelige for slutkunden mindst hver sjette måned eller én gang hver tredje måned på anmodning, eller hvis slutkunden har valgt at modtage elektronisk fakturering

- c) hvis slutkunden ikke har en måler, som operatøren kan fjernaflæse, eller hvis slutkunden aktivt har valgt at deaktivere fjernaflæsning i overensstemmelse med national ret, kan forpligtelserne i litra a) og b) opfyldes ved hjælp af en ordning med regelmæssig selvaflæsning foretaget af slutkunden, hvor slutkunden meddeler resultatet af måleraflæsningen til operatøren; kun i tilfælde, hvor slutkunden ikke har givet meddelelse om måleraflæsning for en given faktureringsperiode, kan faktureringen eller faktureringsoplysningerne baseres på et skønnet forbrug eller en fast takst
- d) hvis slutkunden har en måler, som operatøren kan fjernaflæse, skal nøjagtige faktureringsoplysninger baseret på det faktiske forbrug gives mindst én gang om måneden; sådanne oplysninger kan også gøres tilgængelige via internettet og skal ajourføres så ofte, som de anvendte måleapparater og -systemer tillader.

3. Specificering af slutkundens pris

Slutkundens pris er summen af følgende tre komponenter: energi- og leveringskomponenten, netkomponenten (transmission og distribution) samt den komponent, der omfatter skatter, afgifter og gebyrer.

Hvis regningen indeholder en specificering af slutkundens pris, skal de fælles definitioner, der er fastsat i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/1952¹ for de tre komponenter i nævnte specificering, anvendes i hele Unionen.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/1952 om europæiske statistikker over priserne på naturgas og elektricitet og om ophævelse af direktiv 2008/92/EC (EUT L 311 af 17.11.2016, s. 1).

4. Adgang til supplerende oplysninger om hidtidigt forbrug

Medlemsstaterne kræver, at supplerende oplysninger om hidtidigt forbrug, i det omfang de foreligger, stilles til rådighed på slutkundens anmodning for den leverandør eller tjenesteudbyder, som slutkunden har udpeget.

Hvis slutkunden har en måler installeret, som operatøren kan fjernaflæse, skal slutkunden have let adgang til supplerende oplysninger om hidtidigt forbrug, således at de selv kan foretage detaljeret kontrol.

De supplerende oplysninger om hidtidigt forbrug skal omfatte:

- a) de samlede oplysninger for mindst de foregående tre år eller perioden siden starten på elektricitetsleveringskontrakten, hvis den periode er kortere. Oplysningerne skal svare til de perioder, for hvilke der er fremskaffet hyppige faktureringsoplysninger, og
- b) detaljerede oplysninger om forbrugstidspunktet for en hvilken som helst dag, uge eller måned og et hvilket som helst år, som straks stilles til rådighed for slutkunderne via internettet eller målergrænsefladen for en periode på mindst de foregående 24 måneder eller perioden siden starten på elektricitetsleveringskontrakten, hvis den periode er kortere.

5. Angivelse af energikilder

Leverandører skal på regninger angive hver energikildes bidrag til den elektricitet, som købes af slutkunden i overensstemmelse med elektricitetsleveringskontrakten (angivelse på produktniveau).

Følgende oplysninger gøres tilgængelige for slutkunder sammen med eller som henvisninger på regninger og i faktureringsoplysninger:

- a) hver energikildes bidrag til leverandørens samlede energisammensætning (på nationalt plan, dvs. i den medlemsstat, hvor elektricitetsleveringskontrakten er indgået, samt på leverandørniveau, hvis leverandøren er aktiv i flere medlemsstater) i det foregående år på en forståelig og klar sammenlignelig måde
- b) oplysninger om miljøpåvirkning i det mindste i form af CO₂-emissioner og radioaktivt affald som følge af den elektricitet, som er produceret ved hjælp af leverandørens samlede energisammensætning i det foregående år.

Med hensyn til elektricitet, der leveres via en elektricitetsbørs eller importeres fra en virksomhed uden for Unionen, kan de samlede tal, som børsen eller den pågældende virksomhed har fremlagt for det foregående år, anvendes med henblik på andet afsnit, litra a).

Ved offentliggørelse af elektricitet fra højeffektiv kraftvarmeproduktion kan oprindelsesgarantier udstedt i henhold til artikel 14, stk. 10, i direktiv 2012/27/EU anvendes. Offentliggørelse af elektricitet fra vedvarende energikilder skal ske ved hjælp af oprindelsesgarantier, undtagen i de tilfælde, der er omhandlet i artikel 19, stk. 8, litra a) og b), i direktiv (EU) 2018/2001.

Den regulerende myndighed eller en anden kompetent national myndighed træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at leverandørernes oplysninger til deres slutkunder i henhold til dette punkt er pålidelige og på nationalt plan gives på en klar sammenlignelig måde.

BILAG II

INTELLIGENTE MÅLERSYSTEMER

1. Medlemsstaterne skal på deres område sikre indførelse af intelligente målersystemer, som kan blive genstand for en økonomisk vurdering af alle de langsigtede ulemper og fordele for markedet og den enkelte forbruger eller en vurdering af, hvilken form for intelligent måling der er økonomisk velbegrunder og omkostningseffektiv, og hvilken tidsramme der er gennemførlig for deres distribution.
2. I disse vurderinger tages der hensyn til de metoder for cost-benefit-analyser og de minimumsfunktionskrav for intelligente målersystemer, som er fastsat i Kommissionens henstilling 2012/148/EU¹, samt den bedste tilgængelige teknik til sikring af det højeste niveau af cybersikkerhed og databeskyttelse.
3. Medlemsstaterne eller, hvis en medlemsstat har fastsat dette, den udpegede kompetente myndighed forbereder på grundlag af denne vurdering en tidsplan med et mål på op til 10 år for indførelsen af intelligente målersystemer. Hvis indførelsen af intelligente målersystemer vurderes at være positiv, skal mindst 80 % af slutkunderne udstyres med intelligente målere enten senest syv år efter datoen for den positive vurdering eller senest i 2024 for de medlemsstater, som har påbegyndt systematisk indførelse af intelligente målersystemer inden den ... [datoen for dette direktivs ikrafttræden].

¹ Kommissionens henstilling 2012/148/EU af 9. marts 2012 om forberedelserne af indførelsen af intelligente målersystemer (EUT L 73 af 13.3.2012, s. 9).

BILAG III

FRISTER FOR GENNEMFØRELSE I NATIONAL RET
OG ANVENDELSESDATO
(JF. ARTIKEL 72)

Direktiv	Gennemførelsesfrist	Anvendelsesdato
Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/72/EF (EUT L 211 af 14.8.2009, s. 55)	3. marts 2011	3. september 2011

BILAG IV

SAMMENLIGNINGSTABEL

Direktiv 2009/72/EF	Nærværende direktiv
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 2	Artikel 2
—	Artikel 3
Artikel 33	Artikel 4
—	Artikel 5
Artikel 32	Artikel 6
Artikel 34	Artikel 7
Artikel 7	Artikel 8
Artikel 3, stk. 1	Artikel 9, stk. 1
Artikel 3, stk. 2	Artikel 9, stk. 2
Artikel 3, stk. 6	Artikel 9, stk. 3
Artikel 3, stk. 15	Artikel 9, stk. 4
Artikel 3, stk. 14	Artikel 9, stk. 5
Artikel 3, stk. 4	Artikel 10, stk. 1
Bilag I.1	Artikel 10
—	Artikel 11
Artikel 3, stk. 5, litra a), og bilag I, punkt 1, litra e)	Artikel 12
—	Artikel 13
—	Artikel 14

Direktiv 2009/72/EF	Nærværende direktiv
—	Artikel 15
—	Artikel 16
—	Artikel 17
—	Artikel 18
Artikel 3, stk. 11	Artikel 19
—	Artikel 20
—	Artikel 21
—	Artikel 22
—	Artikel 23
—	Artikel 24
Artikel 3, stk. 12	Artikel 25
Artikel 3, stk. 13	Artikel 26
Artikel 3, stk. 3	Artikel 27
Artikel 3, stk. 7	Artikel 28, stk. 1
Artikel 3, stk. 8	Artikel 28, stk. 2
—	Artikel 29
Artikel 24	Artikel 30
Artikel 25	Artikel 31
—	Artikel 32
—	Artikel 33
—	Artikel 34
Artikel 26	Artikel 35
—	Artikel 36

Direktiv 2009/72/EF	Nærværende direktiv
Artikel 27	Artikel 37
Artikel 28	Artikel 38
Artikel 29	Artikel 39
Artikel 12	Artikel 40
Artikel 16	Artikel 41
Artikel 23	Artikel 42
Artikel 9	Artikel 43
Artikel 13	Artikel 44
Artikel 14	Artikel 45
Artikel 17	Artikel 46
Artikel 18	Artikel 47
Artikel 19	Artikel 48
Artikel 20	Artikel 49
Artikel 21	Artikel 50
Artikel 22	Artikel 51
Artikel 10	Artikel 52
Artikel 11	Artikel 53
—	Artikel 54
Artikel 30	Artikel 55
Artikel 31	Artikel 56
Artikel 35	Artikel 57
Artikel 36	Artikel 58
Artikel 37, stk. 1	Artikel 59, stk. 1

Direktiv 2009/72/EF	Nærværende direktiv
Artikel 37, stk. 2	Artikel 59, stk. 2
Artikel 37, stk. 4	Artikel 59, stk. 3
—	Artikel 59, stk. 4
Artikel 37, stk. 3	Artikel 59, stk. 5
Artikel 37, stk. 5	Artikel 59, stk. 6
Artikel 37, stk. 6	Artikel 59, stk. 7
Artikel 37, stk. 8	—
Artikel 37, stk. 7	Artikel 59, stk. 8
—	Artikel 59, stk. 9
Artikel 37, stk. 9	Artikel 59, stk. 10
Artikel 37, stk. 10	Artikel 60, stk. 1
Artikel 37, stk. 11	Artikel 60, stk. 2
Artikel 37, stk. 12	Artikel 60, stk. 3
Artikel 37, stk. 13	Artikel 60, stk. 4
Artikel 37, stk. 14	Artikel 60, stk. 5
Artikel 37, stk. 15	Artikel 60, stk. 6
Artikel 37, stk. 16	Artikel 60, stk. 7
Artikel 37, stk. 17	Artikel 60, stk. 8
Artikel 38	Artikel 61
—	Artikel 62
Artikel 39	Artikel 63
Artikel 40	Artikel 64
Artikel 43	Artikel 65
Artikel 44	Artikel 66

Direktiv 2009/72/EF	Nærværende direktiv
—	Artikel 67
—	Artikel 68
Artikel 47	Artikel 69
—	Artikel 70
Artikel 49	Artikel 71
Artikel 48	Artikel 72
Artikel 50	Artikel 73
Artikel 51	Artikel 74
Artikel 3, stk. 9	Bilag II, punkt 5
Bilag I, punkt 2	Bilag II, punkt 3
Artikel 3, stk. 10	—
Artikel 3, stk. 16	—
Artikel 4	—
Artikel 5	—
Artikel 6	—
Artikel 8	—
Artikel 41	—
Artikel 42	—
Artikel 45	—
Artikel 46	—